

IX

9Marks SAĞLIKLI KİLİSELER İNŞA ETMEK İÇİN

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

**KİLİSE
MÜJDE'Yİ NASIL
SADAKATLE
ÖĞRETİR?**

NICK ROARK & ROBERT CLINE

“Bu küçük kitapta büyük bir güç yatıyor. İçerisindekileri özümseyin ve gelecek yıllara yayılacak olan etkisini hissedin.”

Constantine R. Campbell, Yeni Antlaşma Doçenti, Trinity Evangelical Divinity School

“Sadakatle vaaz etmek ve öğretmek yalnızca belirli bir metne odaklanıp kalmaz, aynı zamanda bir adım geri gidip tüm Kutsal Kitap’ın olay örgüsünü göz önünde bulundurur. Nick Roark ve Robert Cline, Kutsal Kitap teolojisinin kilise için, vaaz için ve yaşam için ne kadar esas olduğunu gösteriyorlar. Kutsal Yazılar’ın büyük resmini turluyorlar ve bize sıkça yapılan bazı hatalı dönüşleri gösteriyorlar. Pastörler, öğretmenler ve sıradan insanlar için oldukça faydalı bir kaynak.

Thomas R. Schreiner, Yeni Antlaşma Yorumu James Buchanan Harrison Öğretim Üyesi ve Kutsal Kitap Teolojisi Öğretim Üyesi, The Southern Baptist Theological Seminary

“Kutsal Kitap teolojisini seviyorum ama Kutsal Kitap teolojisi kitaplarını her zaman sevmiyorum. Çoğu zaman, o kadar teknik biçimde yazılıyorlar ki, imanlıların büyük bir çoğunluğu hedef dışı kalıyor. Bu kitapsa bir istisna. Yazarlar Kutsal Kitap teolojisini yalnızca tanımlamakla, savunmakla ve tarif etmekle kalmıyor, aynı zamanda bunu, tüm imanlılar için anlaşılır olacak bir şekilde yapıyorlar. Bu kitap karışık fikirleri ele almasına rağmen basit, kısa olmasına rağmen bilgiyle dolu ve teorik olmasına rağmen Kutsal Kitap teolojisini yaşama dökülmesi açısından uygulamaları örneklerle dolu. Bu kitap hem Kutsal Kitap teolojisini uygulamaya yönelik bir çağrı, hem de bunu iyi bir şekilde yapmak için bir kılavuz niteliğinde. Kitabı bitirirken, Söz’de İsa’yı görme ve kilise üyelerimin aynısını yapmalarına yardımcı olma açısından daha derin bir arzuyla doldum.

Chuck Lawless, Doktora Çalışmaları Dekanı ve Ruhsal Gelişim Bölümü Başkan Yardımcısı, Southeastern Baptist Theological Seminary; yazar, *Spiritual Warfare: Biblical Truth for Victory* ve *Putting on the Armor*

“Bugün hiçbir etkili Kutsal Kitap açıklayıcısı yoktur ki, metne anlamını kazandırmak ve içerisindeki Mesih merkezli mesajı dinleyiciye aktarmak için Kutsal Kitap teolojisini kullanmıyor olsun. Roark ve Cline, Kutsal Kitap teolojisinin kiliseye ve pastörlere, Kutsal Yazılar’ın büyük hikâyesini anlamaları ve duyurmaları için nasıl yardımcı olduğunu oldukça net ve direkt bir şekilde açıklıyorlar.”

Augustus Lopes, Pastor, First Presbiteriyen Kilisesi, Goiânia, Brezilya

“Vay canına. Bu kitap Tanrı’nın Kutsal Kitap’taki olay örgüsünü kavrama ve Söz’ü sadakatle öğretme yolunda tam bir bilgelik kütüphanesi! Yazarlar ağır Kutsal Kitap kavramlarını damıtarak ve basit, kullanıcı dostu ve aktarılabilir kılarak, hepimize büyük bir iyilik etmişler. Bu kitap Pazar Okulu öğretmenlerine, pastör olmak isteyenlere ve Müjde hizmetkârı adaylarına vermek isteyeceğiniz türden bir kitap. Kutsal Kitap öğretmenleri iyi niyetle de olsa çoğunlukla kolay yolu tercih edip, ‘pratik bir ders’ çıkarmak için seçmece ayetler kullanabiliyor ancak metnin büyük konusunu, merkezindeki görkemli parçayı kaçırabiliyorlar. Bir Müjde hizmetkârı olarak doğru patikada kalmama ve yeni iman etmiş kişilere Söz’ü nasıl çalışacaklarını ve öğreteceklerini öğretmeme yardımcı olan muazzam bir kaynak. Bu küçük kitap birçok dile çevrilmeli!”

David. L. Frazier, Yönetici Müdür, Equipping Servants International; yazar, *Mission Smart*

“Bir imanlı sadakatiyle değerlendirilir ve bir imanlının Tanrı’nın Sözü’ne, zaman tanımayan tek yetki merciiimize nasıl sadık olacağını bilmesi şarttır. Yapılan açıklamalar ve sunulan örnekler aracılığıyla Nick ve Robert’ın kitabı, imanlılara basit ve faydalı talimatlarda bulunuyor. Belirli metinleri kendi başlarına doğru bir şekilde nasıl anlayacağımızı ve bunu yaparken de Mesih’in, tüm Kutsal Yazı’nın yegâne hedefi ve sonu olduğunu hatırlayarak büyük resmi her zaman nasıl akılda tutacağımızı öğretiyor. “Aferin, iyi ve güvenilir (sadık) köle” sözlerini duymayı arzulayan her

imanlının yoldaşı olması gereken paha biçilemez bir kitap. Şiddetle tavsiye ediyorum.

Ndagi Job Goshi, uluslararası gönüllü kilise kurucusu

“Kutsal Kitap teolojisi tüm Kutsal Kitap’ı anlamak için vazgeçilemez bir şey olsa da, sıklıkla göz ardı edilen bir konudur. Bu harika kitabın yazarları bu konunun, kurtuluş tarihinin olay örgüsünü kavrama açısından taşıdığı önemi görüyorlar. Eğer Kutsal Kitap teolojisini açıklayan ve uygulayan bir kaynak arıyorsanız, kitabınız budur. Kutsal Kitap’a dayalı, iyi yazılmış, anlaşılır, uygulamalı, kısa ancak yüzeysel olmayan, bilgiyle dolu ve vaaz ve pastörlük hizmeti için çok ama çok faydalı bir kitap. Böylesine kısa bir kitaba bu kadar sağlam dersin nasıl sığdırıldığına şaşıyorum.”

Miguel Núñez, Baş Pastör, Santo Domingo Uluslararası Baptist Kilisesi; Başkan ve Kurucu, Wisdom and Integrity Hizmetleri

“Dünyanın büyük global kavşak noktalarından birinde bulunan bir kilisenin ihtiyarı olarak, çoğu zaman zulümle ve sahte öğretilerle karşılaşılacak zorlu yerlere dönecek olan Hristiyanları gerçekten donatmak istiyorum. Kutsal Kitap teolojisi, Hristiyanların Müjde’yi korumalarına ve duyurmalarına yardımcı olacak hayati bir araçtır. Bu kitap için minnettarım ve kitabın küresel kiliseyi güçlendirmek üzere kullanıldığını görmeyi dört gözle bekliyorum. İçerik ve uzunluk açısından muhteşem dengeyi yakalayan, kültürel ve dilsel sınırlılıklardan uzak olan ve tüm Hristiyanların Müjde’yi daha iyi bir şekilde görmelerine, övmelerine ve anlatmalarına yardımcı olacak bir kitap.”

Andrew Gizinski, İhtiyar, RAK Müjde Kilisesi, Ras Al Khaimah, Birleşik Arap Emirlikleri

“Nick ve Robert böylesine geniş bir alanda nadir rastlanan bir şeyi başarmışlar. Süreci gereğinden fazla basitleştirmeden, Kutsal Kitap teolojisinin özünü kısa bir şekilde açıklığa kavuşturmuşlar. Kitabı okuyan her Hristiyan, dayanıklı bir Kutsal Kitap teolojisinin

bizim Kutsal Kitap'ı okuma, uygulama ve öğretme şeklimize nasıl dönüşüm getirdiğine ilişkin sunulan çok sayıdaki örnekten fayda görecektir. Bu Kitap, Mesih'i tüm Kutsal Yazılar'da keşfetmenin yüreğe sevinç getirdiği o Emmaus yolunda güvenilir bir haritadır.”

Chip Bugnar, yazar, *Grace Beyond the Veil*

“Güçlü, aydınlatıcı örneklemelerle dolu olan bu kitapta, Roark ve Cline argümanlarıyla şunu ikna edici bir şekilde ortaya koyuyorlar: Kutsal Kitap'ın olay örgüsünün nasıl tümüyle İsa Mesih hakkında olduğunu görmek, her imanlıyı Tanrı'nın amacına uygun bir şekilde İsa Mesih'e hizmet etmeye üzere donatır. Okuyun ve kendiniz görün! *Kutsal Kitap teolojisi* ifadesini duyunca, belki bu kitabın yalnızca Kutsal Kitap üniversitelerine veya pastörlük eğitime özel bir ders kitabı olduğu izlenimine kapılabiliyorsunuz. Ama bu, her Hristiyan'ın okuması gereken bir kitaptır çünkü hepimizin Mesih'in kilisesinin kâhyaları olması gerekiyor.”

Conrad Mbewe, Pastör, Kabwata Baptist Kilisesi; Rektör, The African Christian University, Lusaka, Zambia

“Kutsal Yazı'nın altmış altı kitabının çeşitli tarihsel çağlarını ve yazınsal türlerini tek bir tutarlı bütünde birleştirmek ürkütücü bir iş gibi görünebilir. Son derece okunabilir ve uygulanabilir olan bu kitapta, Roark ve Cline bizim bu zorlu işin nihayetinde çok zor olmayabileceğini görmemize yardımcı oluyorlar; nitekim, İsa'nın söylediği üzere, tüm Kutsal Yazılar O'na işaret etmektedir. Yazarlar hem Kutsal Kitap öğretmenlerinin hem de öğrencilerinin, Tanrı Sözü'nün ana fikrini anlamalarına yardımcı olmak ve bizi Sözü yaşamlarımıza ve kiliselerimize yanlış bir şekilde uygulamaktan korumak için bir kitap yazmışlar ve bu sebeple de methedilmeleri gerekir.”

Shawn. D. Wright, Kilise Tarihi Öğretim Üyesi, The Southern Baptist Theological Seminary; Önderlik Gelişimi Pastörü, Clifton Baptist Church, Louisville

“Bir pastör olarak, çoğu zaman Kutsal Kitap’ın olay örgüsünü ve birliğini ortaya koyan, çarmıha gerilmiş ve dirilmiş olan Rab İsa Mesih’i merkez alan kısa bir kitap tavsiyesinde bulunmam isteniyor. Bugünden sonra, cevabım bu kitap olacak. Ancak bu eser Kutsal Kitap teolojisini tarif etmekten çok daha fazlasını yapıyor; çoğunlukla göz ardı edilen bu disiplinin bizi hem Kutsal Yazı yorumlamamızda hem de kilise uygulamalarımızda nasıl çok sayıdaki hatadan koruyacağını okuyucuya gösteriyor.”

Lee Tankersley, Pastör, Cornerstone Topluluk Kilisesi, Jackson, Tennessee

“Kutsal Kitap teolojisi üzerine yazılmış olan ve kilisemde herkese güvenle verebileceğim bir kitap arayışındaydım. Sonunda o kitabı buldum. Bu kitap duaya verilen bir cevaptır.”

Jason Meyer, Vaaz ve Vizyon Pastörü, Bethlehem Baptist Kilisesi, Minneapolis

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

IX

9Marks SAĞLIKLI KİLİSELER İNŞA ETMEK İÇİN

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

KİLİSE
MÜJDE'Yİ NASIL
SADAKATLE
ÖĞRETİR?

NICK ROARK & ROBERT CLINE

KARANLIKTAN
IŞIĞA YAYINLARI

KARANLIKTAN IŞIĞA YAYINLARI

Davutpaşa Cad. Kazım Dinçol San. Sit.
No: 81/87 Topkapı, İstanbul – Türkiye
info@karanliktanisisiga.com
www.karanliktanisisiga.com
www.9marks.org
tr.9marks.org
Tel: (0212) 567 89 93

Kitap: Kutsal Kitap Teolojisi
Özgün Adı: Biblical Theology
Yazar: Nick Roark & Robert Cline
Çevirmen: Samet Şahin
Çeviri Editörü: Göksel Erdoğan
Düzeltilen: Nurşilan Şahin
Mizanpaj: Aysun Alsancak

9Marks ISBN: 979-8-89218-098-6
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sertifika No: 52351

© 2018 by Nick Roark and Robert Cline. All rights reserved. Originally published by Crossway. Translated and printed by permission.

Bu kitabın her türlü yayın hakkı saklıdır ve izin ile kullanılmıştır. Telif hakkı sahiplerinin yazılı izni olmadan bu yayını, makale tarzında yayınlar içinde bulunan kısa alıntılardan hariç herhangi bir biçimde basılıp çoğaltılması yasaktır. Kitabın metnini kullanmak isteyenler, telif hakkı sahiplerinin izni için yayıncıya başvurmalıdır.

Bu kitapta kullanılan tüm Kutsal Kitap ayetleri, aksi belirtilmedikçe, Kutsal Kitap Türkçe Yeni Çeviri'sinden alınmıştır. Eski Antlaşma © 2001, 2009 Kitab-ı Mukaddes Şirketi; Yeni Antlaşma © 1987, 1994, 2001, 2009 Yeni Yaşam Yayınları. Tüm yayın hakları saklıdır ve izin ile kullanılmıştır.

Basım: Anadolu Ofset – Tel: (0212) 567 89 92
Davutpaşa Cad. Kazım Dinçol San. Sit.
No: 81/87 Topkapı, İstanbul – Türkiye
Ocak 2024

Franconica Baptist Kilisesi'nin kutsallarına.
Tanrı'nın lütfu sayesinde, tüm Kutsal Yazılar'daki
Mesih'e hayran olalım ve O'nu duyuralım.

İÇİNDEKİLER

Seriye Dair Önsöz	15
1 Kutsal Kitap Teolojisine Olan İhtiyaç	17
2 Kutsal Kitap Teolojisi Nedir?	27
3 Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir?	35
4 Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir?	63
5 Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Öğretişini Şekillendirir	83
6 Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Misyonunu Şekillendirir	109
Sonuç	125
Ek	129
Notlar	153
Önerilen Kaynaklar	155

SERİYE DAİR ÖNSÖZ

Sağlıklı bir kilise inşa etmeye yardımcı olmanın sizin sorumluluğunuz olduğuna inanıyor musunuz? Eğer bir Hristiyan'sanız, biz öyle olduğuna inanıyoruz.

İsa size öğrenciler yetiştirmenizi buyurur (Mat. 28:18-20). Yahuda kendinizi imanınızın temeli üzerinde geliştirmenizi söyler (Yah. 20-21). Petrus sizi armağanlarınızı başkalarına hizmet etmek için kullanmaya çağırır (1.Pe. 4:10). Pavlus kilisenizin olgunlaşmasını sağlamak için sevgide gerçeği söylemenizi söyler (Ef. 4:13, 15). Bu sorumluluğu nereden aldığımızı görüyor musunuz?

İster bir kilise üyesi, isterse de önder olun, Sağlıklı Kiliseler İnşa Etmek İçin adlı kitap serisi, Kutsal Kitap'ın bu tür buyruklarını yerine getirmenize ve böylece sağlıklı bir kilise inşa etmede üstünüze düşen rolü oynamanıza yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Bunu söylemenin bir başka olası yolu da şu ki, bu kitapların sizin kilisenizi, İsa'nın onu sevdiği gibi sevme noktasında büyümenize yardımcı olacağını umuyoruz.

9Marks Hizmetleri, Mark Dever'ın sağlıklı bir kilisenin dokuz işareti olarak adlandırdığı maddelerin her biri üzerine kısa, okunabilir bir kitap ve bir de sağlam öğreti üzerine bir kitap çıkarmayı planlıyor. Açıklayıcı vaaz, Kutsal Kitap

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

teolojisi, Müjde, Mesih'e dönme, müjdeleme, kilise üyeliği, kilise disiplini, öğrenci yetiştirme, büyüme ve kilise önderliğiyle ilgili kitapların takipçisi olun.

Yerel kiliseler, Tanrı'nın yüceliğini uluslara sergilemek için vardır. Bunu, gözlerimizi İsa Mesih'in Müjdesi'ne odaklayarak, kurtuluş için sadece O'na güvenerek ve sonra Tanrı'nın kendi kutsallığı, birliği ve sevgisiyle birbirimizi sevecek yaparız. Elinizde tuttuğunuz kitabın bu yolda yardımcı olması için dua ediyoruz.

Umutla,
Mark Dever ve Jonathan Leeman
seri editörleri

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİNE OLAN İHTİYAÇ

HİKÂYENİN ANA FİKRİNİ GÖRMEK

Ben (Nick) ilk okuldayken, sınıf arkadaşlarımdan biri sınıfta bir kitap özeti sundu. Bu hikâye, C. S. Lewis tarafından dört çocuk, bir aslan kral, beyaz bir cadı ve bir dolaptan girilen gizli bir büyülü diyarla ilgiliydi. Mest olmuştum. Dolayısıyla kendim de Narnia Günlükleri'ni satın aldım ve zevkle okudum. Ancak yıllar sonra, Mesih'e gelişimin ardından, yazarın bariz niyetini başından beri kaçırdığımı fark ettim. Yazar, okuyucularına İsa'yı işaret etmek istiyordu.

Bir hikâyeyi okumak, ilgi çekici bulmak ve ana fikrini tamamen kaçırmak mümkündür. Manzaralara veya ikincil karakterlere çok fazla odaklanıp kalabilirsiniz. Paragrafları ayrı zamanlarda okuyabilir ya da amaçsızca bir yerden diğerine atlayabilirsiniz. Hatta hikâyenin olay örgüsünü veya dünya görüşünü çeşitli bağlantısız bölümlerden toplayarak yalapaşap bir araya getirebilirsiniz. Eğer bu şeylerden herhangi birini yaparsanız, hikâyeyi –hem hikâyenin kahramanını hem de hikâyenin başlıca temalarını– yanlış anlamanız neredeyse kaçınılmazdır.

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Kutsal Kitap, ilahi olarak esinlenmiş bir hikâyedir. Kendi hikâyesini anlatırken, bunu hikâyeler, ezgiler, şiirler, bilgelik deyişleri, Müjde kitapları, mektuplar ve kıyamet edebiyatı aracılığıyla yapar. Bu çeşitli biçimler bir araya gelerek, Tanrı'nın tarihteki kurtaran işi hakkında doğru bir hikâye anlatırlar. Kutsal Kitap çeşitli yazarlar tarafından yazılmış olan altmış altı kitap içerir. Bu yazarlar Kutsal Ruh tarafından esinlenmişlerdir. Kutsal Ruh, bizim için tek ana fikri ve örgüsüyle Kutsal Yazı kanonunu oluşturmak üzere, bu yazarların kendilerine özgü kişiliklerini ve bağlamlarını kullanmıştır.

Hristiyanlar Kutsal Kitap'ın ilahi yetkisini tanırlar. Hatta onu yıllarca okur ve çalışırlar. Ancak yine de, birçoğu ana fikri kaçıır. İsa, Yuhanna 5:39-40'ta benzer bir durumda olan bazı insanlardan bahseder: "Kutsal Yazılar'ı araştırıyorsunuz. Çünkü bunlar aracılığıyla sonsuz yaşama sahip olduğunuzu sanıyorsunuz. Bana tanıklık eden de bu yazılardır! Öyleyken siz, yaşama kavuşmak için bana gelmek istemiyorsunuz."

Kutsal Yazılar'a değer vermek ancak Tanrı'nın tasarlamış olduğu büyük resmi gözden geçirerek onu yanlış bir şekilde okumak ve kullanmak mümkündür. Ancak şükürler olsun ki, Kutsal Kitap'ın Yazarı bize hikâyesinin ana fikrine ilişkin bazı açık ipuçları bırakmıştır. İsa Mesih'in bizzat ifade ettiği başlıca bir ipucu şöyledir:

Sonra onlara şöyle dedi: "Daha sizlerle birlikteyken, 'Musa'nın Yasası'nda, peygamberlerin yazılarında ve Mezmurlar'da benimle ilgili yazılmış olanların tümünün gerçekleşmesi gerektir' demiştim." Bundan sonra

Kutsal Kitap Teolojisine Olan İhtiyaç

Kutsal Yazılar'ı anlayabilmeleri için zihinlerini açtı. Onlara dedi ki, "Şöyle yazılmıştır: Mesih acı çekecek ve üçüncü gün ölümden dirilecek; günahların bağışlanması için tövbe çağrısı da Yeruşalim'den başlayarak bütün uluslara O'nun adıyla duyurulacak. Sizler bu olayların tanıklarısınız. Ben de Babam'ın vaat ettiğini size göndereceğim. Ama siz, yücelerden gelecek güçle kuşanınca ya dek kentte kalın." (Lu. 24:44-49)

İsa bu metinde iki şey açıklıyor. İlk olarak, Eski Antlaşma'nın -Tevrat'tan Peygamberler'e, Peygamberler'den Mezmurlar'a (yani Zebur'a)- tamamının, aslında O'nun hakkında yazıldığını söyleyerek şoke edici bir bildiriye bulunuyor; bir başka deyişle, İsa kendisini vaat edilen Mesih olarak tanımlıyor. İkinci olarak, İsa kendi takipçilerinin tüm uluslara, yani tüm yerlerdeki tüm insanlara bu şeyler hakkında tanıklık edeceklerini söylüyor.

Basitçe ifade edecek olursak, Kutsal Kitap'ın hikâyesinin *tamamen İsa hakkında* olduğunu görmezseniz, onu anlamazsınız! Yaratılıştan Vahiy'e kadar, hikâyenin Kahramanı ve ana fikri İsa'dır. Dahası, tamamen İsa hakkında olan büyük hikâyeyi anlamazsanız, İsa'nın kim olduğunu anlamazsınız! İsa tüm Kutsal Kitap'ın yorumlama anahtarıdır ve bu da, dikkatli bir Kutsal Kitap okuyucusunun bu hikâyenin başında, ortasında ve sonunda O'nu bulacağı anlamına gelir.

Tanrı bizim için Kutsal Kitap'ta Kral'ın amaçlarını, Kral'ın tasarılarını ve Kral'ın vaatlerini açıklamıştır. Bunlar tarih içerisinde gerçekleşirken, bu hikâyeye dikkat etmemiz ve onu İsa'nın okumamızı söylediği şekilde okumamız gerekir. Tanrı'nın hikâyesi büyük bir hikâyedir -hatta, hikâyelerin en büyüğüdür- ve bu hikâyenin merkezinde Tanrı'nın, İsa

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Mesih'in kimliğindeki ve işindeki kurtuluş tasarısı yatmaktadır.

Ancak Kutsal Kitap'ı sadakatle okumak için, uygun araçlara ihtiyacımız vardır. Kutsal Kitap teolojisi disiplini, o yardımcı araçlardan biridir.

1. *Kutsal Kitap teolojisi, Kutsal Kitap'ın ana amacının netleştirilmesine yardımcı olur.* Bazı insanlar Tanrı'nın Sözü'nü bir bağımsız hikâyeler yığını olarak ya da çeşitli tavsiye ve öğüt içeren bir karışım olarak ya da hatta "iyi yaşam" için tarifler içeren evrensel bir yemek kitabı olarak görürler. Sanki her şey altmış altı kitap içerisine serpiştirilmiştir. Ancak bu yaklaşımlar Kutsal Yazılar'ın merkezi maksadına ışık tutmakta başarısız olurlar.

Kutsal Kitap'ta, Üçlülük Tanrısı kim olduğunu, nasıl biri olduğunu, tarih boyunca nasıl Ruhu'yla ve Oğlu Kral İsa Mesih'te nasıl etkin olduğunu ve O'nu bu dünyada nasıl yüceltmemiz gerektiğini açıklar. Kutsal Kitap teolojisi, bizim Kutsal Yazılar'ın her bir metnine tüm Kutsal Kitap'ın ışığında bakarak bu ana amacı kavramamıza yardımcı olur ve böylece Kutsal Yazılar'ın her parçasının nasıl İsa'yla ilgili olduğunu anlayabiliriz.

2. *Kutsal Kitap teolojisi kilisenin korunmasına ve yönlendirilmesine yardımcı olur.* Kutsal Yazılar'ı doğru bir şekilde okumak demek, her kitabın Kutsal Yazılar'ın genel anlatısına nasıl uyduğunu bilmek demektir. Ve genel anlatıyı bilmek, Tanrı'nın ilerleyerek açıklanan Sözü'nün bir parçası olarak bize verilmiş olan her olayı, her karakteri ve her dersi isabet-

li bir şekilde okumamıza ve anlamamıza yardımcı olur. Kutsal Yazılar'ın hikâyesinin bütününe anlamak, İsa Mesih'in kim olduğunu ve Müjdesi'nin ne olduğunu açığa kavuşturur.

Tanrı kendi yüceliği için Oğlu aracılığıyla ve Ruh'uyla her oymaktan, her ulustan ve her dilden oluşan bir halk kurtaracağını vaat etmiştir. Bu kurtarılmış insanlar Mesih'in bedeninin, yani kilisenin üyeleridirler. İsa Mesih'in kilisesinin ne olması ve ne yapması gerekir? İsa takipçilerine –günahlarından tövbe etmiş ve yalnızca O'na güvenmiş olanlara– Kutsal Yazılar'ın şuna tanıklık ettiğini söylemiştir: “Günahların bağışlanması için tövbe çağrısı da Yeruşalim'den başlayarak bütün uluslara O'nun adıyla duyurulacak” (Lu. 24:46-47). Dolayısıyla İsa Mesih'in duyurulması, kilisenin tüm ulusları Mesih öğrencileri olarak yetiştirme misyonunun kalbinde yer almalıdır. Bu şekilde, Kutsal Kitap teolojisi kiliseyi sahte bir müjde duyurma yönündeki ölümcül hatadan korur ve kiliseyi Tanrı'nın yüceliğinin övülmesi adına dünyaya gerçek Müjde'yi duyurma yönünde, misyonunun kalbine doğru yönlendirir.

3. *Kutsal Kitap teolojisi Müjde'yi uluslara ulaştırmamız konusunda bize yardımcı olur.* Hristiyanlığa aşına olmayanlarla iyi haberi paylaşmak, “dört ruhsal kural”ı ya da “Romalılar yolu”nu açıklamaktan çok daha fazlasını gerektirir. İnsanların ilk önce Hristiyan dünya görüşünün tam bir zihniyet değişimiyle birlikte geldiğini kavramaları gerekir. Yaptığımız müjdelemede, neyin ters gitmiş olduğunu görmek için Tanrı'yla ve yaratılışla başlamamız gerekir. Oradan başlayarak, Tanrı'nın tarih boyunca ne yapmakta olduğuna geçebiliriz ve bu da O'nun İsa'yı neden gönderdiğini ve bunun bugün

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

neden önemli olduğunu keşfetmemize yardımcı olur. Bu geçmiş olayları kendi uygun bağlamlarında doğru bir şekilde anlamadığımız sürece, Tanrı'nın şu anda ne yapıyor olduğunu ve gelecekte de ne yapacağını açığa çıkarma açısından donatılmış olmayız.

4. Kutsal Kitap teolojisi, Kutsal Kitap'ı İsa'nın yapmamızı söylediği şekilde okumamıza, anlamamıza ve öğretmemize yardımcı olur. İsa'nın kendisi Luka 24'te kendisinin Kutsal Yazılar'ın yorumlama anahtarı olduğunu söyler. Dolayısıyla Kutsal Yazılar'ı bizi İsa'ya yönlendiren bir şekilde okumakta ve anlamakta başarısız oluyorsak, Kutsal Kitap'ın ana fikrini gözden kaçıırız ve bunun bir sonucu olarak da başkalarına da aynı hatayı yapmayı öğretiriz.

KİLİSELER ANA FİKRİ GÖZDEN KAÇIRINCA

Uzun lafın kısası şudur: Kutsal Kitap'ın hikâyesinin ana fikrini gözden kaçırmak, sahte müjdelere ve sahte kiliseler ortaya çıkarır. Kutsal Kitap teolojisinin kaçınmamıza yardımcı olduğu bu tür bir hatanın birkaç örneğine bakalım.

Refah Müjdesi Kilisesi

Sizi Jonathan'la tanıştıralım. Kendisi her gün Kutsal Kitap okuyor ve sık sık dua ediyor ancak bugüne kadar Kutsal Kitap'ın belirli bir kitabını hiçbir şekilde baştan sona okumamış. Jonathan'ın elindeki Kutsal Kitap'a baktığınızda, Eski Antlaşma'da yuvarlak içine alınmış ayetlere ve Yeni Antlaşma'da da altı çizili sayfalara rastlıyorsunuz.

Kutsal Kitap Teolojisine Olan İhtiyaç

Karısı Rebeka, Kutsal Kitap ayetlerinin azımsanmayacak bir kısmını ezberlemiş ve bu ayetleri çocuklarına birer birer öğretiyor. Jonathan, Rebeka ve genç çocukları Afrika'da kendi şehirlerindeki bir yerel kilisenin parçasıdırlar (elbette bu Asya, Avrupa veya Amerika da olabilirdi). Rebeka'dan ezberlemiş olduğu ayetlerden bazılarını aktarmasını istediğimde, Markos 11:24 ayetini aktardı: "Bunun için size diyorum ki, duayla dilediğiniz her şeyi daha şimdiden almış olduğunuza inanın, dileğiniz yerine gelecektir." Sonrasında şöyle dedi: "İbrahim böyle yapmıştı, dolayısıyla ben de böyle yapıyorum."

Biraz huzursuz olarak, ben (Robert) pastörlerinden biriyle iletişim kurmaya karar verdim. Pastöre Kutsal Kitap'ın ana mesajının ne olduğu konusundaki düşüncelerini sorduğumda, şöyle dedi: "Ah, kolay. Tanrı inanan herkese bolluk yaşamını imanla vermek için İsa'yı gönderdi. Eğer imanımız varsa, Tanrı, İsa'nın hak ettiği bu yaşamı tüm zenginlikleri ve bereketleriyle şimdi bize verecektir. İbrahim'in yaptığı gibi, imanla dua ettiğimizde, kendi bereketlerimizi yaratabiliriz."

Yurttaşlık Müjdesi Kilisesi

Bir başka şehirdeki –bu sefer Amerika Birleşik Devletleri'ndeki– imanlıları ziyaret ederken, ben (Robert) onlardan Müjde'nin mesajının ne olduğunu bana anlatmalarını istedim. Cevapları şuna benzer bir şey oldu:

Yani, Amerika Hristiyan bir millet, İsrail gibi Tanrı'nın seçilmiş milleti, tepeye kurulan bir kent. Tanrı bu milleti bereketledi ama 2. Tarihler 7:14'te dediği gibi, "Adımla

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

çağrılan halkım alçakgönüllülüğü takınır, bana yönelik dua eder, kötü yollarından dönerse, gökten onları duyacağım, günahlarını bağışlayıp ülkelerini sağlığa kavuşturacağım.”

Tanrı ve vatan... kilisem tamamen bunun hakkındadır. Bu milletin Hristiyan bir millet olması gerekiyor ama şimdi On Buyruk'u devlet okullarının duvarlarına asamayacağımız söyleniyor! Eğer Amerikalılar İbrahim gibi, Musa gibi ya da Davut gibi iyi, ahlaklı insanlar olsalardı, hepimiz refah bulur ve Tanrı'nın bereketinin güvenliğinin ve rahatlığının tadını çıkarırdık.

Aşevi Kilisesi

John şehre yeni taşındı ve yoksullara hizmet etme amacı güden bir kiliseler ağının bir parçası. Öncelikli işi bir aşevini idare etmek. John'un kilisesi, Kutsal Kitap'ın hak olanı yapmak, merhameti sevmek ve Tanrı'yla alçakgönüllü bir şekilde yürümek yönündeki buyruklarına itaat etmeyi arzuluyor (Mik. 6:8 – Kitab-ı Mukaddes Çevirisi). John kendi kilisesinin öğretisinin, Tanrı'nın bizim için Mesih'te ne yapmış olduğundan ziyade, bizim Tanrı için ne yapmamız gerektiği konusuna “ağırlık” verdiğini kabul ediyor. “Nerede olursak olalım, işimiz acıları dindirmek olmalı” diyor John. “Bir kilise olarak ‘bu en basit’ kişileri beslememizle tanınıyoruz. Bunda yanlış olan ne olabilir?”

Ahlaksızlığı Onaylama Kilisesi

Temelde Kutsal Kitap teolojisi, sadık Mesih takipçilerinin Kutsal Kitap'ın genel anlatısıyla uyuşmayan hatalı Kutsal Yazı yorumlarını fark etmelerine ve reddetmelerine yardımcı olur. Cynthia, Hristiyan bir evde büyümüş olan genç bir

üniversite öğrencisidir. Kutsal Kitap kendisine her zaman öğretilmiştir ve büyük resimdeki hikâyeyi iyi bilmektedir. Hatta bir yıl boyunca Yeni Antlaşma Grekçesi kursuna dahi katılmıştır. Dünya görüşü sağlam biçimde Hristiyan'dır ama son zamanlarda kafası biraz karışmıştır. Açık bir şekilde eşcinsel olan ve aynı zamanda da oldukça nazik, cömert ve sevecen olan bazı kişilerle tanışmıştır ve bu kişiler Hristiyan olduklarını söylemektedirler.

“Kutsal Kitap böyle insanlara nasıl karşı olabilir ki?” diye düşünür.

Eşcinsel uygulamaların neden günah olduğunu açıklamak için sıklıkla kullanılan bazı kilit metinlerin, İngilizce çevirileri itibarıyla şaibeli olduğunu öne süren makaleler okumuştur ve bunlar Kutsal Kitap bilginleri tarafından yazılan makalelerdir. Bu noktada, şu sonuca varmamak elinde değildir: “Kutsal Kitap'ta eşcinsel evliliği açıkça yasaklayan bir ayet yokken, iki kadının birbirini gerçekten sevmesi durumunda ne sakınca olabilir ki?”

SONUÇ

Bunlar Kutsal Kitap teolojisinin yardımıyla Hristiyanların ve yerel kiliselerin ele alabilecekleri sorunlara birkaç örnektir. Başka sorunlar da vardır. Kitabın ilerleyen noktalarında, Kutsal Kitap teolojisinin Kral İsa'yı Kutsal Kitap'ın tek gerçek hikâyesinin başına, merkezine ve sonuna koyarak bizim bu hikâyeyi doğru bir şekilde anlamamıza nasıl yardımcı olduğunu göreceğiz.

Ancak çok da fazla açılmayıp, şu soruyu cevaplayarak başlayalım: Kutsal Kitap teolojisi nedir?

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ NEDİR?

KUTSAL YAZILAR'IN DOĞRUDAN İSA'YA ÇIKAN HARİTASINDA İLERLEMEK

Benim (Nick) yer yön konusunda biraz sorunlu olduğumu söyleyebiliriz. Tüm arkadaşlarım ve ailem, yön duygumun hiçbir zaman harika olmadığına tanıklık edebilirler. Bu yön kıtlığımdan dolayı, arzu ettiğim noktaya ulaşmak için tek yapmam gereken şeyin bir haritayı takip etmek olduğunu bilmek beni rahatlatıyor.

Kutsal Kitap'ın hikâyesinin ana fikrini gözden kaçırmamızın nasıl sahte müjdeler ve sahte kiliseler ortaya çıkardığını gördük. Şimdi ihtiyacımız olan şeyse tüm Kutsal Kitap'ı anlamak için bir çerçevedir. Kutsal Kitap teolojisi bize o çerçeveyi sağlar çünkü Kutsal Kitap'ı okuyuşumuzu yönlendirir ve dolayısıyla da kötü yorumlamadan korur. Kutsal Kitap teolojisi, Kutsal Kitap'ın hikâyesinin bütünü, dikkatimizi Kutsal Yazılar'ın ana fikrine, yani İsa Mesih'e odaklayarak okumaya yönelik bir yaklaşımdır. Bir başka deyişle, Kutsal Kitap teolojisi, Kutsal Yazılar'ın bizi İsa'ya yönlendiren yol haritasıdır.

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Ancak İsa'nın tüm Kutsal Kitap'ın ana fikri olduğunu nasıl biliyoruz? Çünkü O bize böyle söylüyor.

GELMİŞ GEÇMİŞ EN İYİ KUTSAL KİTAP ÇALIŞMASI

Dirilmiş İsa'yla Emmaus yolunda karşılaştıkları sırada öğrencilerin yanında olduğunuzu hayal edin. Bu harika sahne bizim için Luka 24'te kaydediliyor. Burada yaşanan şeyin aslında kelimenin tam anlamıyla gelmiş geçmiş en iyi Kutsal Kitap çalışması olduğunu söyleyebiliriz.

İki öğrenci, Yeruşalim'den yaklaşık on kilometre uzaklıkta bulunan bir köye doğru yolda ilerliyorlardı. Luka bize şunu aktarıyor: “Bunları konuşup tartışırken İsa yanlarına geldi ve onlarla birlikte yürümeye başladı. Ama onların gözleri O'nu tanıma gücünden yoksun bırakılmıştı” (24:15-16). Sonrasında öğrenciler Yeruşalim'de daha yeni gerçekleşmiş olan harika şeyleri, “Nasıralı İsa'yla ilgili olayları” İsa'yla paylaştılar:

O adam, Tanrı'nın ve bütün halkın önünde gerek söz, gerek eylemde güçlü bir peygamberdi. Başkâhinlerle yöneticilerimiz O'nu, ölüm cezasına çarptırmak için valiye teslim ederek çarmıha gerdirdiler; oysa biz O'nun, İsrail'i kurtaracak kişi olduğunu ummuştuk. Dahası var, bu olaylar olalı üç gün oldu ve aramızdan bazı kadınlar bizi şaşkına çevirdiler. Bu sabah erkenden mezara gittiklerinde, O'nun cesedini bulamamışlar. Sonra geldiler, bir görünümde, İsa'nın yaşamakta olduğunu bildiren melekler gördüklerini söylediler. Bizimle birlikte olanlardan bazıları mezara gitmiş ve durumu, tam kadınların anlatmış olduğu gibi bulmuşlar. Ama O'nu görmemişler.

İsa şöyle cevap verdi:

“Sizi akılsızlar! Peygamberlerin bütün söylediklerine inanmakta ağır davranan kişiler! Mesih’in bu acıları çekmesi ve yüceliğine kavuşması gerekli değil miydi?” dedi. Sonra Musa’nın ve bütün peygamberlerin yazılarından başlayarak, Kutsal Yazılar’ın hepsinde kendisiyle ilgili olanları onlara açıkladı. (24:25-27)

İlerleyen dakikalarda, İsa öğrencilerine şöyle dedi:

“Daha sizlerle birlikteyken, ‘Musa’nın Yasası’nda, peygamberlerin yazılarında ve Mezmurlar’da benimle ilgili yazılmış olanların tümünün gerçekleşmesi gerekir’ demiştim.” Bundan sonra Kutsal Yazılar’ı anlayabilmeleri için zihinlerini açtı. Onlara dedi ki, “Şöyle yazılmıştır: Mesih acı çekecek ve üçüncü gün ölümden dirilecek; günahların bağışlanması için tövbe çağrısı da Yeruşalim’den başlayarak bütün uluslara O’nun adıyla duyurulacak.” (24:44-47)

Bir başka deyişle, İsa Eski Antlaşma Yazılarını –Musa’nın Kitabı, Peygamberler, Mezmurlar, Bilgelik Yazıları veya devamındaki yazıları– değerlendirdiğinde, takipçilerinin şunu anlamaları niyetindeydi: Bu kitapların hepsi *O’nun* hakkında yazılmıştır. Luka bize bunu şöyle anlatıyor: “Kutsal Yazılar’ın *hepsinde kendisiyle* ilgili olanları onlara açıkladı.”

İsa açık ve nettir. Eski Antlaşma’yı okumak ve ana fikrin İsa olduğunu anlamamak akılsızlıktır. Kutsal Kitap’ın tüm hikâyesi O’nun hakkındadır. Eski Antlaşma gelecek olan Mesih’e ve O’nun misyonuna ilişkin vaatler ve işaretler sunar ve

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Yeni Antlaşma da görkemli vaatlerin Mesih'te yerine gelişini açığa çıkarır.

O hâlde Kutsal Yazılar'ın hikâyesi tümüyle Tanrı'nın Kralı ve O'nun lütufkâr hükmü ve saltanatı hakkındadır; tümüyle Kral'ın, her oymaktan, her dilden, her halktan ve her ulustan meydana gelen kendi halkı için elde ettiği bağışlama hakkındadır. Kutsal Yazılar'ın tüm hikâyesi, doğru anlaşıldığında, baştan sona İsa Mesih'e odaklanmaktadır.

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ NEDİR?

“Kutsal Kitap teolojisi” ifadesiyle ne kastettiğimizi kısaca açıklamalıyız. Eğer Kutsal Kitap'ın Tanrı'nın esinlediği ve yanılmaz Sözü olduğuna inanıyorsak, tüm teolojimizin Kutsal Kitap'tan gelmesini hedeflememiz gerekmez mi? Evet, elbette. Ancak bu kitapta “Kutsal Kitap teolojisi” ifadesini kullanırken, daha spesifik bir şey kastediyoruz.

Bir yandan, sistematik teoloji kilit konularla (Tanrı, insan, günah, Mesih, kurtuluş vs.) başlar ve sonrasında Kutsal Yazılar'ın bu konularda ne öğrettiğini araştırır. Diğer yandan, Kutsal Kitap teolojisi Kutsal Kitap'ın hikâyesinin bütününe okumaya çalışır ve her bir parçanın bütünlüyle nasıl bağlantılı olduğunu irdeler.

Kutsal Kitap teolojisi, Kutsal Kitap'ı tek bir ilahi yazarı olan ve İsa Mesih'in kim olduğu ve ne yapmış olduğuyla zirveye ulaşan tek bir hikâye olarak okumanın bir yoludur. Böylece Kutsal Yazılar'ın her parçası O'nunla ilişkili olarak anlaşılır. Kutsal Kitap teolojisi, Kutsal Kitap'ı tek bir büyük hikâyeyi anlatan birçok küçük kitaptan oluşan tek bir büyük kitap olarak anlamamıza yardımcı olur. O hikâyenin Kahramanı ve merkezi, baştan sona, İsa Mesih'tir.

Kutsal Kitap teolojisi kilise içindir, Kutsal Kitap'la başlar ve Kral İsa ve kilisesiyle biter.

Kutsal Kitap Teolojisi Kilise İçindir

Kutsal Kitap teolojisi disiplini son derece teknik ve ileri düzey olabilse de, erken dönemdeki ilk Hristiyanlar bile Kutsal Kitap teolojisine değer verdiler ve onun kilise için olan faydasını anladılar.

Elçilerin İşleri 17. bölümde Pavlus'un ve Silas'ın Selanik'te Müjde'yi paylaştıklarını ve sonrasında Tanrı Sözü'nü Veriya'daki Yahudi sinagogunda bulunan kişilere duyurduklarını okuyoruz. Pavlus, "onlarla Kutsal Yazılar üzerinde tartıştı. Mesih'in acı çekip ölümden dirilmesi gerektiğine dair açıklamalarda bulunuyor, kanıtlar gösteriyordu. 'Size duyurmakta olduğum bu İsa, Mesih'tir' diyordu" (17:2-3). Ne oldu? Bu Yahudilerin çoğu ve "çok sayıda saygın Grek kadın ve erkek" (17:12) iman etti.

Veriyalılar Pavlus'un akıl yürütüşünü, açıklamalarını ve Eski Antlaşma'dan öne sürdüğü kanıtları dinlediler. Tanrı'nın vaat edilen Kralı'nın, yani İsa Mesih'in "acı çekip ölümden dirilmesi gerektiği" yönündeki bildiriye Pavlus'un ağzından duyular (Elç 17:3). Elçi Pavlus kendisini dinleyenlerin, Kutsal Yazılar'ın olay örgüsünün merkezinde ve zirvesinde İsa'nın olduğunu anlamalarına yardımcı oldu. Onları İsa'ya yönlendiren bir Kutsal Yazılar haritası sundu. Ve Tanrı'nın lütfuyla, birçok Veriyalı iman etti.

Ancak şuna dikkat edin: Veriyalılar Pavlus'un sözlerini sorgusuz sualsiz benimsemediler. Elçilerin İşleri'nin yazarı olan Luka bize şöyle söylüyor: "Veriya'daki Yahudiler Sela-

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

nik'tekilerden daha açık fikirliydi. Tanrı sözünü büyük ilgiyle karşılayarak her gün Kutsal Yazılar'ı inceliyor, öğretilenlerin doğru olup olmadığını araştırıyorlardı" (Elç. 17:11). Veriyalılar Tanrı sözünü ilgiyle karşıladılar ve kendilerine öğretilen şeyin doğruluğunu onaylayabilmek için günbegün Kutsal Yazılar'ı araştırdılar.

Erken dönemdeki Hristiyanlar Kutsal Kitap teolojisini yalnızca elçilere özel bir iş olarak görmediler. Kutsal Kitap teolojisinin, prestijli teoloji okullarındaki uzman akademisyenlere mahsus olduğunu düşünmediler. Bundan ziyade, Kutsal Yazılar'ı araştırmanın ve Kutsal Kitap'ın hikâyesinin merkezinde ve zirvesinde İsa'nın olduğunu anlama yolunda Söz'e sadık bir çerçeve geliştirmenin kendi sorumlulukları olduğunu anladılar.

Kutsal Kitap teolojisinin kilise için olduğunu anladılar. Eğer Mesih'teyseniz, o zaman Kutsal Kitap teolojisi sizin içindir.

Kutsal Kitap Teolojisi Kutsal Kitap'la Başlar

Kutsal Kitap teolojisi, Kutsal Kitap'ın duayla ve dikkatle okunmasıyla başlar. Kutsal Kitap'a alçakgönüllülükle geliriz, onun büyük hikâyesini kendi koşulları içerisinde anlamayı hedefleriz.

Kutsal Kitap muazzam çeşitlilik içerir. Kutsal Kitap; farklı zamanlarda, farklı biçimlerde yazan birden fazla yazar tarafından yazılmış çok sayıda küçük kitapla dolu olan bir kitaptır. Dolayısıyla Kutsal Kitap'ı okuduğumuzda, türlü çeşitlilikler keşfederiz: öykü, şiir, yasa, bilgelik, peygamberlik, mektup ve Müjde kitapları. Farklı zamanlarda, farklı yerler-

de, farklı kitlelere hitaben yazılmış olan tüm bu çeşitli kitapları bir araya getirmeye çalışmak ürkütücü bir iş gibi görünebilir. Çünkü öyledir!

Ama yine de, bu işin imkânsız olduğunu düşünmemeliyiz. Kutsal Kitap teolojisi bilhassa mümkündür çünkü tüm Kutsal Kitap tek bir Tanrı tarafından esinlenmiş bir kitaptır: “Kutsal Yazılar’ın tümü Tanrı esinlemesidir” (2.Ti. 3:16). Kutsal Kitap’ın hikâyesinin birliği, Kutsal Kitap’ın nihai yazarı olan Tanrı’nın kendisine dayanmaktadır.

Elçi Petrus’un Kutsal Kitap hakkında ne dediğine bakın: “Kutsal Yazılar’daki hiçbir peygamberlik sözü kimsenin özel yorumu değildir. Çünkü hiçbir peygamberlik sözü insan isteğinden kaynaklanmadı. Kutsal Ruh tarafından yöneltilen insanlar Tanrı’nın sözlerini iletiler” (2.Pe. 1:20-21). Eğer Rab’bin kendisi bu kitaplara esin olduysa, o hâlde Rab’bin büyük amacını ve tasarısını anlamaya çalışarak, onları duyla ve dikkatle okumamız gerekir.

Kutsal Kitap’ın içerisindeki her kitabın bir yıldız gibi parladığını hayal edin. Ancak ve ancak yeterince uzaktan baktığınız takdirde bu yıldızların dev ve görkemli bir takımyıldızı oluşturduğunu görebilirsiniz. Kutsal Kitap teolojisi her yıldızı analiz eder ve sentezler ve sonra ilahi görkemin nefes kesen takımyıldız manzarasını seyredilebilir için uzaklaşır.

Peki bu görkemli takımyıldızın merkezinde ne vardır? Baba Tanrı’nın kendi yüceliği için bir halk elde etmek üzere Ruh aracılığıyla Oğlu’nu göndermesi.

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Kutsal Kitap Teolojisi Kral İsa'yla ve Kilisesiyle Biter

Kilisenin tamamı, Kutsal Kitap teolojisini uygulama ayrıcalığına sahiptir. Kutsal Kitap'tan bir bütün olarak anlam çıkarabilmek için, parçalarının tamamını duayla ve dikkatle okumamız gerekir. Kutsal Kitap'ın tüm hikâyesini tekrar tekrar okudukça, Kutsal Yazılar'ın İsa üzerindeki keskin odağı açığa kavuşur.

Pavlus'un sözlerini dinleyin: “Her şeyden önce var olan O'dur ve her şey varlığını O'nda sürdürmektedir” (Kol. 1:17). Vaat edilen Kral olarak Mesih'in kendisi, Kutsal Yazılar'ın büyük hikâyesi de dahil olmak üzere her şeyi bir arada tutan Kişi'dir. Eski Antlaşma bir bakıma Kral'ın gelişi için ileriye işaret eder ve yolu hazırlar. Yeni Antlaşma Kral'ın varışını ve tüm uluslara yönelik misyonunu duyurur. Kutsal Kitap teolojisi, dolayısıyla, Kral İsa'yla ve O'nun kendi yüceliği için kendisine bir halk kurtarma vaatleriyle sonlanır.

SONUÇ

Kral İsa Mesih ve O'nun kanıyla satın alınan halkı. Tıpkı Emmaus yolundaki öğrenciler gibi, bizim isteğimiz de Kutsal Yazılar'ın tamamında İsa'yı görebilmemiz ve böylece O'nu tüm Kutsal Yazılar'da tüm yüreğimizle sevebilmemiz için (Lu. 24:32) gözlerimizin ve zihinlerimizin açılmasıdır (Lu. 24:31, 45). Eğer Kutsal Yazılar'ın yol haritasını doğru bir şekilde okuyorsak, bunun bizi her zaman İsa'ya ve halkı olarak bizim kim olduğumuza yönlendirmesi gerekir. Şimdi birlikte bir süre Kutsal Kitap'ın haritasını çalışalım ve Kutsal Kitap'ın nasıl tümüyle Kral'la ve O'nun kendisi için bir halk kurtararak yücelik elde etme tasarılarıyla ilgili olduğunu kendimiz görelim.

3

KUTSAL KİTAP'IN BÜYÜK HİKÂYESİ NEDİR?

1. Parça

Kutsal Yazılar'ın hikâyesi, Tanrı'nın hikâyesidir. Kral Tanrı'nın hikâyesidir. Kutsal Kitap, her şeyin mutlak egemen Hükümdarı ve Yaraticısı olan (Yar. 1; Va. 20-22), ezelden beri Baba, Oğul ve Kutsal Ruh olarak var olan yüce bir Tanrı'yla başlar ve biter. Yalnızca Tanrı kendi yarattıkları üzerinde hüküm ve saltanat sürer. Bu dünya, dünyamız, O'nun iyi olarak yarattığı bir dünyadır. Bu, O'nun dünyasıdır ve o dünyanın tamamı üzerinde hüküm sahibidir. Kutsal Yazılar'ın hikâyesi Kral'ın hikâyesidir. Tamamen O'nun hakkında ve tamamen O'nun yüceliği hakkındadır.

Ve hikâye, her şeyin en başında başlar.

KRAL YARATILYOR VE ANTLAŞMA YAPIYOR

Tanrı'nın hikâyesi, yaratılış bildirisiyle başlıyor: “Başlangıçta Tanrı göğü ve yeri yarattı” (Yar. 1:1). Var olan her şeyi Tanrı yarattı ve her şeyin Yaraticısı olarak O her şeyin üzerinde hüküm sürmektedir.

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

RAB tahtını göklere kurmuştur,
O'nun egemenliği her yeri kapsar. (Mez. 103:19)

Sadece kudretli sözlerini konuşarak, Kral kendi yaratılışını topraklar, denizler, bitkiler ve canlılarla süsleyip doldurdu, yaratılışının doruk noktasının O'nunla birlikte yaşaması için iyi bir yer hazırladı. Yaratılış kitabı bunu şöyle kaydeder:

Tanrı insanı kendi suretinde yarattı, onu Tanrı'nın suretinde yarattı. Onları erkek ve dişi olarak yarattı. (Yar. 1:27)

Diğer canlılardan farklı olarak, insanlar Tanrı tarafından, O'nunla eşsiz bir ilişki için yaratıldılar. Kral'ın yarattıklarının tacı olarak, Adem ve Havva O'nun benzeyişinde yaratıldılar ve Kralları'nın eli açık huzurunda ikamet etmekten zevk alıyorlardı. Tanrı, suretini taşıyanların O'nun suretini yeryüzüne yaymalarını istiyordu: “Verimli olun, çoğalın. Yeryüzünü doldurun ve denetiminize alın; denizdeki balıklara, gökteki kuşlara, yeryüzünde yaşayan bütün canlılara egemen olun” (Yar. 1:28).

Özellikle Adem'in, Tanrı'nın yetkilendirdiği amir olarak hizmet etmesi ve denetim sergilemesi, bahçeden başlayarak bu egemenliği tüm yeryüzüne yayması gerekiyordu. Adem'in iş tanımını Yaratılış 2:15'te ifade ediliyor: “RAB Tanrı Aden bahçesine bakması, onu işlemesi için Adem'i oraya koydu.” Daha sonrasında kâhinler Tanrı tapınağını nasıl korudularsa, Adem de bahçeyi koruyarak Tanrı'ya ibadet ve hizmet etti (Say. 3:8). Tanrı'nın kutsal yerine kirli bir şeyin girmesine kesinlikle engel olacaktı.

Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir?

Birlikte Adem ve Havva, Tanrı'nın Sözü uyarınca O'nun iyi yaratılışından zevk almak üzere yaratıldılar. En başından beri, Tanrı'yla halkı arasındaki antlaşma ilişkisini görüyoruz. Yaratılış 1-2. bölümlerde *antlaşma* kelimesi doğrudan bulunmasa bile, Tanrı'nın insanlığı kendisiyle antlaşmaya dayalı bir şekilde ilişki kurması için yarattığına işaret eden bazı ipuçları vardır (bkz. Rom. 5:12-21).

Bu kulağa hoş geliyor ama antlaşma tam olarak *nedir*? Bugünlerde bu kelimeyi pek fazla kullanmıyoruz. Basitçe söylemek gerekirse, antlaşma “tarafardan birinin veya ikisinin üstlendiği vaatleri ve yükümlülükleri güvence altına alan, bir antla mühürlenmiş resmi bir bağlılıktır.”¹ Tanrı'nın Adem'e verdiği talimatlar son derece netti: “RAB Tanrı... ona, ‘Bahçede istediğin ağacın meyvesini yiyebilirsin’ diye buyurdu, ‘Ama iyiyle kötüyü bilme ağacından yeme. Çünkü ondan yediğin gün kesinlikle ölürsün’ ” (Yar. 2:15-17). Tanrı Adem'e bir görevler ve yükümlülükler listesi sundu ve itaate karşılık bereket ve itaatsizliğe karşılık lanet sözü verdi.

Vaaz ve Öğretim İçin İpucu

Yaratılış 1'i vaaz ederken ya da öğretirken, esas önem arz eden şeyi odaktan kaçırmak kolaydır. Şu bağlantıları kurmayı düşünün:

- Her şeyi yaratan ezeli Tanrı (Yar. 1:1) günün birinde her şeyi yenileyecektir (Yşa. 65:17; Vah. 21:5).
- Adem hakkında öğretmek ve vaaz etmek, nihayetinde Son Adem'le, yani İsa Mesih'le bağlantılıdır (Rom. 5).
- Tanrı'nın Oğlu, Tanrı'nın her şeyi aracılığıyla yarattığı Kişi'dir (Kol. 1:15-20; İbr. 1:1-3).

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Rab halkını kendi sözlü bağlılığıyla, andıyla, antlaşmasıyla bağlar. Kutsal Kitap'ın hikâyesinin ilerleyen noktalarında, antlaşmaların Tanrı'nın krallık hükmünü ve saltanatını daha da tesis etmek ve yaymak için tasarlandığını keşfediyoruz. Ancak Kutsal Kitap'ın hikâyesi başlarken, Kral'ın dünyasında her şey muhteşemdir.

KRAL LANETLİYOR

Kutsal Yazılar'ın hikâyesi mutlu bir hikâye olarak başladı. Ancak Yaratılış 1-2. bölümlerin saadeti, Yaratılış 3. bölümde paramparça oldu. Adem, Tanrı'nın yerini ve halkını koruyup kollamak yerine, başarısız oldu. İyi Yaratıcıları'nın ve Kraları'nın sesine itaat etmek yerine, Adem ve Havva budalalık edip bir yaratılışın aldatıcı sözlerine itaat ettiler. Hikâyemizde ilk kez kötü adamlar, Yılan'la karşılaşılıyor. Kendisi daha sonrasında Şeytan, İblis, Kötü Olan veya Aldatıcı olarak bilinecektir. Yılan, Havva'yı aldattı. Ona şöyle sordu: “Tanrı gerçekten, ‘Bahçedeki ağaçların hiçbirinin meyvesini yemeyin’ dedi mi?” (3:1).

Hikâyede bu noktaya kadar, kendi çok yönlü bilgeliğiyle yalnızca Tanrı yaratılışta neyin iyi olduğuna karar vermişti (Yar. 1:4, 10, 12, 21, 25, 31; 2:17-18). Ama Yılan, Tanrı'nın Sözü'nü inkâr ederek ve Tanrı'nın iyiliğinden şüphe duyarak, Havva'yı aldattı. Havva'yı kendi iyi ve bilge Kralı'na karşı ayaklanması için ayarttı:

Kadın ağacın güzel, meyvesinin yemek için uygun ve bilgelik kazanmak için çekici olduğunu gördü. Meyveyi koparıp yedi. Yanındaki kocasına verdi, o da yedi. (Yar. 3:6).

Adem ve Havva, bilgelik gösterip iyi Kralları'nın iyi sözüne güvenmek yerine, O'na karşı ayaklandılar ve Yılan'ın sesine kulak verdiler.

Vaaz ve Öğretim İçin İpucu

Yaratılış 3'teki kozmik lanet ile Havva'nın Yılan'ın başını ezen soyu arasında bağlantı kurun; O bizim için lanet olarak bizi lanetten kurtarmıştır (Gal. 3:13) ve O'nun sayesinde, "yaratılışın, yozlaşmaya köle olmaktan kurtarılıp Tanrı çocuklarının yüce özgürlüğüne kavuşturulması" mümkün olmuştur (Rom. 8:21). Harika ilahinin söylediği gibi, İsa kendi bereketlerinin "lanetin bulunduğu her yere"* akmasını sağlayacaktır.

Yaratılış 3. bölümden vaaz edip ayartılara karşı direnmeyi vurgulamak kolaydır: "Adem ayartıldı ve başarısız oldu. Ayartıyla nasıl yüzleşebilir ve Adem gibi başarısız olmayabiliriz?" Bu ahlakçı vaazdır ve şunu demek gibidir: "Adem kötüydü. Siz Adem gibi olmayın." Gerçek şu ki, Romalılar 5'e göre, aslında biz de gerçekten Adem'de düştük. O bizim antlaşma temsilcimizdi ve başarısız oldu. Biz de onda suçlu olduk. Sadık bir Adem'e, ayartılan ancak sadık bir Oğul olduğunu gösteren Biri'ne ihtiyacımız var. O sadık Oğul ise elbette İsa'dır (Lu. 4:1-13).

*Isaac Watts, "Joy to the World! The Lord Is Come" (1719).

Adem'in ve Havva'nın günahının sonuçları her boyutta felaketti. Akabinde hemen suçu başkasına atma başladı: "Yanıma *koyduğun* kadın ağacın meyvesini bana verdi, ben de yedim" (Yar. 3:12). Lanet erkekle kadın arasında sürececek olan çatışmaya tanıklık etti. Adem ve Havva'nın kozmik isyanının acı meyveleri ölümü, yargıyı ve sürgünü içerecekti. Bereket sunmak yerine, Tanrı onları isyanlarından ötürü la-

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

netledi (Yar. 3:14-19). Ancak bu karanlık günde bile, geleceğe ilişkin bir umut parıltısı var olmaya devam etti. Rab, Havva'dan gelecek bir tohumun (soyun) Yılan'ı ezeceğini vaat etti. Şöyle dedi Rab:

Seninle kadını, onun soyuyla senin soyunu
Birbirinize düşman edeceğim.
Onun soyu senin başını ezecek,
Sen onun topuğuna saldıracaksın. (Yar. 3:15)

Yılan'la Havva'nın soyu arasındaki bu savaş, Kutsal Kitap hikâyesinin sonuna dek şiddetlenmeye devam edecekti. Bu sırada, Adem ve Havva isyanlarından ötürü bahçeden kovuldular ve Kral'ın huzurundan uzağa, doğuya sürüldüler. Lanet altındaki yaşam, Tanrı'nın bu dünya için arzuladığı şey değildi.

KRAL YARGILIYOR

Ne yazık ki, Aden'in doğusundaki yaşam kötüyken daha da kötü oldu. Günahın dünyaya girmesiyle birlikte, Kral'ın iyi dünyasında işler feci hâlde yanlış gitmişti. Her şeyin yaratılmasından yalnızca birkaç bölüm sonra, şöyle yazıldığını okuyoruz: “RAB baktı, yeryüzünde insanın yaptığı kötülük çok, akli fikri hep kötülükte” (Yar. 6:5). İnsan yüreğinin eğilimleri artık Tanrı'yı onurlandırmak yönünde değildi; aksine, erkekler ve kadınlar kötülüğün, “hep kötülüğün” peşinden gitme arzusundaydılar.

Ancak Nuh adında bir adam Tanrı'nın gözünde lütuf buldu (Yar. 6:8). Rab dünyayı bir tufanla yargılamaya ve Nuh'a

Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir?

ve ailesine merhamet göstermeye karar verdi (Yar. 6-8). Bir adamın aracılığıyla, bir insan grubu (halk) kurtuldu. Sonrasında Tanrı, Nuh'la bir antlaşma yaptı, dünyayı bir daha asla bu şekilde yok etmeyeceğine söz verdi. Rab şöyle dedi: "Sizinle antlaşmamı sürdüreceğim: Bir daha tufanla bütün canlılar yok olmayacak. Yeryüzünü yok eden tufan bir daha olmayacak" (Yar. 9:11).

Ama tufandan sonra bile, Kral'a karşı dünya çapında isyan devam etti ve insan yüreğinin sorunu varlığını sürdürdü. Kral'ın adını onurlandırmak, yansıtmak ve yükseltmek yerine, insanlar kendilerine ad yapmak istediler (Yar. 11:4). Bu yüzden Tanrı onları dağıttı çünkü başka tasarıları vardı. Kendi adını tüm dünyaya tanıtacaktı ve bunu seçtiği adam aracılığıyla yapacaktı. Bu adam İbrahim'di.

Vaaz ve Öğretim İçin İpucu

Tanrı yargılarken bile, merhamet sergiler. Nuh'un ve ailesinin tufandan kurtarılışı, açık bir şekilde Tanrı'nın, kendisine güvenenleri sayıları az olsa bile kurtardığını öğretmektedir (1.Pe. 3:20; 2.Pe. 2:5). Herkes Tanrı'dan yüz çevirmiş olsa bile, Tanrı kendi halkının bir kalıntısını koruyup saklar (Rom. 11:2-6).

KRAL KUTSUYOR

Tanrı'nın kendi yüceliğini tüm dünya üzerine yayma tasarısı, Yılan ve günah tarafından bozguna uğratılmış gibi görünüyordu. Ancak Kral yalnızca yargılamadı. Aynı zamanda kutsadı. Rab, Kildaniler'in Ur Kenti'nden Avram (sonrasında adı İbrahim olacaktı) adında bir adamı çağırdı ve onu kutsadı. Tanrı bu adamın adını çok büyük kılacağını ve dünyayı o

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

ve soyu aracılığıyla kutsayacağını vaat etti. Tanrı, İbrahim aracılığıyla bir halk yaratmayı, özel bir halk ve kutsal bir ulus yaratmayı tasarlıyordu. Ve Tanrı'nın tasarısı, tüm dünyayı İbrahim'in tohumu aracılığıyla kutsamaktı.

Seni büyük bir ulus yapacağım. Seni kutsayacak, sana ün kazandıracakım; bereket kaynağı olacaksın. Seni kutsayanları kutsayacak, seni lanetleyeni lanetleyeceğim. Yeryüzündeki bütün halklar senin aracılığınla kutsanacak. (Yar. 12:2-3)

Rab, İbrahim'in ailesinden krallar bile çıkacağını söyledi (Yar. 17:6, 16). Rab, İbrahim'i ve ailesini hem egemenlik hem de hanedanlıkla kutsayacağını vaat etti. Ve İbrahim'le bir başka antlaşma aracılığıyla bu vaatleri resmî bir şekilde mühürledi (Yar. 15).

Ancak tüm bunda aşikâr bir sorun vardı: İbrahim yaşlıydı ve karısı Saray (sonrasında adı Sara olacaktı) kısırdı. İnsanın bakış açısından, İbrahim'in gelecekte bir oğul sahibi olması şüphesiz mümkün görünmüyordu. Yine de, İbrahim Tanrı'ya iman etti ve bu kendisine doğruluk sayıldı (Yar. 15:6).

Tanrı vaadini yerine getirdi ve İbrahim ve Sara yaşlılıklarında mucize bir oğula sahip oldular. Eski Antlaşma'da bu noktadan itibaren, hikâyenin geri kalanı İbrahim'in ailesine odaklanmaktadır: İshak (Yar. 22:17-18), Yakup (Yar. 35:11) ve Yakup'un on iki oğlu (Yar. 49). Yaratılış kitabı biterken, İbrahim'in ailesi Vaat Edilen Topraklar'ın dışında olsa da, gelecek parlaktı. İbrahim'in torunu Yakup (aynı zamanda İsrail olarak bilinir), son günlerde oğlu Yahuda'nın soyundan bir "aslan kral" geleceği yönünde peygamberlikte bulundu. Bu Kral'a ilişkin şöyle söyledi:

Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir?

Sahibi gelene kadar Krallık asası Yahuda'nın elinden çıkmayacak. Yönetim hep onun soyunda kalacak; uluslar onun sözünü dinleyecek. (Yar. 49:10)

Gelecek olan bu Kral, Yılan'ı ezecek, Tanrı'nın dünyaya yönelik kutsamasını geri getirecek ve Tanrı'nın yüceliği için bir halka egemen olacak olan kişi mi olacaktı?

Vaaz ve Öğretim İçin İpucu

Yaratılış 12. bölümü vaaz ederken veya öğretirken, Tanrı'nın tüm dünyayı, tüm halkları İsa Mesih'e iman aracılığıyla kurtarma tasarısını vurguladığınızdan emin olun. Tanrı'nın "bütün ulusları" kutsama arzusu, Matta 28'deki Yüce Görev'de başlamadı. Tanrı'nın tasarısı başından beri dünyayı kutsamak ve Adem'in ve Havva'nın yeryüzünü, O'nun yüceliğini yansıtacak olan suret taşıyıcılarıyla doldurmalarıydı. Ve İbrahim'de ve İbrahim aracılığıyla, Tanrı kendi için ad yapacaktı ve İbrahim tüm iman edenlerin babası olacaktı (Gal. 3:7-9). Tanrı, İbrahim'in soyundan gelen Yakup'a şu vaatte bulundu: "Senden bir ulus ve uluslar topluluğu doğacak. Kralların atası olacaksın" (Yar. 35:11). Tanrı, İbrahim'e olan vaatlerini İbrahim'in soyu olan İsa Mesih'te yerine getirecekti (Gal. 3:16).

KRAL KURTARIYOR

Tanrı, İbrahim'i ve ailesini kutsayacağını vaat etmişti. Onları yıldızların sayısından daha fazla yapacağını vaat etmişti. İsrail'in Mısır'da çoğalmasıyla birlikte, bu vaat yerine gelmeye başladı: "Soyları arttı; üreyip çoğaldılar, gittikçe büyüdüler, ülke onlarla dolup taştı" (Çık. 1:7). Ancak tıpkı Aden'de olduğu gibi, Tanrı'nın tasarısına karşı çıkıldı. İsrail halkı Fi-

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

ravun tarafından köle edildi ve zalim bir kralın hükümdarlığı altında acı çektiler (Çık. 1-2). Gerçek Kralları'na onları esaretten kurtarması için yakardılar ve Tanrı antlaşma vaatlerini “anımsadı” (Çık. 2:23-24).

Vaaz ve Öğretim İçin İpucu

İsrail'in Mısır'daki kölelikten çıkışı, Tanrı halkının Mesih'in çarmıhı aracılığıyla deneyimleyeceği çok daha büyük bir çıkışa işaret etmektedir (Kol. 1:12-14). Fısh kuzusu, dünyanın günahını ortadan kaldıracak olan kuzusuz, lekesiz Tanrı Kuzusu'na işaret etmektedir (Yu. 1:29). Tim Keller şöyle der:

İlk Fısh'tan sonra Mısır'da olduğunuzu hayal edin. O günlerde İsrailileri durdurup, “Kimsin ve burada ne oluyor?” diye soracak olsaydınız, size şöyle derlerdi: “Ölüm fermanı altındaki bir köleydim ama kuzunun kanına sığındım ve esaretten kurtuldum ve şimdi Tanrı bizim aramızda yaşıyor ve O'nu Vaat Edilen Topraklar'a doğru takip ediyoruz.” Bugün Hristiyanların söyledikleri şey de tam olarak budur.*

* Timothy Keller, *King's Cross: The Story of the World in the Life of Jesus* (New York: Dutton, 2011), 172.

Böylece Rab kendisini Musa'ya açıkladı (Çık. 3) ve onu İsraililer için bir kurtuluş önderi konumuna getirdi. Ve Musa aracılığıyla, Tanrı kendi halkını güçlü eliyle ve lekesiz bir kuzunun kanıyla Mısır'dan kurtardı (Çık. 12). İsrail'in Kızıl-deniz'de doruk noktasına ulaşan kurtarılışı, hepsinin kurtuluşlarını kutlamasına sebep oldu (Çık. 14). İsrail halkının eşliğinde Musa, Tanrı'nın bu kudretli kurtarış işine yanıt olarak, kudretli Kralları'na bir övgü ilahisi sundu:

Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir?

Var mı senin gibisi ilahlar arasında, ya RAB?

Senin gibi kutsallıkta görkemli, heybetiyle övgüye değer,

Harikalar yaratan var mı?

...

RAB sonsuza dek egemen olacaktır. (Çık. 15:11, 18)

Tanrı halkının Mısır'daki esaretten kurtarılışı, tüm dünyaya Rab gibisi olmadığını göstermektedir. O, Kral'dır ve sonsuza dek egemen olacaktır.

KRAL BUYURUYOR

Rab halkını Mısır'dan kurtardıktan sonra, vaat etmiş olduğu üzere, onları Sina Dağı'na getirdi. Kendisini Musa'ya açıkladığında, şöyle dedi: "Seni benim gönderdiğimin kanıtı şu olacak: Halkı Mısır'dan çıkardığın zaman bu dağda bana tapınacaksınız" (Çık. 3:12). Tanrı onları İbrahim'e vaat etmiş olduğu iyi ülkeye götürmeden önce, halkına Sina'da iyi sözlerini açıkladı.

Tanrı'nın kendisinin ilk oğlu olarak adlandırdığı İsrail'in (Çık. 4:22) tıpkı Adem gibi, dünya karşısında bir tür kâhinsel temsilci olması gerekiyordu. Rab'bin onlara ne söylediğine dikkat edin: "Sözümü dikkatle dinler, antlaşmama uyarmanız, bütün uluslar içinde öz halkım olursunuz. Çünkü yeryüzünün tümü benimdir. Siz benim için kâhinler krallığı, kutsal ulus olacaksınız. İsraililer'e böyle söyleyeceksin" (Çık. 19:4-6). Tanrı, İsrail'in kutsallığının onların Kralları'nın kutsallığını yansıtmasını istiyordu: "Kutsal olun, çünkü ben Tanrınız RAB kutsalım" (Lev. 19:2). Rab'bin iyi sözlerine

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

güvenerek ve itaat ederek, İsrail yeryüzünün tüm halklarına Kralları'nın bilgeliğini sergileyen eşsiz bir halk olacaktı. Kral'ın buyruklarını muhafaza edip uygulayarak, İsrail halkı onları seyretmekte olan bir dünyaya Tanrı'nın bilgeliğini sergileyecekti (Yas. 4:4-6).

Ancak tıpkı Adem gibi, İsrail de Tanrı'nın iyi sözlerine itaatsizlik eden sadakatsiz bir oğul çıktı. Hatta Musa, Sina Dağı'nın tepesinde Tanrı'nın vahyini almaktayken, insanlar aynı anda dağın dibinde kendilerine putlar yapmakla meşguldüler (Çık. 32). Kral kendi halkıyla bir antlaşma yaptı ama onlar bunu ihlal etti.

Musa, Tanrı'nın varlığının Vaat Edilen Topraklar'a giderken İsrail'e eşlik etmesini arzu ediyordu ve bu yüzden halk adına aracılık etti (Çık. 34). Tanrı, varlığının İsrail'den ayrılmayacağını güvencesini verdi ancak yine de, o kötü kuşağa yargısını gösterdi. Vaat Edilen Topraklar'a ayak basmadan önce, çölde kırk yıl dolaşp duracaklardı.

Bu gezginlik dönemi boyunca, Kral buluşma çadırında kendi halkının ortasında ikamet etti ve sabırla onlara her adımda gerekeni sağladı. Ancak yine, İbrahim'in tersine, İsrail imanla yürümekte ayak diretti (Say. 14:11; Yas. 1:32; 9:23; Mez. 95); o kadar ki, Musa yaşamının sonuna yaklaşıırken, ölümünden sonra İsrail'in Rab'be itaat edeceğinden pek umutlu değildi (Yas. 31:29).

Hikâyenin bu noktasında, Adem'in isyanından bu yana insanlığa musallat olan yürek sorununun hâlâ devam ettiğini açıkça görüyoruz (Yas. 31:20-21). Ayrıca eğer herhangi bir değişim yaşanacaksa, Tanrı halkının imansızlığının kefaretinin ödenmesi ve yüreklerinin de dönüşüme uğraması gerektiği de açıktır.

Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir?

Ama nasıl? Bu değişim için umut gelecekte yatıyordu. Rab'bin Sina'da buyurduğu tekrar eden kefarete kurbanları, ihtiyaç duyulan gelecek, nihai kurbanı işaret ediyordu. Ve Musa bile Kral'ın gelip insanların yüreklerini sünnet edeceği (Yas. 30:6 – Kitab-ı Mukaddes), Tanrı'nın Ruhunun hepsinin üzerine döküleceği (Say. 11:29) günü bekliyordu.

Vaaz ve Öğretim İçin İpucu

Musa'nın yasasında tarif edilen kurban sistemi, Kutsal Kitap'ın hikâyesi boyunca devam edecek olan bir güzergah sunmaktadır ve bu güzergah İsa'ya, halkının günahları için kefarete sunusu olan o kusursuz kurbanı çıkarmaktadır (Rom. 3:25; İbr. 2:17; 1.Yu. 2:2; 4:10).

Buluşma çadırıyla ilgili metinler üzerinde öğretilen (Çık. 25), Tanrı'nın kendi halkı arasında yaşamıyla ilişkili olan diğer Kutsal Yazı parçalarıyla Mesih merkezli bağlantılar kurmayı düşünün. Bu tema, Aden'den başlayarak Kutsal Kitap'ın hikâyesinin tamamı boyunca sürmektedir. Bu temanın izini buluşma çadırından Yeruşalim'deki tapınağa ve oradan da İsa'ya dek sürebilirsiniz. Nitekim beden alan ezeli Söz olan İsa Mesih'te, Tanrı bizzat “çadır kurup” halkıyla yaşamıştır (Yu. 1:14).

O'nda, kilise Tanrı'nın yeni tapınağı olmuştur (1.Ko. 3:16-17; 2.Ko. 6:16; 1.Pe. 2:4-5). Bir gün Tanrı kendi halkıyla Yeni Yeruşalim'de yaşayacaktır (Vah. 21-22). Tapınaktaki kare şekilli En Kutsal Yer, yerini kare şekilli bir kente bırakmaktadır (Vah. 21:16). Tüm kent bir tür En Kutsal Yer olacaktır ve Tanrı halkının hepsine açık olacaktır “Çünkü Her Şeye Gücü Yeten Rab Tanrı ve Kuzu, kentin tapınağıdır” (Vah. 21:22).

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

KRAL YÖNETİYOR

Halk çölde kırk yıl dolaştıktan sonra, Tanrı sonunda halkını kulu Yeşu aracılığıyla yönlendirerek, onlara vereceğini vaat ettiği diyara getirdi (Yar. 13:15; Çık. 3:8). Rab, Yeşu'ya şöyle dedi: “Kulum Musa öldü. Şimdi kalk, bütün halkla birlikte Şeria Irmağı'nı geç. Size, İsrail halkına vereceğim ülkeye girin. Musa'ya söylediğim gibi, ayak basacağınız her yeri size veriyorum” (Yşu. 1:2-3). Tanrı böylece halkına, kendisinin sonuna kadar güvenilir bir Kral olduğunu gösterdi:

Böylece RAB atalarına vermeye ant içtiği bütün ülkeyi İsraililer'e vermiş oldu. İsraililer de ülkeyi mülk edip buraya yerleştiler... RAB'bin İsrail halkına verdiği sözlerden hiçbiri boş çıkmadı; hepsi yerine geldi. (Yşu. 21:43-45; krş. 23:14)

Ancak hikâye Yeşu kitabında devam ettikçe, İsrail halkı Vaat Edilen Topraklar'da olsa da, insanların yüreklerinin dünyada olduğunu açıkça görüyoruz. Kenan topraklarının fethi boyunca, yargı ve sürgün tehdidi İsrail'in üzerinde kaldı. İsrail, Tanrı'nın antlaşmasını çiğnemeleri durumunda, cezalandırılacaklarını biliyordu.

Yeşu'nun ölümünden sonra İsrail onun uyarılarına kulak asmak ve Tanrı'nın sözlerine itaat etmek yerine, kendi gözünde doğru olanı yaptı ve kötülük çoğaldı. Hakimler kitabının yazarı bunu şu şekilde özetliyor:

İsraililer RAB'bin gözünde kötü olanı yaptılar, Baallar'a taptilar. Kendilerini Mısır'dan çıkaran atalarının Tanrısı RAB'bi terk ettiler. Çevrelerinde yaşayan ulusların

Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir?

değişik ilahlarına bağlanıp onlara taparak RAB'bi öfkelendirdiler. (Hak. 2:11-13).

Rab'bin kendi Kralları olduğunu bilmelerine rağmen, İsrail O'nu reddetti ve tıpkı çevrelerindeki uluslarda olduğu gibi bir kral istediler (Hak. 17:6; 18:1; 19:1; 21:25). Şaşırtıcı olmayan bir şekilde, halkın seçimi olan Saul, Tanrı'nın seçimi değildi. Rab kendi gönlüne uygun bir kral istiyordu (1.Sa. 13:14; Elç. 13:22), dolayısıyla Yahuda soyundan bir kral seçti (Yakup'un Yar. 49:9-12'deki peygamberliğini hatırlayın). Adı İşay oğlu Davut'tu.

Vaaz ve Öğretim İçin İpucu

“Yeşu gibi güçlü ve cesur olmak” hakkında vaaz vermek ya da öğretmek yerine, Yeşu'nun sadık Tanrısı'na odaklanın. Yeşu'nun adı “Yahve kurtarır!” anlamına gelir. İsrail'in Vaat Edilen Topraklar'a girmesi (Yşu. 1-5), toprakları ele geçirmesi (Yşu. 6-12), toprakları bölüştürmesi (Yşu. 13-21) ve topraklarda hizmet etmesi (Yşu. 22-24) ancak ve ancak Tanrı'nın muazzam lütfu sayesinde. Bu yapılanların tümü Tanrı'nın kendi antlaşma vaatlerine olan sadakatini göstermektedir. Bu kitabın kahramanı Tanrı'dır, Yeşu değil.

KRAL HÜKÜM SÜRÜYOR

Böylece Rab, Davut'la bir antlaşma yaptı. Davut Tanrı'ya bir ev inşa etmek istiyordu ve bu görevi nihayetinde gerçekleştirecek olan Davut'un oğlu Süleyman'dı. Şaşırtıcı bir şekilde, Tanrı Davut'a bir ev, bir hanedanlık inşa edeceği vaadinde bulundu:

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

RAB senin için bir soy yetiştireceğini belirtiyor: “Sen ölüp atalarına kavuşunca, senden sonra soyundan birini ortaya çıkarıp krallığını pekiştireceğim. Adıma bir tapınak kuracak olan odur. Ben de onun krallığının tahtını sonsuza dek sürdüreceğim.” (2.Sa. 7:11-13)

Tanrı, Davut’un İsrail’in kralı olarak yapacağı hükümdarlığın, seyretmekte olan dünyaya Tanrı’nın bilge ve harika egemenliğini sergilemesini istiyordu. Sonsuzluklar boyunca kalıcı olan bir tahtta sonsuzluklar boyunca oturacak olan bir Kral’ın adil hükümdarlığı umudu, Davut’la ve soyuyla bağlantılıydı. Davut’a verilen bu umut dolu ilahi vaatlerin tatlı sesi, Eski Antlaşma boyunca yankılanmaktadır. Tanrı Davut’a ve İsrail halkına bollukla gönenç getirdi (1.Ta. 29). Kral nereyeysel, krallık da orayadır.

Davut’un oğlu Süleyman, babasından sonra İsrail’in kralı oldu ve Rab için muhteşem bir ev inşa ederek Yeruşalim’deki tapınağı yaptı. Bir kez daha, Tanrı görkemli varlığını halkının arasında sergiliyordu. Bu, Süleyman’ın şöyle demesine vesile oldu: “Tanrı gerçekten yeryüzünde yaşar mı? Sen göklere, göklerin göklerine bile sığmazsın. Benim yaptığım bu tapınak ne ki!” (1.Kr. 8:27). Tamamlanmış tapınak görkemliydi (Mez. 48:1-3, 9-11) ve Süleyman’ın şanı ve serveti büyüktü (1.Kr. 10). “Kral Süleyman dünyanın bütün krallarından daha zengin, daha bilgeydi. Tanrı’nın Süleyman’a verdiği bilgeliği dinlemek için bütün dünya onu görmek isterdi” (1.Kr. 10:23-24).

Tanrı’nın Davut’a olan vaatleri ve hatta Musa’ya olan vaatleri gerçekleşiyor gibi görünüyordu: “Sözünü tutup halkı İsrail’e esenlik veren RAB’be övgüler olsun. Kulu Musa ara-

Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir?

cılığıyla verdiği iyi sözlerin hiçbiri boşa çıkmadı” (1.Kr. 8:56). Ancak yine de, felaket pusuya yatmış bekliyordu çünkü bu bilge Kral ahmaklık edip Tanrı'nın uyarılarına kulak vermekte başarısız olacaktı.

Kutsal Kitap'ın Bilgelik Yazıları (Eyüp, Mezmurlar, Süleyman'ın Özdeyişleri, Vaiz, Ezgiler Ezgisi) Davut'un ve Süleyman'ın (ve başka kişilerin) bilgeliğini en üstün hâliyle sunmaktadır. Onların kitapları bize bu düşmüş, öngörülemez, bazen adaletsiz ancak yine de düzene tabi olan bu dünyada Tanrı korkusuyla geçirilen bir bilgelik yaşamının nasıl olduğunu gösteriyor. Bu kitaplar hem geriye bakıp yaratılışa ve Tanrı'nın arzu ettiği esas işleyişe dikkat çekiyor hem de ileriye bakıp Mesih'e ve Tanrı'nın vaatlerine işaret ediyor.

Süleyman, Tanrı'nın halkını O'nun iyi Sözü uyarınca idare edip yönlendirmek yerine, kendine bolca altın (2.Ta. 9:13-21), güçlü atlar ve savaş arabaları (2.Ta. 9:25-28) ve çok sayıda eş (1.Kr. 11:3) biriktirdi. Tanrı'nın uyarılmış olduğu üzere, bu tam bir felaket davetiyesiydi (Yas. 17:14-20). Her şeyden kötüsü de, Süleyman yalnızca putlara tapılan tepeleri ortadan kaldırmamakla kalmadı; kralın kendisi de ileriki yaşlarında Rab'bi tamamen takip etmez oldu (1.Kr. 11:5-10). Süleyman'ın kral olarak hükümdarlığının parlak başlangıcı, şimdi felakete doğru ilerliyordu, nitekim kral nereyeyselse, krallık da orayadır.

Tanrı buna nasıl karşılık verecekti? Rab, Süleyman'a şöyle dedi: “Seninle yaptığım antlaşmaya ve kurallarıma bilerek uymadığın için krallığı elinden alacağım” (1.Kr. 11:11-13). Süleyman, İsrail'in kralı olarak kırk yıl hüküm sürdü. Ancak ölümünden sonra, Tanrı'nın söylemiş olduğu gibi (1.Kr. 12:16-20), krallık ikiye bölündü. İsrail kuzey krallık (İsrail) ve

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

güney krallık (Yahuda) olarak ayrıldı. İsrail’de ve Yahuda’da sonrasında gelen her kral (Hizkiya ve Yoşiya hariç) putperest tepeleri ortadan kaldırmakta başarısız oldu. Krallar günah işledi ve insanlar günah işledi. “Başka ilahlara tapmışlar, RAB’bin İsrail halkının önünden kovmuş olduğu ulusların törelerine ve İsrail krallarının koyduğu kurallara göre yaşamışlardı” (2.Kr. 17:7-8). Kral nereyeyse, krallık da orayadır.

Vaaz ve Öğretim İçin İpucu

Bir vaazın ya da dersin odağını Davut’un cesaretine veya “yaşamınızdaki devlerle yüzleşmek” konusuna çevirmeyin. Bunun yerine, Tanrı’nın gönlüne uygun bir adam olarak Davut’un Tanrı halkının bir kralı olarak seçilmesini, Tanrı’nın yeryüzündeki hükümdarlığının bir geri çevrilişi (onarılışı) olarak düşünün (1.Sa. 16:1-3). Tanrı, Davut’a kendi soyundan sonsuzluklar boyunca kalıcı olan bir tahtta hüküm sürecek sonsuzluklar boyunca kalıcı bir Kral vaat etti (2.Sa. 7). İsa’yla olan bu bağlantıyı topluluğunuza açık bir şekilde ifade edin. Davut’un gelecek olan bu oğlunun aynı zamanda onun Rabbi olacağını görmelerini sağlayın (Mez. 110; Yşa. 9:6-7; Hez. 34:22-23; Mat. 22:45).

Kral Davut hatta Yeni Antlaşma’da bir peygamber olarak tarif edilir. Davut ne hakkında peygamberlik etti? İsa hakkında elbette: “Davut bir peygamberdi ve soyundan birini tahtına oturtacağına dair Tanrı’nın kendisine ant içerek söz verdiğini biliyordu. Geleceği görerek Mesih’in ölümünden dirilişine ilişkin şunları söyledi: ‘O, ölümler diyarına terk edilmedi, bedeni çürümedi’” (Elç. 2:29-31; bkz. Mez. 16).

KRAL KOVUYOR

Adem'de olduğu gibi, Tanrı halkının hain isyankârlığı onları doğuda sürgüne götürdü ve İsrail ve Yahuda, Tanrı'nın iyi topraklarından kovuldular (Yar. 3:24; 2.Kr. 17:18, 23). Kuzey krallığı M.Ö. 722 yılında Asur'a sürüldü ve güney krallığı M.Ö. 586 yılında Babil'e sürüldü. Tıpkı Aden'deki gibi, Tanrı kendi halkını bu tür bir isyanın sonuçlarına karşı uyarmıştır. Merhameti ve sabrıyla, yoldan sapan halkına bir tövbe bildirisi götürmeleri için art arda peygamberler çıkardı (1.Kr. 14:15). İlyas ve Elişa ve diğer peygamberler, Tanrı'nın sadakatsiz halkını suçlarıyla yüzleştirdiler ve onlara meydan okudular. Ama halk inatçıydı ve Tanrı'nın tekrar tekrar yaptığı uyarılara kulak asmayı reddetti:

RAB İsrail ve Yahuda halkını bütün peygamberler ve biliciler aracılığıyla uyarılmış, onlara, “Bu kötü yollarınızdan dönün” demişti, “Atalarınıza buyurduğum ve kullarım peygamberler aracılığıyla size gönderdiğim Kutsal Yasa'nın tümüne uyarak buyruklarımı, kurallarımı yerine getirin.”

Ama dinlemediler, Tanrıları RAB'be güvenmeyen ataları gibi inat ettiler. Tanrı'nın kurallarını, uyarılarını ve atalarıyla yaptığı antlaşmayı hiçe sayarak değersiz putların ardınca gittiler, böylece kendi değerlerini de yitirdiler. Çevrelerindeki uluslar gibi yaşamamaları için RAB kendilerine buyruk verdiği hâlde, ulusların törelerine göre yaşadılar. (2.Kr. 17:13-15).

Tek gerçek Tanrı'ya tapınmak yerine, sahte olana tapındılar ve sahte oldular. Yalnızca Tanrı'ya boyun eğmek yerine, kendilerine putlar yaptılar ve hatta kendi oğullarını ve kızlarını yaptıkları sahte ilahlara kurban ettiler (2.Kr. 17:17). Bu

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

yüzden, Kral Tanrı uyarmış olduğu üzere halkını kovdu (Lev. 26:33; Yas. 28:63-67).

Sürgün yargısının etkisi devasaydı; kral yoktu, toprak yoktu ve tapınak yoktu. Sadece gözyaşı vardı.

Babil ırmakları kıyısında oturup
Siyon'u andıkça ağladık;
Çevredeki kavaklara
Lirlerimizi astık.
Çünkü orada bizi tutsak edenler bizden ezgiler,
Bize zulmedenler bizden şenlik istiyor,
“Siyon ezgilerinden birini okuyun bize!” diyorlardı.
Nasıl okuyabiliriz RAB'bin ezgisini
El toprağında? (Mez. 137:1-4)

Tanrı halkının Asur'a ve Babil'e sürgünü, biz kez daha Tanrı'nın kutsallığını ve O'na isyan etmenin ölümcül sonuçlarını gösterdi.

Tanrı'nın kadim halkının, O'nun hükümdarlığı altında büyüyüp serpilen umutları ve hayalleri soluyor gibi görünüyordu.

Biz karşı çıkıp başkaldırdık,
Sen bağışlamadın.
Öfkeyle örtünüp bizi kovaladın,
Acımadan öldürdün.
Dualar sana erişmesin diye
Bulutları örtündün.
Uluslar arasında bizi pislîğe, süprüntüye çevirdin.

Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir?

Düşmanlarımızın hepsi bizimle alay etti.

Dehşet ve çukur, kırgın ve yıkım çıktı önümüze. (Ağl. 3:42-47)

Kral onları kovmuştu. Ama O'nun merhametleri her sabah tazelenir çünkü sadakati büyüktür (Ağl. 3:23).

Vaaz ve Öğretim İçin İpucu

Kutsal Yazılar'daki büyük kurtuluş ve yargı işleri, genellikle Tanrı'nın gelecek olan daha büyük kurtuluş ve yargı işlerinin bir resmi niteliğindedirler. Adem ve Havva'nın Aden'den sürülmesinden Nuh'un dönemindeki tufana dek, "günahın cezası[nın] ölüm" olduğunu açıkça görüyoruz (Rom. 6:23). Eski Antlaşma'da Tanrı'nın sürgün şeklindeki yargısına ilişkin peygamberlik kitaplarından vaaz ya da öğretim verirken, bu ehemmiyetli gerçekliği gözden kaçırmayın.

Yeruşalim'in yıkılması ve Babil'e sürgün, peygamberler tarafından zifiri karanlıkta yaşamının dehşetine benzetilir (Ağl. 3:1-2) ve bu da, cehennemden sonsuz karanlığa atılmanın, dışarıdaki nihai karanlığa, ağlamanın ve dışarıdaki yere atılmanın dehşetini göstermektedir (Mat. 8:12; 22:13; 25:30).

Ayrıca, Tanrı halkının da mevcut sürgün durumunun altını çizdiğinizden emin olun. Adem ve Havva'nın Aden'den sürgün edilmelerinden bu yana, Tanrı'nın halkı her zaman "konuklar" (1.Pe. 2:11), "yabancılar" (İbr. 11:13) olmuşlardır çünkü "bizim vatanımız göklerde" (Flp. 3:20). "Çünkü burada kalıcı bir kentimiz yoktur, biz gelecekteki kenti özlüyoruz" (İbr. 13:14).

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

KRAL VAAT EDİYOR

Ama yine de, sürgün dehşetinin ortasında bile, Tanrı'nın hizmetkârları olarak peygamberler, Tanrı halkının yüreğinde bir umut ateşi yaktı ve o ateşi korudular. Sürgünün acı gerçekliği, sürgünden dönüleceğinin harika vaadiyle iç içeydi:

“Bu yüzden sizi bu ülkeden sizin de atalarınızın da bilmediği bir ülkeye atacağım. Orada gece gündüz başka ilahlara kulluk edeceksiniz, çünkü size lütfetmeyeceğim.”

“Artık insanların, ‘İsrail halkını Mısır’dan çıkaran RAB’bin varlığı hakkı için’ demeyeceği günler geliyor” diyor RAB. “Bunun yerine, ‘İsrail halkını kuzey ülkelerden ve sürdüğü bütün öbür ülkelerden geri getiren RAB’bin varlığı hakkı için’ diyecekler. Çünkü atalarına vermiş olduğum topraklara onları geri getireceğim” (Yer. 16:13-15)

Peygamberler İsrail halkına, Tanrı'nın onların ataları İbrahim'e ve Davut'a vermiş olduğu vaatleri tekrar tekrar hatırlattılar. Son günlerde Tanrı'nın yapacağı yeni bir işe işaret ettiler. Geçmişe dayanan bu vaatler ve son günlere ilişkin umutlar, görkemli bir gelecek beklentisi yarattı. Peygamberler gözlerini imanla Tanrı'nın gelecekte gerçekleştireceği işe çevirdiler (Hab. 1:5; 3:2) ve bu umut, Rab'de sevinç getirdi.

Tomurcuklanmasa incir ağaçları,
Asmalar üzüm vermese,
Boşa gitse de zeytine verilen emek,
Tarlalar ürün vermese de,
Boşalsa da davar ağılları,
Sığır kalmasa da ahırlarda,

Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir?

Ben yine RAB sayesinde sevineceğim,
Kurtuluşumun Tanrısı sayesinde sevinçten coşacağım.
(Hab. 3:17-18)

Peygamberler tarafından bildirilen geleceğe yönelik bu umut, sürgünün yıkımlarının ötesine uzanıyordu ve merkezinde gelecek olan Davut gibi bir Kral vardı (Hez. 34:23). Tanrı bizzat gelip halkına çobanlık edeceğini vaat etti ve Davut'un onların çobanı olacağını vaat etti. Tanrı ayrıca şaşılacak bir şey yapacağını vaat etti: yeni bir antlaşma. Tanrı, peygamberlerinden biri olan Yeremya'ya şöyle dedi:

“Ama o günlerden sonra İsrail halkıyla yapacağım antlaşma şudur” diyor RAB, “Yasamı içlerine yerleştirecek, yüreklerine yazacağım. Ben onların Tanrısı olacağım; onlar da benim halkım olacak. Bundan böyle kimse komşusunu ya da kardeşini, ‘RAB’bi tanıyın’ diye eğitmeyecek. Çünkü küçük büyük hepsi tanıyacak beni” diyor RAB. “Çünkü suçlarını bağışlayacağım, günahlarını artık anmayacağım.” (Yer. 31:33-34)

Bir başka yerde, Rab bu yeni antlaşmayla birlikte, Mısır'daki örneğe benzer biçimde yeni bir tür çıkış aracılığıyla halkının yeniden bir araya geleceğini (Hez. 36:26-28; krş. Yas. 30:3-4) ve Ruhun'un yeni bir şekilde döküleceğini söyler; şöyle ki, tüm Tanrı halkına, Kralları'na güvenmeleri ve itaat etmeleri için yeni yürekler verilecektir (Yoe. 2:28-29). Hatta peygamberler, tüm yaratılışının Kralı'nın yeni bir yaratılış, yani yeni bir gök ve yeni bir yeryüzü meydana getireceği umundadır ve burada tüm uluslar Rab'bin önünde tapacaklardır (Yşa. 65:17; 66:22-23).

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Bu sırada, tüm bu muhteşem umutlarda gizemli bir figürün, Rab'bin Kulu'nun gelişi yer almaktadır. O, Davut'un soyağacından gelecek ve Tanrı'nın Ruhu'yla meshedilmiş olacaktır (Yşa. 11:1-3). Bu kul İsrail'den gelecektir ve Tanrı'nın halkını Rab'be geri döndürecek (Yşa. 49:5).

Ancak bu kulun işi, dünyanın her yerinden gelen bir halk meydana getirecektir. Rab bu kula ilişkin şöyle demiştir:

Yakup'un oymaklarını canlandırmak,
Sağ kalan İsraililer'i geri getirmek için
Kulum olman yeterli değil.
Seni uluslara ışık yapacağım.
Öyle ki, kurtarışım yeryüzünün dört bucağına ulaşsın.
(Yşa. 49:6; krş. Elç. 13:47)

Kral'ın dünyayı kutsama ve İbrahim'e verilen vaadi yerine getirme tasarısı, Davut'un soyundan gelecek olan bu kişiyle bağlantılıydı. Peygamberler onun gelişini ve onun sonsuzluklar boyunca kalıcı krallığının ortaya çıkışını dört gözle beklediler (Yşa. 9:6-7). Bu kral nihayetinde geldiğinde, halkına kurtuluş getirecekti.

Dünyanın dört bucağı
Tanrımız'ın kurtarışını görecek. (Yşa. 52:10)

Ancak bu yüce Olan, Davut'un soyundan gelecek bu gizemli Kral, halkını günahlarından nasıl kurtaracaktı? Şaşırtıcı bir şekilde, peygamberler bu kralın eziyet çekeceğini ve öldürüleceğini söylemektedirler. Ancak bu, kralın kendi

Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir?

suçlarından ötürü değil, halkının suçlarından ötürü olacaktır. Yeşaya'nın şu sözlerini dinleyin:

Oysa, bizim isyanlarımız yüzünden onun bedeni deşildi,
Bizim suçlarımız yüzünden o ziyet çekti.
Esenliğimiz için gerekli olan ceza ona verildi.
Bizler onun yaralarıyla şifa bulduk. (Yşa. 53:5)

Şaşırtıcı değildir ki, yüz yıllar sonra Elçi Petrus peygamberler hakkında yazarken, onların ağzından Mesih'in Ruhunun konuşarak, "Mesih'in çekeceği acılara ve bu acıların ardından gelecek yüceliklere" tanıklık ettiğini söyleyecekti (1.Pe. 1:10-12). Peygamberler tarafından yazıya geçirilen bu yüce vaatler büyük bekleyişe yol açtı.

Ancak yine de, İsrail halkı nihayetinde sürgünden döndüğünde, umut boşa çıkıyor gibi görünüyordu (bkz. Ezra ve Nehemya kitapları). Hatta, yüzyıllar boyunca, peygamberlerin bildirilerinden doğan bu değerli umutlar uykuya yatmış gibi görünüyorlardı; Kral'ın tüm vaatlerinin gerçekleşeceği günü bekliyorlardı.

Vaaz ve Öğretim İçin İpucu

Eski Antlaşma'daki peygamberlik kitaplarından vaaz ve öğretim verirken, Kutsal Ruh'un mesajını duyurduğunuzdan emin olun. Peygamberin kendisine odaklanmak yerine, Ruh'un esiniyle yazılan kitaba vurgu yapın.* Yeşaya kitabı esasen Peygamber Yeşaya hakkında değildir. Daniel kitabı esasen Daniel hakkında değildir. Yereya kitabı esasen Peygamber Yereya hakkında değildir. Dolayısıyla peygamberlik kitaplarında ilerlerken, şu soruyu sorun: Bu kitabın bir bütün olarak mesajı nedir?

Kitabın ana fikrini kavradıktan sonra, Kutsal Yazılar boyunca Mesih'e işaret eden bağlantıları aramaya başlayabilirsiniz (Mat. 5:17; Lu. 24:25, 27, 44).

Eski Antlaşma'daki peygamberlik kitaplarının Kutsal Kitap'ta bulunma sebebi, bizim çeşitli bireylerin yaşamlarından çıkarılabilecek ahlaki derslere odaklanmamız değildir. Peygamberlere bakmak yerine, topluluğunuzun o peygamberlerin baktıkları yere, yani, gelmekte olan Mesih aracılığıyla Tanrı'nın gerçekleştireceği büyük kurtuluşa bakmalarını sağlayın!

Size bağışlanacak lütfan söz etmiş olan peygamberler, bu kurtuluşa ilgili dikkatli incelemeler, araştırmalar yaptılar. İçlerinde olan Mesih Ruh'u, Mesih'in çekeceği acılara ve bu acıların ardından gelecek yüceliklere tanıklık ettiğinde, Ruh'un hangi zamanı ya da nasıl bir dönemi belirttiğini araştırdılar. Şimdi size de bildirilen gerçeklerle kendilerine değil, size hizmet ettikleri onlara açıkça gösterildi. Bu gerçekleri gökten gönderilen Kutsal Ruh'un gücüyle size Müjde'yi iletkenler bildirdi. Melekler bu gerçekleri yakından görmeye büyük özlem duyarlar. (1.Pe. 1:9-12)

Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir?

* bkz. John Sailhamer, "Preaching from the Prophets," *Preaching the Old Testament* içinde, ed. Scott M. Gibson (Grand Rapids, MI: Baker, 2006), 115-36.

KUTSAL KİTAP'IN BÜYÜK HİKÂYESİ NEDİR?

2. Parça

KRAL VARIYOR

Ve nihayetinde, uzun zamandır beklenen Kral geldi.

Kralların Kralı kendi yüceliği için bir halk kurtarmak ve kaybolmuş isyankârları özgürlüğe kavuşturmak için bizzat geldi. Karanlık yılların ardından, dünyanın Işığı, gerçek Işık nihayet dünyaya geldi (Yu. 1:9). Uzun bir sessizlik döneminden sonra, Tanrı olan ve Tanrı'yla birlikte olan ezeli Söz, Baba Tanrı'yı tanıtmak için beden alıp aramızda yaşadı (Yu. 1:14, 18). Tanrı'nın vaat etmiş olduğu gibi, bu Kral gerçekten de Davut'un ve İbrahim'in oğluydu (Mat. 1:1). Ancak bu Kral aynı zamanda, peygamberlerin önceden bildirdikleri üzere, bedendeki Tanrı, bizimle olan Tanrı olacaktır:

Bütün bunlar, Rab'bin peygamber aracılığıyla bildirdiği şu söz yerine gelsin diye oldu: "İşte, kız gebe kalıp bir oğul doğuracak; adını İmmanuel koyacaklar." İmmanuel, Tanrı bizimle demektir. (Mat. 1:22-23)

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Sonsuz Tanrı Oğlu bir bebek hâlini aldı. Tanrı'nın ezeli Oğlu bir adam hâlini aldı. Ve bu adamın, bu Kral'ın adı İsa olacaktı, "çünkü halkını günahlarından O kurtaracak" (Mat. 1:21). Beden almış ezeli Söz olan İsa'da, Rab kendi halkının arasında olmak ve Baba'nın O'na vermiş olduğu görevi gerçekleştirmek için bizzat geldi. İsa, Baba'nın kendisinden hoşnut olduğu, Tanrı'nın sevgili Oğlu'dur (Lu. 3:22). Adem'in ve İsrail'in aksine, İsa her zaman Babası'nı hoşnut etmek ve onurlandırmak için yaşar. Dolayısıyla da vaftiz sularından geçtikten, Tanrı'nın Ruhu üzerine indikten sonra Tanrı'nın Oğlu, Şeytan'la, Tanrı'nın ve halkının baş düşmanııyla savaşmak üzere çöle götürüldü (Lu. 4:1-2).

Şeytan, o eski Yılan, İsa'yı hizmetinin en başında durdurmaya çalıştı. Ancak Adem'in, İbrahim'in, Musa'nın, Davut'un, Süleyman'ın ve İsrail'in başarısız olduğu yerde, İsa Tanrı'nın iyi Sözü'ne güvenerek başarılı oldu. İsa kendisinin Tanrı'nın gerçek ve sadık Oğlu olduğunu herkese gösterdi (Lu. 4:1-13). Çöldeki zaferinden sonra, İsa Tanrı'nın Müjdesi'ni duyurmaya başladı. Şöyle diyordu: "Zaman doldu. Tanrı'nın Egemenliği (Krallığı) yaklaştı. Tövbe edin, Müjde'ye inanın!" (Mar. 1:15). İsa takipçilerini toplar ve onlara kendi krallığı (egemenliği) hakkında öğretiler verir (Mat. 13). Tanrı'nın hükümdarlığı ve saltanatı, İsa'nın yeryüzündeki hizmeti aracılığıyla güçlü bir şekilde sergilenir.

Musa'nın peygamberliğine benzer bir şekilde, İsa İsrail'in ortasında her türden belirtiler ve mucizeler sergiledi ve herkese Tanrı'nın büyük gücünü gösterdi (Yas. 18:15; 34:10-12). İsa hastaları iyileştirdi, binlerce kişiyi gökten gelen ekmekle doyurdu ve hatta ölüleri diriltti. Ama yine de İsa dünyanın beklediği türdeki kral değildi. İsa'nın duyurduğu krallık,

dünyasal araçlarla kurulacak bir krallık değildi. İsa şöyle dedi: “Benim krallığım bu dünyadan değildir. Krallığım bu dünyadan olsaydı, yandaşlarım... savaşlılardı” (Yu. 18:36).

Vaaz ve Öğretim İçin İpucu

Müjde kitapları tümüyle İsa hakkındadır. Ancak yine de O'nu gözden kaçırap vaazlarımızda ve öğretilerimizde aslında esas öneme sahip olmayan bir şeye odaklanmamız kolaydır. Örneğin, eğer Matta Müjdesi'nde ilerleyerek öğretim veriyor olsaydınız ve 8:23-9:8 ayetlerine gelseydiniz, bu metni nasıl ele alırdınız? Burada İsa'nın çeşitli mucizeler sergilediği üç anlatı vardır ve sapılması mümkün birçok yol vardır çünkü Kutsal Yazılar'ın bu kısmında kaydedilen olaylar nefes kesici biçimde harikadır: fırtınanın dindirilmesi (8:23-27), cinli adamın iyileştirilmesi (8:28-34) ve felçli bir günahkârın iyileştirilmesi ve bağışlanması (9:1-8). Buradaki ana fikir nedir? İsa yetki sahibidir! Yaratılış üzerinde, cinler üzerinde, günah ve hastalık üzerinde yetki sahibidir. Müjde kitaplarından vaaz veya öğretim verirken, her şeyden çok İsa'ya değer verip O'nu vurguladığınızdan emin olun.

Dahası, İsa kendi halkının beklediği türdeki kral da değildi. “Kendi yurduna geldi, ama kendi halkı O'nu kabul etmedi” (Yu. 1:10-11). İsa'nın öğrencileri bile ilk etapta O'nun görevinin doğasına ve neyi gerçekleştirme amacıyla olduğuna ilişkin kafa karışıklığı içindeydiler. İsa takipçilerine kendisinin kabul edilip kutlanmak yerine, aslında reddedileceğini tekrar tekrar bildirdi. Onur ve hayranlık görmek yerine, öncelikle ihanete uğrayacak ve hatta bir suçlu olarak Roma çarmıhında idam edilecekti.

Uzun zamandır beklenen bu Kral, çarmıha gerilecekti.

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

KRAL ACI ÇEKİYOR VE KURTARIYOR

Kral İsa'nın önündeki yol doğrudan çarmıha çıkıyordu. Rab'bin kendi peygamberleri aracılığıyla vaat etmiş olduğu üzere, Rab'bin kulu isyancıların yerine acı çekerek kurtuluş getirecekti. Ve Rab'bin Yaratılış 3:15'te vaat etmiş olduğu üzere, Havva'nın tohumu günün birinde Yılan'ın başını ezecekti ancak Yılan da O'nun topuğuna saldıracaktı. İsa çarmıhta günahın korkunç lanetini yükledi ve günahkârların yerine geçerek kurban oldu. Çarmıhta şöyle haykırdı: “Tanrım, Tanrım, beni neden terk ettin?” (Mat. 27:46). Çarmıhta günahkârlar için kurban olarak kendi kanını döktü ve vaat edilen yeni antlaşmayı tesis etti (Lu. 22:20). Çarmıhta Kral'ın kanı “günahların bağışlanması için birçokları uğruna akıtıldı” (Mat. 26:28).

İsa canını birçokları uğruna fidiye olarak verdi (Mar. 10:45). Ve

Mesih, Tanrı özüne sahip olduğu hâlde, Tanrı'ya eşitliği sımsıkı sarılacak bir hak saymadı. Ama kul özünü alıp insan benzeyişinde doğarak ululuğunu bir yana bıraktı. İnsan biçimine bürünmüş olarak ölüme, çarmıh üzerinde ölüme bile boyun eğip kendini alçalttı. (Flp. 2:6-8)

İsa kendi çaresiz halkının bulması gereken kusursuzluk ve ceza oldu.

Kurban sisteminin işaret ettiği her şey “dünyanın günahını ortadan kaldıran Tanrı Kuzusu”nda yerine geldi (Yu. 1:29). Pavlus'un Korint'teki kiliseye yazdığı gibi, “Tanrı'nın bütün vaatleri Mesih'te 'evet'tir” (2.Ko. 1:20). Müjde yazarları İsa'nın, halkının günahlarını örtmek ve yeni ve daha iyi bir

Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir?

çıkış getirerek onları yargıdan kurtarmak üzere boğazlanan gerçek lekesiz Fısıh Kuzusu olduğunu göstermektedirler (Lu. 9:31; Yu. 19:36).

Hiçbir şey İsa'nın kendi halkını kurtarmasına engel olamaz. Ölüm bile engel olamaz. O'nun sevgisinin, ölümden daha güçlü ve cehennemden daha derin olduğu açıkça gösterilmiştir.

Üç gün sonra, İsa ölümden dirildi. O'nun boş mezarının ilk ziyaretçileri, şu şaşırtıcı haberi getiren meleklerle karşılaştılar: “Korkmayın! Çarmıha gerilen İsa'yı aradığınızı biliyorum. O burada yok; söylemiş olduğu gibi dirildi. Gelin, O'nun yattığı yeri görün. Çabuk gidin, öğrencilerine şöyle deyin: ‘İsa ölümden dirildi’” (Mat. 28:5-7).

Ölümden dirilerek, Kral İsa Eski Antlaşma'da vaat edilen yeni yaratılış işine başladı. Mesih'in dirilişi aracılığıyla, son günlere ilişkin bu gerçeklik şimdiki zamana giriş yaptı. Günahın laneti ve ölümün gücü bile kralların Kralı'nı mezarda tutamazdı. İsa ölümden dirildi ve tam anlamıyla yeryüzündeki hizmeti boyunca iddia ettiği kişi olduğunu gösterdi.

İki bin yıl sonrasında bugün, İsa tüm isyankârları günahlarından dönmeye ve O'na güvenmeye çağırıyor. İsa'nın tüm dünyadan talep ettiği cevap, ya O'na inanmaları ya da hüküm giymeleridir (Yu. 3:16-18). Dirilmiş Kral, Yahudi ya da başka bir ulustan olması fark etmeksizin, O'na inanan herkesi kurtaracağını vaat ediyor.

Vaaz ve Öğretim İçin İpucu

Müjde kitaplarının üçte biri, İsa'nın yaşamının son haftasına, yani O'nun çarmıha gerilişine ve dirilişine giden haftaya odaklanır. Müjde kitaplarının diğer üçte ikilik kısmıysa bizim Yeruşalim'e giden, başkâhinlerin ve din bilginlerinin eline teslim edilen ve oradan da alay edilmek, tükürülmek, kamçılanmak ve çarmıha gerilmek üzere Yahudi olmayanların eline bırakılan Kişi'yi anlamamız için hazırlar (Mar. 10:33-34).

Ve yetki sahibi olan bu İsa kendini alçaltarak çarmıha gider ve O'nun yetkisini hiçe saymış olan isyankâr bir halkı özgür kılmak üzere ölür (Mat. 20:25-28). Ve üçüncü gün ölümden dirilen ve “gökte ve yeryüzünde tüm yetki”ye sahip olan bu aynı İsa, tüm tapınmamıza layıktır (Mat. 28:17-18). Hatta, O tüm dünyanın tapınmasını talep ve hak eder (Mat. 28:18-20). Müjde kitaplarından verdiğimiz tüm vaazlar muhakkak O'na odaklanmak zorundadır!

Müjde kitaplarından yola çıkarak Mesih'i duyurduğumuzda, Sinclair Ferguson'un bilge öğüdünü takip ederek, “enerjimizi İsa Mesih'e hayran olmaya, O'nu keşfetmeye, O'nu açıklamaya ve O'nu yüceltmeye harcamalıyız.”*

* “Sinclair Ferguson ile gerçekleştirilen bir röportaj,” aktaran: C. J. Mahaney, *Living the Cross Centered Life: Keeping the Gospel the Main Thing* (Sisters, OR: Multnomah, 2002), 51.

KRAL GÖNDERİYOR

İsa ölümden dirilerek, göğe ve yere kendisinin her şeye gücü yeten Kral olduğunu gösterdi. Ölüm bile O'nu durduramadı. Dirilmiş Mesih öğrencilerine şöyle dedi:

Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir?

Gökte ve yeryüzünde bütün yetki bana verildi. Bu nedenle gidin, bütün ulusları öğrencilerim olarak yetiştirin; onları Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'un adıyla vaftiz edin; size buyurduğum her şeye uymayı onlara öğretin. İşte ben, dünyanın sonuna dek her an sizinle birlikteyim. (Mat. 28:18-20)

İsa öğrencilerine gidip daha fazla öğrenciler yetiştirmelerini söyler. Kral'ı izlemek demek, başkalarının Kral'ı izlemesine yardımcı olmak demektir. Bu yüzden İsa takipçilerini tüm dünyaya gidip tüm uluslardan öğrenciler yetiştirmeleri için görevlendirir. Davut oğlu olarak, hükümdarlığını tüm uluslar üzerinde sergilemeyi ve İbrahim oğlu olarak da Müjdesi aracılığıyla tüm ulusları kutsamayı istemektedir.

Mesih'in verdiği ağır görevin tek başına gerçekleştirilmesi tümüyle imkânsız olurdu. Bu nedenle Kral İsa takipçilerine kendisinin muhteşem yetkisini hatırlattı ve çağın sonuna dek onlarla olacağını vaat ederek onlara teselli verdi. Sonunda dek öğrencileriyle olabilmek için, İsa onları geride bıraktı. "İsa onları kentin dışına, Beytanya'nın yakınlarına kadar götürdü. Ellerini kaldırarak onları kutsadı. Ve onları kutsarken yanlarından ayrıldı, göğe alındı" (Lu. 24:50-51).

İsa şunları halihazırda net bir şekilde ortaya koymuştu: Öğrencilerine hem O'nu izlemeleri, hem de tüm dünya karşısında O'na tanıklık edebilmeleri konusunda yardımcı olacak Olan'ı gönderebilmesi için, İsa'nın ayrılması ve göğe dönmesi gerekiyordu. Ve İsa ayrıldıktan sonra ardında, gökte bağlanacak ve çözülecek her şeyi yeryüzünde bağlayıp çözme yetkisine sahip olan kiliseler bırakacaktı (Mat. 16:19; 18:18). İsa ardında kendi egemen hükümdarlığının elçiliklerini veya ileri karakollarını bırakmayı tasarlıyordu.

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

İsa göğe yükselmeden hemen önce, öğrencilerine şöyle dedi: “Ama Kutsal Ruh üzerinize inince güç alacaksınız. Yeruşalim’de, bütün Yahudiye ve Samiriye’de ve dünyanın dört bucağında benim tanıklarım olacaksınız” (Elç. 1:8). İsa’ya göre, Kutsal Ruh’un gelişiyile dünyaya suçu gösterilecekti (Yu. 16:7-11).

Böylece İsa göğe yükseldi ve O ve Baba Tanrı, Pentikost Gününde kilisenin üzerine vaat edilen Kutsal Ruh’u dök-tüler (Elç. 2:1-41). Ve tıpkı vaat etmiş olduğu gibi, Tanrı’nın Ruhunun imanlılarda Müjde’yi duyurmaları için cesaret yarattığını ve çaresiz günahkârlara suçlarını gösterip, tövbeye ve imana olan ihtiyaçları konusunda onları ikna ettiğini gö-rüyoruz.

Örnek: Bir zamanlar ürkek olan ve ele verildiği gece Rab İsa’yı korkakça inkâr eden Petrus, Ruh’la doldu ve İsa’nın Tanrı’nın tasarısı uyarınca öldüğünü, güçle dirildiğini ve şimdi gökte yücelik içinde oturduğunu duyurdu. Şöyle vaaz etti: “Böylelikle bütün İsrail halkı şunu kesinlikle bilsin: Tanrı, sizin çarmıha gerdiğiniz İsa’yı hem Rab hem Mesih yapmıştır” (Elç. 2:22-24, 33-36).

Petrus’un Pentikost Günündeki mesajı açıktı: İsa öldü ve dirildi; dirilmiş ve hüküm sürmekte olan Kral yalnızca O’dur. Yalnızca İsa, Baba’nın ulu sağına yükseltiştir. Ve böylece üç bin isyankâr günahlarından tövbe etti ve Kral İsa’ya güvendi (Elç. 2:41). İsa’nın buyurmuş olduğu gibi, gerçeğin sözünü kabul ettiler ve vaftiz oldular.

O gün Yeruşalim’de başlayanlar nihayetinde yalnızca Yahudi halkın arasında kalmadı, diğer uluslara da yayıldı. Tanrı’nın İbrahim’in tohumu aracılığıyla bütün ulusları kut-

Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir?

sama tasarısı gerçekleşiyordu. Yerel kiliseler oluşturuldu ve bu kiliseler de başka kiliseler kurdular. Elbette, bu kiliseler birçok engelle yüzleşti ama yine de, zulmün ortasında bile, gerek içeriden gerek dışarıdan sorunlarla karşılaştıklarında bile, Müjde'nin ilerleyişini hiçbir şey durduramıyordu.

Dirilmiş İsa büyük bir güç ve lütuf göstererek, adını diğer uluslara, krallara ve İsrail'in çocuklarına taşımak üzere seçtiği bir araç olması için Saul'u çağırdı. Bu adam öncesinde, "Rab'bin öğrencilerine karşı hâlâ tehdit ve ölüm soluyordu" (Elç. 9:1, 15). Rab, kiliseye zulmeden bir adamı seçti ve onu Roma dünyasının büyük bir bölümünde Kral İsa'ya tanıklık edecek bir elçiye dönüştürdü.

Böylece, Petrus'un ve Pavlus'un (öncesinde adı Saul'du) öncülüğünde elçilerin tanıklığı ve işi aracılığıyla, Müjde güçle yayıldı ve kilise genişledi. "Bütün Yahudiye, Celile ve Samiriyede inanlılar topluluğu esenliğe kavuştu. Gelişen ve Rab korkusu içinde yaşayan topluluk Kutsal Ruh'un yardımıyla sayıca büyüyordu" (Elç. 9:31). Luka, Elçilerin İşleri kitabı boyunca özet şeklinde anlatılar yaparak bu engel olunmayan ilerlemeyi kaydeder. Her bir anlatı, İsa'nın Kral olduğunu ve O'nun krallığının nihayetinde tüm doluluğuyla kurulacağını göstermektedir (Elç. 6:7; 12:24; 16:5; 19:20).

Göge çıkmadan önce İsa öğrencilerine Tanrı'nın krallığı hakkında konuştu (Elç. 1:3). Elçilerin İşleri kitabının sonunda, Pavlus'un aynı şeyi Roma'da yaptığını görüyoruz: "Pavlus sabahtan akşama dek onlara Tanrı'nın Egemenliği'ne (Krallığı'na) ilişkin açıklamalarda bulundu ve bu konuda tanıklık etti. Gerek Musa'nın Yasası'na, gerek peygamberlerin yazılarına dayanarak onları İsa hakkında ikna etmeye çalıştı" (Elç. 28:23; ayrıca bkz. 28:31). Kral İsa'nın yapmış ve yapmakta ol-

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

duğu şeylerin görkemli müjdesi, Yerusalıml'den Yahudiye'ye, oradan Samiriye'e ve sonunda da yeryüzünün dört bucağına yayıldı. Tıpkı vaat etmiş olduğu gibi (Elç. 1:8).

Vaaz ve Öğretim İçin İpucu

Elçilerin İşleri kitabından vaaz veya öğretim verirken Luka'nın, Tanrı'nın Mesih'te adım adım gerçekleşen tasarısı aracılığıyla yerine gelen kurtarış vaatleri üzerindeki vurgusunun altını çizdiğinizden emin olun. Luka'nın değindiği bazı Kutsal Kitap teolojisi temaları vardır: "son günler"ın ortaya çıkışı; ölümlerin dirilmesi umudu; kralılığın onarılması; diğer ulusların dahil edilmeleri; vaat edilen Kutsal Ruh'un dökülmesi; Yerusalıml'den başlayarak ilerleyen bir şekilde tüm uluslara Müjde'nin vaaz edilmesi. Elçilerin İşleri kitabı yalnızca "elçilerin işleri olarak düşünülmemelidir; bunlar dirilmiş Rab İsa'nın işleridir.*

* Bkz. Alan J. Thompson, *The Acts of the Risen Lord Jesus: Luke's Account of God's Unfolding Plan* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2011).

KRAL HÜKÜM SÜRÜYÖR

Eski Antlaşma'da peygamberlerin Tanrı'nın halkını Rab'be güvenmeye ve O'nun hükümdarlığı ve saltanatı altında sevgi ve itaat dolu sadık yaşamlar sürmeye çağırıldıklarını görüyoruz. Aynı şekilde, Yeni Antlaşma mektupları da dirilmiş ve yüceltilmiş olan Kral İsa'nın hükümdarlığı altında O'nun halkı olarak yaşamının nasıl bir şey olduğunu açıklamakta ve uygulamaya dökmektedir.

Bu şekilde, tüm Kutsal Yazılar imanlıları Mesih İsa'ya iman aracılığıyla kurtuluş yolunda bilge kılabilmektedir.

Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir?

Pavlus şöyle yazar: “Kutsal Yazılar’ın tümü Tanrı esinlemesidir ve öğretmek, azarlamak, yola getirmek, doğruluk konusunda eğitmek için yararlıdır. Bunlar sayesinde Tanrı adamı her iyi iş için donatılmış olarak yetkin olur” (2.Ti. 3:16-17).

Yeni Antlaşma mektupları boyunca, Kutsal Kitap yazarları istikrarlı bir model izlerler. Kral İsa’nın kim olduğunu ve hak etmeyen günahkârlar için lütufkârca ne yapmış olduğunu vurgularlar ve açıklarlar. Sonunda, okuyucularını O’nu tümüyle O’nun yüceliği için, güven ve itaatle izlemeye çağırırlar.

Kolose’deki kiliseye yazdığı mektubunda Pavlus, tüm yaratılışın ve yeni yaratılışın üzerinde egemen olan Rab İsa’nın ihtişamını tarif ederek başlar:

Görünmez Tanrı’nın görünümü, bütün yaratılışın ilk doğanı O’dur. Nitekim yerde ve gökte, görünen ve görünmeyen her şey –tahtlar, egemenlikler, yönetimler, hükümlerlikler– O’nda yaratıldı. Her şey O’nun aracılığıyla ve O’nun için yaratıldı. Her şeyden önce var olan O’dur ve her şey varlığını O’nda sürdürmektedir. (Kol. 1:15-17)

Tüm yaratılışın Rabbi olarak, O en üstün Olan’dır. Ve şaşırtıcı bir şekilde, bu Rab “çarmıhta akıtılan kanı” sayesinde barışı sağlamış Olan’dır (Kol. 1:20).

Rab İsa budur. İmanlıların sonsuz umutlarını ve güvenlerini bağladığı Kişi budur. Ölmüş ve dirilmiş olan, yeni antlaşma vaadini ve yeni yaratılışın fragmanını ortaya çıkaran Kişi budur.

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Ve kilise de şudur: Mesih'in kanıyla satın alınmış, O'nun Ruhü'yla dolmuş ve bir araya gelmiş, Müjde'ye iman aracılığıyla bir beden olmuş, O'nun Sözü'yle yönetilen, Tanrı'nın çok yönlü bilgeliğini göklerdeki hükümlerliklere ve yönetimlere sergileyen bir halk (Ef. 3:10). Kilise seçilmiş bir soydur, soylu bir kâhinler topluluğu, kutsal bir ulus ve Tanrı'nın sahiplendiği bir halktır (1.Pe. 2:9).

Öyleyse, Tanrı'nın halkı olan kilisenin bu yüce Kral'a vereceği uygun karşılık nedir? “Bu nedenle Rab Mesih İsa'yı nasıl kabul ettinizse, O'nda öylece yaşayın. Şükranla dolup taşarak O'nda köklenin ve gelişin, size öğretildiği gibi imanda güçlenin” (Kol. 2:6-7). Pavlus, Koloseliler mektubunun geri kalanı boyunca, tüm İsa takipçilerinin Tanrı'ya düşman olan bir dünyada, bozuk ve sapkın bir kuşağın ortasında Mesih'in yüceliği için yaşamalarının ne anlama geldiğini bilgelikle açıklamaktadır.

İsa dirilmiş ve hüküm sürüyor olsa da, O'nun takipçileri *şimdi* ve *henüz değil* geriliminin içerisinde yaşamaktadırlar. Kral İsa *şimdi* kilisesini bina etmektedir ama O'nun krallığı *henüz* nihai yüceliğiyle kurulmuş *değildir*. İsa acı çekmiş ve yüceliğe adım atmıştır; O'nu izleyenlerin de aynısını yapmaları gerekmektedir.

Petrus, Roma imparatorluğu boyunca dağılmış olan bir imanlılar grubuna yazar ve hem mevcut bereketlerin, hem de Tanrı'nın Mesih'teki merhametiyle güvence altına alınmış olan gelecek mirasın altını çizer: “Rabbimiz İsa Mesih'in Tanrısı ve Babası'na övgüler olsun. Çünkü O büyük merhametiyle yeniden doğmamızı sağladı. İsa Mesih'i ölümden diriltmekle bizi yaşayan bir umuda, çürümez, lekesiz, solmaz bir mirasa kavuşturdu” (1.Pe. 1:3-9).

Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir?

Kral İsa'nın takipçilerinin yaşayan bir umudu vardır. İmanlılar bu umudu *zaten* tecrübe ederler ama yine de, hâlâ gelecek olan dahası vardır. İmanlılar şimdi acı çekerler ama Mesih geri döndüğünde, O'nda yüceltilecektirler. Bu yüce umut, zorlu denemelerin ve zulmün ortasında bile, Rabbimiz ve Kralımız'a güven ve itaat dolu yaşamlar sürmeye esin olur.

Petrus'un Hristiyan yaşamı hakkında söylediklerine dikkat edin:

Bu nedenle zihinlerinizi eyleme hazırlayıp ayık kalarak umudunuzu tümüyle İsa Mesih'in görünmesiyle size sağlanacak olan lütfâ bağlayın. Söz dinleyen çocuklar olarak, bilgisiz olduğunuz geçmiş zamandaki tutkularınıza uymayın. Sizi çağırın Tanrı kutsal olduğuna göre, siz de her davranışınızda kutsal olun. Nitekim şöyle yazılmıştır: "Kutsal olun, çünkü ben kutsalıyım" (1.Pe. 1:13-16)

Bir kez daha görüyoruz ki, Kral İsa'nın kim olduğu ve ne yapmış olduğu gerçeği, tümüyle O'nun yüceliği için, O'na itaate temel ve esin olmaktadır.

İsa'nın kiliselerine verdiği görev zor ve maliyetli bir görevdir. O'nu iman ve itaatle izlemek muhakkak Müjde uğruna zulme ve acılara katlanmayı gerektirecektir. Ancak imanlılar gözlerini Mesih'in geri döneceği umuduna çevirirken, aynı zamanda geriye bakıp şunu da hatırlarlar: Şu anda dırılmış ve yüceltilmiş Olan, acı çekmiş ve ölmüş olan kuldu.

İsa takipçilerine şöyle dedi: "Benim yüzümden insanlar size sövüp zulmettikleri, yalan yere size karşı her türlü kötü sözü söyledikleri zaman ne mutlu size! Sevinin, sevinçle co-

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

şun! Çünkü göklerdeki ödülünüz büyüktür. Sizden önce yaşayan peygamberlere de böyle zulmettiler” (Mat. 5:10-12). Pavlus sonrasında şöyle yazacaktı: “Mesih İsa’ya ait olup Tanrı yoluna yaraşır bir yaşam sürmek isteyenlerin hepsi zulüm görecek” (2.Ti. 3:12). İmanlılar da tıpkı diğer herkes gibi düşmüş bir dünyada acı çekerler. Ama hâlâ günahlarının içinde olanların aksine, Kral İsa’nın takipçilerine Rab’den nefret eden ve O’nun halkına karşı olan bir dünyanın düşmanlığından doğan ilave acılar vaat edilmektedir.

Peki Kral’ın takipçilerinin ne yapması gerekir? Yine, kilise Rabbi ve Kurtarıcısı olan Mesih İsa’ya bakar.

Nitekim bunun için çağrıldınız. Mesih, izinden gidesiniz diye uğrunuza acı çekerek size örnek oldu. “O günah işlemedi, ağzından hileli söz çıkmadı.” Kendisine sövüldüğünde sövgüyle karşılık vermedi, acı çektiğinde kimseyi tehdit etmedi; davasını, adaletle yargılayan Tanrı’ya bıraktı. Bizler günah karşısında ölelim, doğruluk uğruna yaşayalım diye, günahlarımızı çarmıhta kendi bedeninde yükledi. O’nun yaralarıyla şifa buldunuz. (1.Pe. 2:21-25; bkz. Yşa. 52:12-53:12)

Bu Kral’ın takipçileri, O’nun geri döneceği ve O’nu yüz yüze görecekleri güne dek, imanla gözlerini O’na çevirirler.

Vaaz ve Öğretim İçin İpucu

Yeni Antlaşma mektuplarından vaaz veya öğretim verirken, elçisel buyrukları elçisel Müjde gerçekleriyle bağladığınızdan emin olun. Tüm Yeni Antlaşmanın üçte biri, mektuplardan oluşur. Bu mektupları açıklarken, *yapmak zorunda olduğumuz* şeylerin temelinde nasıl *gerçek olan* şeylerin yattığını vurgulayın. Müjde'nin buyrukları ve nasihatleri (buyruk: “Bunu yapmak zorundasın!”), Müjde'deki Tanrı lütfunun açıklanmasından (bildiri: “Tanrı bunu zaten yapmıştır”) doğmalıdır.

Örneğin, Petrus okuyucularına, “Her davranışınızda kutsal olun” (1.Pe. 1:15) diye buyurur. Bu buyruktur. Ancak Petrus'un bu kutsal olma buyruğunu nasıl Tanrı'nın kurtaran çağrısı ve O'nun kutsallığıyla temellendirdiğine dikkat edin: “Söz dinleyen çocuklar olarak, bilgisiz olduğunuz geçmiş zamandaki tutkularınıza uymayın. Sizi çağırın Tanrı kutsal olduğuna göre, siz de her davranışınızda kutsal olun. Nitekim şöyle yazılmıştır: ‘Kutsal olun, çünkü ben kutsalım’” (1.Pe. 1:14-16). Kutsal olmamız gerekmesinin sebebi özellikle bizi kurtararak kendisine çağırın Kişi'nin kutsal olmasıdır. Tanrı'nın kendisi kutsaldır. Bizim kutsallık çabamız Tanrı'nın kutsallığının kesin temeline dayanmaktadır. Eğer O'nun çocuklarıysak, her davranışımızda O'nun gibi olmaya gayret etmemiz gerekir.

Bu bildiri-buyruk modeli de tüm Yeni Antlaşma mektuplarının ortak bir yapısıdır. Hem Romalılar hem de Efesliler genelde bu modeli izler. Efesliler 1-3. bölümlerde Pavlus, Tanrı'nın bize İsa'da gösterdiği lütfunun zenginliklerini açar. Bu bildiridir; *olan* durumdur. Sonrasında Efesliler 4-6. bölümlerde Pavlus bunlardan çıkan sonuçları ifade eder, bunları yaşama uyguları ve okuyucularını kutsallığa çağırır. Bu buyruktur; *olması gereken* durumdur. Benzer şekilde, Pavlus'un Romalılara yazdığı mektup genellikle bildiriler (1-11. bölümler) ve akabinde de buyruklar (12-16. bölümler) olarak anlaşılır.

Bu bildiri ve buyruk yapısı yeni değildir. Eski Antlaşma boyunca karşımıza çıkan bir Kutsal Kitap teolojisi modelidir. Örneğin, “Seni Mısır'dan, köle olduğun ülkeden çıkararak Tanrı'nın RAB benim. Benden başka tanrı olmadığını söyleyeceğim” (Çık. 20:2-3).

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

KRAL GERİ DÖNÜYOR

Kutsal Yazılar'ın hikâyesi Tanrı'nın O'nun yüceliği için yaşaması gereken kutsal bir halkla, her şeyin üzerinde Kral olarak hükümdarlık ve saltanat sürmesiyle başlar. Dolayısıyla Kutsal Kitap'ın dirilmiş ve hüküm sürmekte olan İsa'nın döneceği ve O'nun, Tanrı'nın bir kez daha aralarında yaşamaktan hoşnut olacağı yeni bir halk da dahil olmak üzere her şeyi özgür kılacağı, yargılayacağı ve yenileyeceği vaadiyle bitmesi de isabetlidir.

Kutsal Kitap'ın hikâyesinin sonu, Yuhanna tarafından Vahiy kitabında kayda geçirilmiştir ve hikâyenin nasıl sonlanacağı konusunda bir fragman sunar. Ve hikâyenin sonunu bilmek, İsa'yı burada ve şimdi, bugünden son güne dek izlemenin ne anlama geldiğini şekillendirir. Kral'ın dönüşü, Mesih'e güvenmiş olan herkesin mübarek umududur. O'nun takipçileri O'nun zaferle dönüşünü beklerken, öz denetimli, doğru ve kutsal yaşamlar sürmeye gayret ederler. Tanrı'nın lütfunun gücüyle, "iyilik etmekte gayretli" olurlar (Tit. 2:11-14).

Ancak Mesih'in tüm dünyaya yaptığı tövbe çağrısına itaat etmeyi reddedenler korkunç bir yargıyla yüzleşecekler. "Bütün bunlar Rab İsa alev alev yanan ateş içinde güçlü melekleriyle gökten gelip görüldüğü zaman olacak. Rabbimiz İsa, Tanrı'yı tanımayanları ve kendisiyle ilgili Müjde'ye uymayanları cezalandıracak" (2.Se. 1:7-8). Kral döndüğünde, O'nun iyi, doğru ve kutsal hükümdarlığına karşı dünya çapındaki isyan kırılacak. İsa şu beyanda bulunuyor: "Korkak, imansız, iğrenç, adam öldüren, fuhuş yapan, büyücü, putperest ve bütün yalancılara gelince, onların yeri, kükürtle yanan ateş gölüdür. İkinci ölüm budur" (Vah. 21:6-8). Tanrı'nın

Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir?

başından beri düşmanı olan İblis, ateş gölüne atılacak ve “gece gündüz, sonsuzlara dek işkence çekecek” (Vah. 20:10).

Yargı dökülürken bile, Kral yüceltilecek. Ama hikâyenin sonu aynı zamanda lütufkâr kurtuluşu da içermektedir çünkü Tanrı'nın gelecek olan krallığı her oymaktan, her dilden ve her ulustan İsa imanlılarını içerecek. Her ulustan kurtuluşa kavuşturulmuş günahkârlar tüm övgüyü, bereketi ve onuru Yahuda oymağından gelen Aslan'a, İbrahim'in tohumuna, Davut'un oğluna, yani Rab Mesih İsa'ya sunacaklar.

Ama neden? Neden İsa böyle bir hayranlığa layıktır? Yuhanna bize şöyle anlatıyor:

“Tomarı almaya,
Mühürlerini açmaya layıksın!
Çünkü boğazlandın
Ve kanınla her oymaktan, her dilden,
Her halktan, her ulustan
İnsanları Tanrı'ya satın aldın.
Onları Tanrımız'ın hizmetinde
Bir krallık haline getirdin,
Kâhinler yaptın.
Dünya üzerinde egemenlik sürecekler.” (Vah. 5:9-10)

İsa layıktır çünkü İsa boğazlanmıştı. O'nun kendi adı uğruna kanıyla tüm uluslardan bir halk satın almış olduğunu bilmek, imanlıları bu iyi haberi tüm uluslara bildirmede sadakatle itaate çağırmaktadır. Hikâyenin sonu yalnızca tüm uluslardan gelen kurtarılmış bir halka işaret etmez, aynı zamanda tümüyle yenilenmiş bir dünyanın gelişini de görmek-

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

teyiz. Kral yeni gökler ve yeni bir yeryüzü de dahil olmak üzere her şeyi yenileyeceğini vaat eder: “Ama biz Tanrı’nın vaadi uyarınca doğruluğun barınacağı yeni gökleri, yeni yeryüzünü bekliyoruz” (2.Pe. 3:13).

Bu dünyada Mesih inanlıları gelecek olan, tasarımcısı ve yapıcısı Tanrı olan o kente beklenti ve umutla bakarak, imanla yaşarlar. Yuhanna bu görkemli geleceği Vahiy kitabında şöyle tarif eder: “Bundan sonra yeni bir gökle yeni bir yeryüzü gördüm. Çünkü önceki gökle yeryüzü ortadan kalkmıştı” (21:1). Bu Yeni Yeruşalim’de, bu kutsal kentte, Kral bir kez daha halkıyla bir arada yaşayacaktır. Günahın, ölümün, gözyaşlarının ve acının yerini, Tanrı’nın varlığı alacaktır. Yuhanna bize şöyle anlatır: “Onların gözlerinden bütün yaşları silecek. Artık ölüm olmayacak. Artık ne yas, ne ağlayış, ne de ıstırap olacak. Çünkü önceki düzen ortadan kalktı” (21:4).

Tanrı’nın şu anda günah ve ölümlle lekelenmiş olan iyi dünyası, yenilenecek. Önceki şeyler geçip gitmiş olacak. Artık ölüm, acı veya gözyaşı olmayacak. Artık günah, yozlaşma ve utanç olmayacak. Ve en iyisi de, Tanrı’nın tüm halkı nihayetinde sonsuza dek Tanrı’nın görkemli huzurunda, Kraları’nın huzurunda olacak. O her gözyaşını sevgiyle silecek. Ve Yaratıcı bir kez daha yarattıklarıyla bir arada yaşayacak. Aden’deki lanetin yerini, Tanrı’nın sonsuza dek tam ve özgür bir şekilde zevkine varacağımız bereketi alacak. Kral Mesih lütüfkârca peşine düşmüş ve kurtarmış olduğu herkes tarafından hayranlık ve şeref görecek.

Kutsal Kitap’ın mesajının kalbinde, Tanrı’nın tüm halkı ve tüm yaratılışı üzerindeki iyi ve doğru hükümdarlığı vardır.¹ Dolayısıyla Kutsal Yazılar’ın hikâyesi, Kral Tanrı’nın ve

Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir?

O'nun kendisi için, O'nun görkemli huzurunda sonsuza dek keyif sürecek bir halk kurtarma yolundaki sevgi ve lütuf dolu tasarılarının hikâyesidir. Bu hikâyeyi anlamak bizi tüm gerçekliğin merkezine ulaştırır. Tez gel, ey Kral İsa.

Vaaz ve Öğretim İçin İpucu

Cennet hakkında öğretim ve vaaz verirken, Hristiyanların “bulutlarda” bir tür bedenden yoksun sonsuz ruhlar olarak uçacakları fikrini saf dışı bıraktığınızdan emin olun. Bu tür bir vurgu, bedenin dirilmesi ve her şeyin yenilenmesi umudunu gözden kaçırmaktadır.

Eski Antlaşma ve Yeni Antlaşma, Tanrı'nın halkının kalıcı yuvasının yeni bir gökte ve yeni bir yeryüzünde olduğunu ortaya koymaktadır. “Biz Tanrı'nın vaadi uyarınca doğruluğun barınacağı yeni gökleri, yeni yeryüzünü bekliyoruz” (2.Pe. 3:13; ayrıca bkz. Yşa. 65:17; 66:22).

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ BİR KİLİSENİN ÖĞRETİŞİNİ ŞEKİLLENDİRİR

Eğer Kutsal Yazılar'ın hikâyesi tümüyle Kral Mesih hakkındaysa, bu gerçekliğin yerel kilisenin vaaz ve öğretim hizmetini doğrudan etkilemesi gerekir. Bu bölümde Kutsal Kitap teolojisinin, Tanrı halkına Söz'ü anlatmakla meşgul olan kişilere fayda sağladığı birkaç önemli yoldan bahsetmek istiyoruz. Ve sonrasında Kutsal Kitap teolojisini öğretim hizmetlerimizde işe koşmaya yardımcı olması için bazı pratik araçları ve atılacak adımları göstereceğiz.

KORUYUCU VE REHBER OLARAK KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Kutsal Kitap teolojisi Tanrı Sözü'nün öğretmenleri ve vaizleri için faydalı bir koruyucu ve rehberdir. Kutsal Kitap'ı düzenli olarak öğretenleri şu iki daimî hatadan korumaya yardımcı olur: seçmece ayet kullanımı ve ahlakçılık. Benzer şekilde, Kutsal Kitap teolojisi vaizlere ve öğretmenlere rehber olarak, onları, tüm hikâyenin yüce Kahramanı olan İsa Mesih'i vurgulayan müjdeleyici, Mesih merkezli açıklamalara yönlendirir.

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Seçmece Ayet Kullanmak Yerine Mesih'i Vaaz Etmek

İlk olarak, Kutsal Kitap teolojisi, vaizi seçmece ayet kullanımından korur ve vaize tüm Kutsal Yazılar'da Mesih'i duyurma yolunda rehberlik eder.

Metnin bağlamını hesaba katmadan kendi fikrimizi kanıtlamak için Kutsal Kitap'ı kullandığımızda, seçmece ayet kullanımında bulunmuş oluruz. Seçmece ayet kullanımı, metindeki anlamı çıkarmak yerine metne anlam sokuşturur. Seçmece ayet kullanımı kolaydır çünkü yazarın kastettiği manayı anlamak için gereken ciddiyet, dikkat ve dua dolu çalışmaya girişmek zorunda kalmazsınız. Bu ciddi bir sorundur çünkü Tanrı'nın halkına Tanrı Sözü'nü öğretenlerin, bu Söz'ü "Tanrı'nın vahiy sözleri olarak" bildirmeleri gerekir; öyle ki, Mesih aracılığıyla Tanrı yüceltilsin (1.Pe. 4:11 – Bün-yamin Candemir Çevirisi).

Metni etüt etmeye çalışmak ve Tanrı esini olan bağlama alçakgönüllülükle dikkat kesilmek yerine, seçmece ayet kullanımı metne peşin hükümlü bir anlamla yaklaşır. Vaizlerin, Tanrı'nın lütfuyla, Tanrı Sözü'nü doğru bir şekilde ele almaya gayret etmesi gerekir. "Kendini Tanrı'ya makbul, gerçeğin bildirisini doğru kullanan, alnı ak bir işçi olarak sunmaya gayret et" (2.Ti. 2:15).

Seçmece ayet kullanımı Tanrı Sözü'yle oynar ve onu bulandırır. Çarpıtır ve aldatır. Pavlus, Korint'teki kiliseye şöyle yazmıştır: "Utanç verici gizli yolları reddettik. Hileye başvurmayız, Tanrı'nın sözünü de çarpıtmayız. Gerçeği ortaya koyarak kendimizi Tanrı'nın önünde her insanın vicdanına tavsiye ederiz" (2.Ko. 4:2). Seçmece ayet kullanımı "gerçeği ortaya koyarak" bir metnin bağlamıyla ne söylediğini açmak

Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Öğretişini Şekillendirir

yerine, pastörün veya öğretmenin, metnin söylemesini istediği şeyi söyler.

Pavlus, Timoteos'a "Tanrı sözünü duyur" diye nasihat etmiştir (2.Ti. 4:2). Bu "söz" 2. Timoteos 3:16-17'de bizim için tanımlanmaktadır: "Kutsal Yazılar'ın tümü Tanrı esinlemesidir ve öğretmek, azarlamak, yola getirmek, doğruluk konusunda eğitmek için yararlıdır. Bunlar sayesinde Tanrı adamı her iyi iş için donatılmış olarak yetkin olur." Tüm Kutsal Yazılar yararlı ya da faydalıdır. "Öğretmek, azarlamak, yola getirmek, doğruluk konusunda eğitmek için" faydalıdır. Pavlus tarafından buyrulan görev, bu faydalı Söz'ü "vaaz etmek", "bildirmek" veya "haber etmek"tir.

Seçmece ayet kullanımı Tanrı'nın esinlenmiş ve faydalı Sözü'nü vaaz etmek yerine, Tanrı Sözü'nü vaizin kendi arzularını desteklemek için kullanır. Seçmece ayet kullanımı bir Kutsal Kitap metninin anlamını kıvrır ve metne söylemek istemediği şeyi "söyletir." Kutsal Kitap'ı bu şekilde kullanmak yerine, öğretmenlerin ve vaizlerin eldeki bir metnin anlamını sadakatle açarak, Tanrı halkını Kutsal Kitap'a tabi tutmaları (maruz bırakmaları) gerekir.

Topluluklarımız ve öğretişimizi duyan kişilerin tamamı, Kutsal Kitap'ı nasıl çalışacaklarını büyük ölçüde bizim Kutsal Kitap'ı nasıl öğrettiğimizi gözlemleyerek öğrenirler. Vaizin aklına esen şeylere ve arzularına hizmet etmek için rastgele ayetlerin cımbızlandığı uygulamalara dayanan bir öğretiş hizmeti, kilise sağlığı için sağlam bir temel değildir.

Peki Kutsal Kitap teolojisi bizi seçmece ayet kullanımından nasıl koruyabilir? Kutsal Kitap teolojisi, vaizi tüm Kutsal Yazılar'da Mesih'i duyurmaya yönlendirir. Kutsal Yazılar'ın

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

büyük hikâyesini bilmek, Kutsal Kitap öğretmenlerinin Kutsal Kitap'ın her parçasında Mesih'i duyurmalarına yardımcı olur.

Seçmece ayet kullanımını çoğunlukla tüm Kutsal Kitap'ın, özellikle de Eski Antlaşma'nın İsa'yla nasıl bağlantılı olduğunu görememenin sonucudur. Eski Antlaşma'dan öğretiş vermek bazen gözler üzerinizdeyken bir tavuğu doğruyormuş gibi hissettirebilir. Başlangıçta iş pek kolaydır ama çok geçmeden, herkesin bir fikir sahip olduğu bazı incelikli kararlar vermek zorunda olursunuz ve sonunda, elinizde kimsenin ne yapacağını bilmediği bir parçalar yığını kalır.¹ Maalesef, çok sayıdaki vaiz ve öğretmen Eski Antlaşma'da Mesih'i vaaz etmek yerine, seçmece ayet kullanımına sığınmaktadır.

Eğer Kutsal Yazılar'ın tüm hikâyesini bilmiyorsanız, Kutsal Kitap'ın daha az aşına olunan parçalarını göz ardı etmeye meyilli olursunuz. Ancak Kutsal Yazılar'ın İsa Mesih'e çıkan olay örgüsünü iyi bir şekilde kavramak, kıyıda köşede kalmış gibi görünen metinlerden bile öğretiş ve vaaz vermek üzere sizi özgürleştirir.

Örneğin, Kutsal Kitap teolojisi Levililer kitabını öğreten bir vaize nasıl rehber olurdu? Diyelim ki 13-15. bölümlere geldiniz ve deri hastalarının arındırılmasına ve bedensel akıntılara ilişkin kuralları ele alıyorsunuz. Levililer 13-15. bölüme yakından baktığımızda, bu bölümlerin kitabın temizlik kuralları olarak bilinen daha geniş bir kısmına (Lev. 11-15) ait olduğunu fark ederiz. Bu kurallar neyin temiz ve neyin kirli olduğunu ayırt etmekle ilgilidir.

Geniş gözlüklerle baktığımızda, Levililer kitabı kutsallıktan uzak bir halkın nasıl kutsal bir Tanrı'nın huzurunda bu-

Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Öğretişini Şekillendirir

lunabilecekleri sorusunu cevaplama amacını gütmektedir. Bu bölümlerdeki deri hastaları ve bedensel akıntılarla ilgili vurgu, kirliliğin nasıl lekelenmeye yol açtığını göstermektedir.

Örneğin, hastalığa yakalanan bir kişinin, “Kirliyim! Kirliyim!” diye bağırması gerekiyordu (Lev. 13:45). Deri hastası kişinin kirliliği lekelenmeye yol açıyordu ve bu izolasyon ve uzaklaştırılmayı gerekli kılıyordu. “Hastalığı devam ettiği sürece kirli sayılacaktır, çünkü kirlenmiştir. Halktan uzak, ordugahın dışında yaşmalıdır” (Lev. 13:46). Törensel açıdan lekeli olan İsraililerin Tanrı’nın huzurunu terk etmeleri ve ordugahın dışına çıkmaları gerekiyordu. İsrail ordugahının dışına yollanmak demek, görkemli varlığı buluşma çadırında bulunan Tanrı’dan geçici olarak kopmak demektir.

Bir deri hastasıyla ya da bedensel akıntısı olan biriyle temas edenlerin kendileri de lekeleniyor ve arındırılmaları gerekiyordu. Rab, Musa’ya bu temizlik kurallarının ordugahı kutsal tutmak için sürdürülmesi gerektiğini söylemişti. “İsrail halkını kirliliğinden arındıracaksın. Öyle ki, aralarında bulunan konutumu kirletip kirlilik içinde ölmesinler” (Lev. 15:31).

Peki Kutsal Kitap teolojisi bizim Levililer kitabındaki bu üç bölümü anlamamıza ve sadakatle bildirmemize nasıl yardımcı olur?

Sonrasında göreceğimiz üzere, Kutsal Kitap teolojisinin temeli ayetlerin ayetleri yorumlamasına izin vererek, Kutsal Kitap metninin dikkat ve duayla çalışılmasıdır. Kutsal Kitap teolojisi vaizlerin yakınlaşp metni orijinal bağlamı içerisinde çalışmalarını ve sonra da o metnin Kutsal Yazılar’ın İsa’ya

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

çıkan büyük hikâyesiyle nasıl uyuştuğunu görmek için uzaklaşmalarını gerektirir. Bu bölümlerin kendi tarihsel bağlamları içerisindeki anlamını sadakatle açıp izah ettikten sonra, Kutsal Yazılar'ın olay örgüsünün bize Levililer 13-15 hakkında ne anlattığına bakmamız gerekir. Bu temizlik kurallarıyla İsa'nın bizim için Müjde kitaplarında kayda geçirilen hizmeti arasında bazı çarpıcı bağlantılar mevcuttur.

Örneğin, İsa'nın bir deri hastası adamla ve kanaması olan bir kadınla temas ettiğinde, İsa'nın lekelenmemesi dikkate değerdir. Tersine, İsa kirlenmeyip bizzat kutsal kılmıştır. Luka her iki olayı da şöyle kaydeder:

İsa kentlerden birindeyken, her yanını cüzam kaplamış bir adamla karşılaştı. Adam İsa'yı görünce yüzüstü yere kapanıp yalvardı: “Ya Rab, istersen beni temiz kılabilirsin” dedi. İsa elini uzatıp adama dokundu, “İsterim, temiz ol!” dedi. Adam anında cüzamdan kurtuldu. (Lu. 5:12-13)

On iki yıldır kanaması olan bir kadın da oradaydı. Varını yoğunu hekimlere harcamıştı; ama hiçbiri onu iyileştirememişti. İsa'nın arkasından yetişip giysisinin eteğine dokundu ve o anda kanaması kesildi. (Lu. 8:43-44)

Her iki metin de fiziksel hastalıklarından ötürü acılar çeken ve törensel açıdan lekeli olmalarından ötürü dışlanan kişilerin İsa'yla temas ettiğini vurgulamaktadır. Ancak yine de, bir deri hastasına dokunmak İsa'yı lekelemedi. Kanaması olan bir kadına dokunmak İsa'yı lekelemedi. İsrail'in Kutsalı olarak İsa kirlileri bile temiz kılabilirdi. Ancak Müjde yazarları burada kalmıyorlar.

Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Öğretişini Şekillendirir

Müjde kitaplarının her biri İsa'nın ölümü ve dirilişiyile sonlanmaktadır. İsa nihayetinde çarmıha gidecekti ve orada günahın lanetini kendi üzerine alacaktı. Çarmıhta, İsa bizzat ordugahın dışında acı çekti, Babası'nın huzurundan koparılarak halkının suçunu yükledi ve çarmıhta Tanrı'nın lanetine katlandı. İsa çarmıhta halkının nihai arındırılışını güvence altına aldı. İbraniler kitabının yazarının bize anlattığı üzere, "İsa da kendi kanıyla halkı kutsal kılmak için kent kapısının dışında acı çekti" (İbr. 13:12).

Dolayısıyla, Kutsal Kitap teolojisi vaize yardımcı olur çünkü Levililer 13-15 gibi metinleri bu tür müjdeleyici, Mesih merkezli bir şekilde açıklama yolunda vaize rehber olur. Seçmece ayet kullanmak yerine, tüm Kutsal Yazılar'da sadakatle Mesih'i duyurmaya gayret etmemiz gerekir.

Ahlakçılık Yerine İsa'yı Vaaz Etmek

İkinci olarak, Kutsal Kitap teolojisi hem vaizi ahlakçılıktan korur, hem de vaize İsa'nın nasıl tüm hikâyenin Kahramanı olduğunu gösterme yolunda rehber olur.

Ahlakçılığa dayanan vaaz, davranış değiştirme maksadıyla sadece bir Kutsal Kitap figürünün olumlu veya olumsuz özelliklerini vurgular. Ahlakçılık, dinleyicileri davranışlarını iyileştirme konusunda motive eder ancak bunu, Müjde'nin etkililiğini yok ederek yapar. Bu bir sorundur çünkü görmüş olduğumuz gibi, Kutsal Yazılar temelde bir davranış değiştirme programı değildir. Müjde'nin iyi haberi ahlaki kişisel gelişim değildir. Pastörlere ve öğretmenlere söylenen şey, Mesih'i duyurmalarıdır (Kol. 1:28). Kutsal Yazılar'ın tamamı bizi Mesih İsa'ya iman aracılığıyla kurtuluş için bilge kılabil-

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

lir (2.Ti. 3:15). Dolayısıyla, hangi metni öğretiyor olursanız olun, o metnin nasıl İsa'ya işaret ettiğini ve O'nu yücelttiğini açığa çıkarmadıkça işiniz bitmiş olmaz.

Kutsal Kitap teolojisi ayrıca bizim 1. Samuel 17'deki Davut'la Golyat'ın hikâyesi gibi bir metni de sadakatle öğretmemize yardımcı olur. Bu metnin amacı bize yaşamlarımızdaki “devler” ile nasıl yüzleşeceğimiz konusunda bir ders olması değildir. Metnin ana fikri, Davut'un cesaretini vurgulamaktan ibaret değildir. Muhakkak, Davut güçlü Golyat'la yüzleşmek için harekete geçmesiyle büyük cesaret sergilemiştir. Ancak eğer topluluğumuza bu metinden öğrettiğimiz şey, “Davut gerçekten cesurdu; bu nedenle Davut gibi cesur olmak için sıkı çalışmamız gerekiyor” mesajıysa, o hâlde tüm yüceliği ve övgüyü hak eden Mesih'i tamamen yüzüstü bırakmış ve O'na saygısızlık etmiş oluruz.

Kutsal Kitap teolojisi bu tür vaazlar vermemize engel olarak ahlakçılığa karşı koruma sağlar. Davut bu hikâyede *bir* kahraman olabilir ama Kutsal Kitap'ın hikâyesinin *tek* Kahramanı İsa'dır.

Kutsal Yazılar bireyleri çoğunlukla örnek olarak gösterir. İbraniler 11. bölüm Davut da dahil olmak üzere iman kahramanlarına vurgu yapmaktadır (İbr. 11:32-34). Ancak 1. Samuel 17'yi dikkatle ve duayla çalıştığımızda, burada Davut'tan çok daha büyük birinin olduğunu görürüz! Uzaklaşıp bu metni Kutsal Yazılar'ın olay örgüsü içerisine yerleştirdiğimizde, daha da büyük bir Kral'la kurulan birçok harika bağlantıyı görmeye başlarız.

Davut'un Yahuda oymağından (1.Sa. 16:1; krş. Yar. 49:10), Beytlehem kentinden (1.Sa. 16:4) coşkulu iman ve Tanrı'yla

Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Öğretişini Şekillendirir

olan ilişkisi aracılığıyla (17:26, 36, 45-46), güçlü bir düşmanı alt etmek (17:4-7) ve zaferinin görkemli yararlarını (17:8-9, 52-54) suspus olmuş, imansız ve hak etmeyen bir halka sunmak üzere (17:24) halkının temsili kahramanı olarak nasıl yiğitçe harekete geçtiğini (17:48-51) ve Ruh'un meshedişine sahip bir Kral olduğunu (1.Sa. 16:13) düşünün. Bu metni Kutsal Kitap teolojisinin merceği aracılığıyla öğreterek, metnin kanonik hatlarının nasıl daha da büyük bir Davut'a, Davut'un oğlu ve Rabbi olan Kişi'ye işaret ettiğini görebiliriz (Lu. 20:41-44). Bu tür bir vaaz, metnin kendisine dikkat eder ancak aynı zamanda da Mesih'e çıkan kanonik bağlamı hesaba katar.

Kutsal Kitap teolojisinin, Hâkimler 13-16'daki Şimşon'un hikâyesinde de nasıl ahlakçılıktan koruduğunu düşünün. Şimşon'un yaşamı esasen Hristiyan olmayanlarla çıkma ilişkilerine girmek hakkında değildir. Şimşon ahmaklık ederek bir fahişeye de dahil olmak üzere (16:1), kadınlarla günahlı ilişkilerin peşinden koştu (14:3; 16:4-5). Ve böyle yaparak, İsrail'in yabancı kadınların ve ilahların peşinden koşarken işlediği ruhsal zinayı taklit etti (Çık. 34:15-16; Yas. 7:3-4; Hak. 3:6; Yer. 3:1-2). Ama bu metni, "Şimşon yanlış kadınlarla haşır neşir oldu; bu nedenle Şimşon gibi olmayın" manasına indirgersek, ahlakçılığa kaymış oluruz.

Şimşon'un yaşamı ve ölümü, İsrail'in bir ulus olarak işlediği günahın derinliğinin küçük ölçekli bir hâlini oluşturmaktadır. Ulusun yozlaşmış önderleri, ulusun yozlaşmışlığını ortaya koymaktadır. Hâkimler kitabı ve özellikle de Şimşon'un hizmeti, İsrail'in iyi, doğru ve kutsal bir Kral'a nasıl feci şekilde muhtaç olduğunu vurgulamaktadır. (Hak. 17:6; 18:1; 19:1; 21:25).

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Hâkimler kitabının bağlamını fark ettiğimizde, uzaklaşıp Şimşon anlatısını Kutsal Yazılar'ın daha büyük hikâyesiyle bağdaştırabiliriz. Birçok metinsel imanın (göndermenin), Şimşon ve İsa arasındaki Müjde benzerliklerini ve farklılıklarını ortaya koyduğunu keşfetmekteyiz. Dikkat ederseniz, Şimşon'un hikâyesinde bir melek İsrail'deki kısır bir kadına gebe kalacağını ve halkının kurtarıcısı olacak olan birini doğuracağını bildirmiştir (2:16, 18; 13:1-5).

Bu kurtarıcı büyüüp kuvvet buldu ve Rab onu kutsadı (Hak. 13:24). Rab'bin Ruhu onun üzerindeydi ve onun kudretli hizmetine güç oldu (13:25; 14:6, 19; 15:14). Ama Tanrı tarafından tayin edilen bu kurtarıcı, nihayetinde ona öpücük konduracak kadar yakınında olan biri tarafından ihanete uğradı (16:5). Eli kolu bağlandı ve ölüme götürüldü (16:21), çevresini alaycı düşmanları sarmıştı (16:23-25). İki yana açılmış kollarıyla (16:29), Şimşon kendi ölümü aracılığıyla (16:30) düşmanlarından öç alacak gücü bulmak için Rab'be dua etti (16:28).

Ancak son duası merhamet değil, intikam içindi (krş. Lu. 23:34). Kutsal Kitap teolojisi bize nasıl nihai Kurtarıcı, Yargıç ve Kutsal Yazı Kahramanı olarak Şimşon'un değil, İsa'nın duyurulması gerektiğini öğretmektedir.

Ahlakçılık, aynı zamanda Yeni Antlaşma'dan öğretiliş ve vaaz verirken de bir sorun olabilir. Kutsal Kitap teolojisi, Müjde kitaplarından öğretiliş verirken de bizi ahlakçılığa karşı korur ve gözlerimizi İsa'ya dikme yolunda bize rehber olur.

Yeni Antlaşma dört Müjde kitabıyla, belirli bir türdeki tarihsel anlatılarla başlar. Bunlar tam olarak İsa'nın biyografileri değildir. İsa'nın yaşamını, öğretişini, ölümünü ve diri-

Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Öğretişini Şekillendirir

lişini vurgulamak üzere kasıtlı olarak şekillendirilmişlerdir. Sinclair Ferguson bize Matta, Markos, Luka ve Yuhanna'yı okurken çoğu zaman ihmal ettiğimiz ancak temel olan ve aklımızı vermemiz gereken bir ilkeyi şöyle hatırlatır: “Müjde kitaplarını okuduğunuzda, İsa'yı gözden kaybetmeyin; gözlerinizi O'na dikin.”²

Bu ilke, bir metni okuyup ilk önce “Bu metin bana benim hakkımda ne söylüyor?” diye sormaktan bizi korur. Ya da hemen “Ben bu hikâyede kime benziyorum?” diye sorma ayartısı duyabiliriz. Aksine, ilk ve en önemli olarak sormamız gereken soru şudur: “Bu metin bana Rab İsa hakkında ne söylüyor?”

Örneğin, Luka'da İsa'nın yeryüzündeki hizmetinin başlangıcında çölde Şeytan tarafından denendiğini aktaran anlatıyı ele alalım (Lu. 4:1-13):

Kutsal Ruh'la dolu olarak Şeria Irmağı'ndan dönen İsa, Ruh'un yönlendirmesiyle çölde dolaştırılarak kırk gün İblis tarafından denendi. O günlerde hiçbir şey yemedi. Dolayısıyla bu süre sonunda acıktı. Bunun üzerine İblis O'na, “Tanrı'nın Oğlu'ysan, şu taşa söyle ekmek olsun” dedi. İsa, “İnsan yalnız ekmekle yaşamaz” diye yazılmıştır” karşılığını verdi. Sonra İblis İsa'yı yükseklere çıkararak bir anda O'na dünyanın bütün ülkelerini gösterdi. O'na, “Bütün bunların yönetimini ve zenginliğini sana vereceğim” dedi. “Bunlar bana teslim edildi, ben de dilediğim kişiye veririm. Bana taparsan, hepsi senin olacak.” İsa ona şu karşılığı verdi: “Tanrın Rab'be tapacak, yalnız O'na kulluk edeceksin” diye yazılmıştır.” İblis O'nu Yeruşalim'e götürüp tapınağın tepesine çıkardı. “Tanrı'nın Oğlu'ysan, kendini buradan aşağı at” dedi. “Çünkü şöyle yazılmıştır: ‘Tanrı, seni korumaları için meleklerine buyruk verecek. Ayağın bir taşa çarp-

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

masın diye seni elleri üzerinde taşıyacaktılar.’ ” İsa ona şöyle karşılık verdi: “ ‘Tanrının Rab’bi denemeyeceksin!’ diye buyrulmuştur.” İblis, İsa’yı her bakımdan denedikten sonra bir süre için O’nun yanından ayrıldı.

Bu metinde öğretilen esas gerçek, “Denenmelerle İsa Gibi Savaşmak” *değildir*. Denenmelerle savaşabilmek için Kutsal Yazılar’ı bilmek, bu metinden çıkan ikincil bir sonuçtur. Tanrı Sözü’nü yüreklerimizde saklamalıyız ki, denendiğimizde Tanrı’ya karşı günah işlemeyelim.

Ancak eğer bu metni, “İsa denendi. Denenmeye karşı O bu şekilde savaştı. Bu nedenle İsa gibi olalım” manasına indirirsek, meseleyi gözden kaçırmış oluruz. Bu metindeki olayda daha fazlası vardır ve Kutsal Kitap teolojisi bize bunu görmemiz için gereken merceği verir.

Buradaki bağlamda Luka, İsa’nın Tanrı’nın sevgili Oğlu olduğunu hâlihazırda vurgulamış durumdadır. İsa’nın vaf-tizinde, “sen benim sevgili Oğlum’sun, senden hoşnudum’ diyen bir ses duyuldu” (Lu. 3:22). Luka sonrasında İsa’nın “Adem oğlu, Tanrı oğlu”na çıkan soyağacını kaydeder (Lu. 3:38). Ve denenme anlatısını okuduğumuzda, İsa’nın Şeytan’a karşı mücadelesinde alıntılıdığı Kutsal Yazılar’ın tümüyle İsrail’in çöldeki sınanışıyla bağlantılı olduğunu fark ederiz (Yas. 8:3; 6:13, 16). İsrail, Mısır’dan Çıkış 4:22’de Tanrı’nın “ilk oğlu” olarak adlandırılıyordu; çölde denendiler ve feci hâlde başarısız oldular.

Merçeğimizi uzaklaştırarak, İsa’nın sınanmasıyla İsrail’in çölde sınanması arasında bazı bağlantılar görmeye başlarız. Bunlar Yasa’nın Tekrarı 8:2-3’te şöyle kaydedilir:

Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Öğretişini Şekillendirir

Tanrınız RAB'bin sizi kırk yıl boyunca çölde dolaştırdığı uzun yolculuğu anımsayın! Buyruklarına uyup uymayacağınızı, amacınızın ne olduğunu öğrenmek için sizi sıkıntılara sokarak sınadı. Sizi aç bırakarak sıkıntıya soktu. Sonra sizin de atalarınızın da bilmediği man ile sizi doyurdu. İnsanın yalnız ekmekle yaşamadığını, RAB'bin ağzından çıkan her sözle yaşadığını size öğretmek için yaptı bunu.

Kutsal Kitap teolojisi bizi ahlakçılığa karşı nasıl korumaktadır ve İsa'yı bu metinde Kutsal Yazılar'ın Kahramanı olarak nasıl göstermektedir? Gözlerimizi İsa'ya diktiğimizde, metne kendi anlamımızı sokuşturmamız. Luka bizim için İsa'nın Adem'den ve İsrail'den nasıl farklı olduğunu göstermektedir. Tanrı'nın sadakatsiz oğlu Adem, Yılan tarafından Aden Bahçesi'nde (Yar. 3:1) Tanrı'ya güvenmemek ve kendi arzularını tatmin etmek üzere ayartıldı (Yar. 3:6). Adem sadakatsizdi ve başarısız oldu. Ama İsa sadıktı ve Şeytan'a teslim olmadı (Lu. 4:3-4).

Tanrı'nın sadakatsiz oğlu İsrail (Çık. 4:22) sulardan geçti (Çık. 14:21-31), akabinde Rab tarafından çöle götürüldü ve burada kırk yıl boyunca denendiler (Yas. 8:2). İsrail sadakatsizdi ve başarısız oldu. Ama Tanrı'nın sadık Oğlu İsa, sulardan geçti (Lu. 3:21), akabinde Kutsal Ruh tarafından çöle götürüldü ve burada kırk gün denendi (Lu. 4:1-2). Ama hem Adem'in hem de İsrail'in başarısız olduğu yerde, İsa sadık kaldı.

O hâlde Luka 4:1-13 *esasen* denenmelerle nasıl savaştığımız hakkında mıdır? Yoksa *esasen* Tanrı'nın sadık ve itaatkâr Oğlu olan İsa hakkında mıdır (Flp. 2:8; İbr. 4:14; 1.Pe. 2:22-23)?

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Kutsal Kitap teolojisi bizim tıpkı Adem ve İsrail gibi, hepimizin sadakatsiz ve itaatsiz olduğunu görmemize yardımcı olur. Hepimiz ayartıya teslim olduk ve Tanrı'ya karşı günah işledik. Ancak İsa, Tanrı'nın kusursuzca sadık ve itaatkâr olan Oğlu'dur ve tüm tapınmaya ve övgüye layıktır.

Dolayısıyla bu metinde, Kutsal Kitap teolojisi gözlerimizi hikâyenin Kahramanı olan İsa'ya dikmemize yardımcı olmaktadır. Buradan yalnızca denenmelerle nasıl savaşaçağımıza ilişkin uygulama noktaları çıkarmak yerine, O'nu sadık ve itaatkâr Oğul olarak yüceltmek için çok daha fazla neden buluruz. O, hizmetinin başlangıcından itibaren denenmelerle yüzleşmiş ama hiç günah işlememiştir. Bizse Adem ve İsrail gibi itaatsizlik ettik ve başarısız olduk. Ancak bizim denendiğimiz ve günaha teslim olduğumuz yerde, Tanrı'nın sadık ve sevgili Oğlu İsa teslim olmamıştır.

Açıkça, Kutsal Kitap teolojisi yerel kilisenin öğretiş hizmetini şekillendirmektedir. Ama hâlâ şu soruyu cevaplama-mız gerekiyor: Bunu nasıl yaparsınız? Kutsal Kitap teolojisi nasıl uygulamaya koyulur?

Bu bölümün geri kalanında, Kutsal Kitap öğretmenlerinin herhangi bir metni sadakatle Kutsal Yazılar'ın esas olay örgüsüyle bağlama yolunda kullanabilecekleri çeşitli araçlara bakalım (Kutsal Kitap teolojisinin altı örnek metne nasıl uygulandığını görmek için, bkz. Ek – İlave Kutsal Kitap Teolojisi Örnekleri).

MESİH’İ VAAZ ETMEK İÇİN ARAÇLAR VE ADIMLAR

Aşağıda tarif edilen araçlar iki kategoride toplanmaktadır: çalışma araçları ve olay örgüsü araçları. Yani, bazı araçlar esas olarak gözleme, yorumlamamızı bir metni hem bağlamıyla hem de yazarının asıl kastıyla anlamaya dikkatle odaklamakla ilgilidir. Bu anlamlandırma araçları, bizim bir metinden anlamını çıkarmamıza yardımcı olur. Çalışma araçlarından iyi bir şekilde faydalanmak, Kutsal Kitap metnini dua ve dikkatle gözlemekle başlar. *Yakınlaşmak* derken kastettiğimiz şey budur.

Diğer araçlar olay örgüsü araçlarıdır. Bunlar bir metnin tüm Kutsal Kitap’ın olay örgüsüyle nasıl uyduğunu ve metnin o olay örgüsünün zirvesindeki İsa Mesih’in kimliğine ve işlerine nasıl destek çıktığını görmemize yardımcı olur. Bir bakıma, bu araçların vurgusu ilahi yazar ve tüm Kutsal Kitap’tır. *Uzaklaşmak* derken kastettiğimiz şey budur.

Kutsal Kitap teolojisini “uygularken” metinleri alçakgönüllü biçimde inceleyebileceğimiz ve doğru biçimde yorumlayabileceğimiz en az beş “yorumlama merceği” vardır. Bu mercekler otoyol bariyerleri gibi bizi doğru yolda tutar.

Bu beş yorumlama merceği şunlardır:

1. Bağlam
2. Antlaşma
3. Kanon
4. Tanrı’nın karakteri
5. Mesih

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Bağlam

Kutsal Kitap teolojisini uygularken atılacak ilk adım, bağlama göre okumaktır. Bağlam, herhangi bir Kutsal Kitap metnini incelemede ve anlamada ilk yorumlama merceğidir. Hangi Kutsal Kitap metnini anlamaya çalışıyorsak çalışalım, ilk önce onu bağlamına göre, dilbilgisel-tarihsel yorumlama yöntemini kullanarak dikkatle okumamız gerekir. Bu her Kutsal Kitap metni için geçerlidir.

Bu yöntem Eski Antlaşma metinlerini anlamak için esas olan iki bağlama sahiptir: tarihsel ve yazınsal.

1. *Tarihsel bağlam.* Metin, hitap ettiği asıl kitle için ne anlama geliyordu? Bir metnin asıl, tarihsel anlamı o metinden her türlü öznel ve keyfî mesajları çıkarmaya karşı ilk nesnel kontrol noktasını sağlar. Metnin yalın anlamı ne zaman terk edilirse, o zaman yorumlama üzerindeki kontrol kaybedilmiş olur ve Kutsal Yazılar yorumlayıcının görmek istediği anlamı taşır hâle gelir.

Bazı sorular sorarak, bir metnin tarihsel bağlamını sadakatle saptayabilirsiniz:

- Yazar kimdi?
- Yazarın hitap ettiği kitle kimdi?
- Metin ne zaman yazıldı? Kutsal Kitap metninin içerisinde bunu gösterecek herhangi bir tarihsel işaret var mı?
- Yazar hitap ettiği kitlenin hangi ihtiyaçlarına değinmek istedi?
- Yazarın hitap ettiği kitleye sunmak istediği anlam neydi?

Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Öğretişini Şekillendirir

Örneğin, Ağıtlar kitabını çalışırken tarihsel bağlamın taşıdığı değeri düşünün. Bu ağıt şiirleri Babillilerin M.Ö. 586 yılında Yeruşalim'i ve tapınağı yıkmalarının akabinde yazıldı (krş. Yer. 52). Bu tarihsel bağlamı bilmek kitabı doğru biçimde yorumlamak ve uygulamak için hayati önem taşır.

2. *Yazınsal bağlam.* Tarihsel bağlam uygun bir şekilde kurulduktan sonra, metnin yazınsal bağlamını çalışmaya hazır olursunuz. Öncelikle ne tür bir metni yorumlamakta olduğunuzu belirleyin.

Eski Antlaşma içerisinde, çalışmakta olduğunuz metnin öykü mü, şiir mi, peygamberlik mi, yasa mı, bilgelik mi, yoksa kıyametle ilgili mi olduğunu belirlemeniz gerekir. Yeni Antlaşma ise üç biçime ayrılabilir. Müjde kitapları (Matta, Markos, Luka ve Yuhanna), İsa'nın yaşamının tarihsel anlatımlarıdır. Bu kitapların her biri İsa'yı Eski Antlaşma'da Tanrı'nın halkı için bir Kurtarıcı gönderme vaatlerinin tamamlanışı olarak sunar. Müjde kitaplarından sonra, Elçilerin İşleri kitabında kilisenin kurulması ve yayılmasına ilişkin tarihsel öyküyü görürüz. Hem Elçilerin İşleri hem de dört Müjde kitabı bir tür tarihtir.

Bu kitapların akabinde Mektuplar'ı görürüz. Bunlar Hristiyanlara Mesih'i izlemenin ne demek olduğunu öğretmek için yazılmıştır.

Son Yeni Antlaşma biçimiye kıyamet edebiyatıdır ve tek bir kitaptan oluşur: Vahiy. Burada kitabın yazarı olan Yuhanna imanlıları hazırlamak ve onları bugün Mesih için yaşamaya teşvik etmek için, son günlere ilişkin bir resim sunar.

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Gerçeğin sözünü doğru bir şekilde ele alırken elinizden gelenin en iyisi yapmak, bir bakıma bir kitabın yazınsal biçimini fark etmek ve bunun kitabı okuyuşunuzu, yorumlayışınızı ve uygulayışınızı şekillendirmesine izin vermektir. Biçimi belirledikten sonra, metnin nasıl düzenlendiğini incelemeniz gerekir. Metnin kendi sözcüklerini ve dilbilgisini çalışarak başlayın. Tekrar eden ve açıkça görülen herhangi bir yapısal işaret, sözcük veya ifade olup olmadığına bakın ve metindeki havayı dikkatle not edin.

Bir metni bağlamıyla çalışmak, o metnin hem yakın yazınsal bağlamında hem de uzak yazınsal bağlamında ne anlama geldiğini açıkça duyumsamamızı gerektirir. Metnin hemen öncesinde ne var? Metnin hemen sonrasında ne geliyor? Yakın bağlam ayetin, cümlenin, paragrafın ve bölümün ne anlama geldiğiyle ve bunların birbiriyle nasıl bağlantılı olduğuyla ilgilidir. Uzak bağlamsa metnin içerisinde yer aldığı kitabın tamamının ışığında ne anlama geldiğiyle ilgilidir.

Bağlam kraldır. Bağlamdan yoksun bir metnin, seçmece anlam çıkarmanın vesilesi olduğu söylenir. Dolayısıyla metne her zaman Kutsal Ruh'un hem tarihsel hem de yazınsal olarak esinlediği bağlamın merceğinden bakarak başlayın.

Antlaşma

Bir metni kendi bağlamında okuduktan sonra, onu antlaşma ışığında okumanız gerekir. Tanrı'nın antlaşmaları, Kutsal Yazılar'ın Mesih merkezli hikâyesine destek çıkan çelik kirişler olarak adlandırılır. Dolayısıyla Tanrı'nın tasarısının antlaşma yönünden seyrine işaret eden metinsel yapıları

Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Öğretişini Şekillendirir

görmek önemlidir. Tarihsel ve yazınsal bağlamlara ilişkin bir anlayış geliştirdikten sonra, metni antlaşma merceğinden çalışmanız gerekir. Tanrı'nın kurtuluş tasarısı Kutsal Yazılar boyunca ilerleyerek açıklanır ve İsa Mesih'te zirveye ulaşır. Tanrı'nın bu tasarımı açıklama şekli, bir tohumun bir ağaca dönüşmesi gibi seyrederek. Ve çalıştığınız metnin bu antlaşma seyrinin neresine uyum sağladığını fark etmek, düzgün yorumlama açısından hayattır.

3. bölümde gördüğümüz gibi, Yaratılış kitabından başlayarak tüm Kutsal Kitap boyunca, Tanrı belirli insanlarla belirli zamanlarda antlaşmalar yoluyla ilişki kurmuştur. Kutsal Kitap'taki antlaşmalar şunlardır:

- Adem'le yapılan antlaşma (Yar. 1-2; Hoş. 6:7),
- Nuh'la yapılan antlaşma (Yar. 9:8-17),
- İbrahim'le yapılan antlaşma (Yar. 12:1-3; 15:1-21; 17:1-14),
- Musa'yla yapılan antlaşma (Çık. 19-25),
- Davut'la yapılan antlaşma (2.Sa. 7) ve
- Yeni antlaşma (Yer. 31:27-34; Hez. 36:24-28; Mat. 26:27-30).

Dolayısıyla Kutsal Yazılar'daki metinleri yorumlarken, Tanrı'nın halkının Kutsal Kitap hikâyesinin belirli noktalarında hangi antlaşmaların altında olduğunu belirlemek önemlidir. Metninize antlaşma merceğinden bakın. Örneğin, Eski Antlaşma'daki şu metinleri nasıl yorumlar ve uygulardınız?

- Nuh'a gemi inşasıyla ilgili verilen talimatlar
- İbrahim'e vaat edilen toprak

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

- Levililer'deki yeme içme kuralları
- Davut'a verilen ilahi koruma vaatleri

Bu metinlerin her biri açıkça bir Kutsal Kitap antlaşmasıyla ilişkilidir. Metnin Kutsal Kitap'ın antlaşma örgüsünün neresine düştüğünü bilmek doğru anlama ve yorumlama açısından hayatidir.

Eski Antlaşma metinlerinde bağlantılı olan Kutsal Kitap antlaşmasını doğru biçimde saptamak, aynı zamanda metni Kutsal Kitap'ın kurtuluş tarihi örgüsü içerisine yerleştirmenize de yardımcı olur:

Yaratılış → Düşüş → Kurtuluş → Yeni Yaratılış

Kutsal Yazılar'daki her olay bu kurtuluş tarihi rotası üzerine yerleştirilebilir. Bu antlaşma örgüsü hem metninizin nerede olduğunu hem de sizin Tanrı'nın kurtuluş tasarısında nerede olduğunuzu görmenize yardımcı olur.

Antlaşma bağlamını anlamak ayrıca özellikle Eski Antlaşma'yı *uygulama* noktasında faydalı olur. Örneğin, “üzerine iki tür iplikle dokunmuş giysi giyme” diyen Levililer 19:19 ayetini nasıl anlar ve yorumladınız? Giyim kuşam konusunda Musa'nın yarası altında olmadığımız için, bu metni doğrudan yaşamlarımıza uygulayamayız. Bu yasa Musa'yla yapılan antlaşma kapsamında verildi ve İsrail'e ulusun kutsal ve ayrı bir halk olarak tutulması maksadıyla uygulandı. Geniş gözlüklerle baktığımızda, bu buyruk Levililer 19. bölümdeki bir buyruklar grubunun parçasıdır. Bu buyruklar İsrail'i, Tanrı'nın yaratılışına yerleştirdiği sınırları benimseyerek ve

Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Öğretişini Şekillendirir

civardaki ulusların putperest uygulamalarından uzak durarak Tanrı'nın kutsallığına benzemeye çağırırmaktaydı.

Ancak imanlılar olarak, Mesih'in gelmiş, Musa'nın yasasını tamamlamış ve kendini kurban olarak sunduğu ölümü ve dirilişini aracılığıyla yeni antlaşmayı başlatmış olduğunu biliyoruz. Ancak yine de İsrail gibi kilise de, Tanrı'nın kutsal olduğu gibi kutsal bir halk olmaya çağırılmaktadır (1.Pe. 1:14-16). Yeni antlaşma kapsamında Tanrı'nın Ruhunun içlerinde yaşadığı seçilmiş halkı ayırıcı şey, eğri ve sapık bir kuşağın ortasında pak ve lekesiz kılınmamızdır.

Kanon

Kutsal Kitap teolojisini uygularken akılda tutulması gereken sonraki yorumlama merceği kanon merceğidir. Bu her zaman şu ilkeyi hatırlamanız gerektiği anlamına gelir: Kutsal Yazı'nın en iyi yorumlayıcısı kendisidir. Metninizi okumalı ve Kutsal Yazılar'ın diğer parçalarıyla olan metinsel bağlantıları aramalısınız.

Bu bağlantıları kurmanın en iyi yolu, çapraz başvuru sistemi olan bir Kutsal Kitap kullanmaktır. Çoğu Kutsal Kitap'ta yer alan çapraz başvurular sizi Kutsal Yazılar'ın diğer parçalarındaki ilgili alıntılara, göndermelere ve bağlantılara yönlendirerek ipucu olacaktır.

Eğer Eski Antlaşma'yı Yararatılıştan Malaki'ye kadar okuduysanız, Eski Antlaşma'nın tamamen içedönük olduğunu fark ettiniz mi? Bununla şunu kastediyorum: Eski Antlaşma'nın ileri kısımlarındaki yazarlar sık sık Kanon'daki önceki metinlere göndermeler yapmakta, önceki metinleri hatırlatmakta ve okuyucuları önceki metinlere yönlendir-

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

mektedirler. Örneğin, Mezmurlar sık sık Tevrat'ta kaydedilen olaylara gönderme yapar (bkz. Mez. 8, 95). Daniel kitabının son bölümleri (9-12. bölümler), Daniel'in aldığı bir görümü aktarır ve bu görüm de esasen Yeremya'ya verilmiş olan bir peygamberliğin yorumlanmasına yardımcı olmaktadır (Yer. 25:1-12; Dan. 9:2).

Dolayısıyla hangi Kutsal Kitap metnini okuyor olursanız olun, kendinize şöyle sorun: Yazar, Kutsal Kitap'ın geri kalanıyla hangi bağlantıları kuruyor? Elinizdeki Kutsal Kitap'ın çapraz başvurularını inceleyin ve metnin tüm Kanon'un bağlamı içerisinde ne anlama geldiğini kavramanıza yardımcı olması için o başvuruları kullanın.

Dahası, sonrasında Yeni Antlaşma'da alıntı yapılan bir Eski Antlaşma metnini yorumluyorken, her zaman Yeni Antlaşma'nın öncülüğünde gidin. Kendinize şöyle sorun: Yeni Antlaşma yazarının bu metne ilişkin anlayışı benim kendi yorumumu nasıl etkiler?

Kanonik bir şekilde okumak dikkatle okumayı gerektirir. Bunu yaparken dikkat etmemiz gereken beş şey vardır:

1. *Temalar*. Metninizin Yaratılış'tan Vahiy'e uzanan başlıca Kutsal Kitap temalarıyla nasıl uyduğunu anlamaya çalışın. Krallık, yaratılış, kurban, oğul, iman, lütuf ve yücelik gibi temalar metninizi uygun kanonik bağlamına yerleştirmenize yardımcı olur çünkü bu temalar tüm Kanon'u kapsarlar.

2. *Peygamberlik*. Geriye ve ileriye bakın! Peygamberliklerin çok düzeyli yerine geliş şekillerini görmeye hazır olun. Eski Antlaşma peygamberliklerini Mesih'teki tamamlanış-

Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Öğretişini Şekillendirir

larında izlemek kanonik bağlantılar kurmanın harika bir yoludur.

3. *Tipoloji*. Tipoloji Kutsal Yazılar'daki örüntüleri çözümler. Bu örüntüler Eski Antlaşma'daki bir olayda, bir kişide, bir kuruluştaki belirebilir ve ileriye işaret edip Yeni Antlaşma'da yerine gelebilir. Kutsal Yazılar'ın tarihsel örüntüleri Kral'a ve O'nun krallığına dair gerçekler öğretir.

Örneğin, Adem Mesih'in bir tipiydi: "Oysa ölüm Adem'den Musa'ya dek, gelecek Kişi'nin örneği olan Adem'in suçuna benzer bir günah işlememiş olanlar üzerinde de egemendi" (Rom. 5:14). Pavlus Korint'teki kiliseye İsrail'in çöldeki dolanmalarını tarif ederken şöyle der: "Şimdi, bütün bu şeyler onlara *örnek* olarak oldu; ve çağların sonuna ulaşmış olan bizlere öğüt için yazıldı" (1.Ko. 10:11 – Bünyamin Candemir Çevirisi). Fıstık kuzusu çok daha büyük bir çıkış aracılığıyla Tanrı halkını kurtarmak üzere boğazlanacak olan çok daha büyük bir lekesiz Kuzu'ya işaret eden bir tipti (Çık. 12:1-13; Yu. 1:36; 19:36; 1.Ko. 5:7-8; 1.Pe. 1:19; Vah. 5:6).

Tipoloji, alegoriyle aynı şey değildir. Alegori bir sembolle sembolize ettiği şey arasında tercihe dayalı ve yalnızca dilsel olan bağlantılar kurar. Örneğin, fahişe Rahav'ın Eriha surlarından aşağı salladığı kırmızı ip Mesih'in kanına yapılan bir gönderme değildir. Kutsal Yazılar'da görünüşte benzerlik taşıyan iki şey bir tip teşkil etmez. Belki de bir tip ortaya çıkarmanın en güvenilir yolu, Kutsal Kitap yazarlarının o tipi açıkça Kutsal Kitap metnine bağlamasına müsaade etmektir.

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

4. *Vaat ve tamamlanışı*. Tanrı her zaman vaatlerine sadıktır. Tanrı'nın Eski Antlaşma'daki vaatlerinin birçoğu Yeni Antlaşma'da gerçekleşir. Yeni Antlaşma'da esas vaadi görmek ve onun tamamlanışını fark etmek için geriye bakmanız gerekir. Vaat şu anda kısmen mi tamamlandı ve nihai tamamlanışını mı bekliyor? Yoksa vaat tümüyle gerçekleşmiş midir? Kral Mesih tarafından yerine getirilen bazı vaatlerin *gerçekleşti-ama-tamamlanmadı* yönüne dikkat edin.

5. *Devamlılık ve devamsızlık*. Ne öncekiyle aynıdır ve ne değişmiştir? Yazar metinde farklılıklara mı, yoksa benzerliklere mi vurgu yapıyor? Örneğin, eğer Tanrı'nın İbrahim'e sünnetle ilgili buyruk verdiği Yaratılış 17'yi öğretiyorsanız, kanonik bağlam sizi Yeni Antlaşma'daki metinlerde bulunan devamsızlığa yönlendirmelidir. Örneğin, Galatyalılar 6:15 şöyle der: "Sünnetli olup olmamanın önemi yoktur, önemli olan yeni yaratılıştır." Yaratılış 17 ile Galatyalılar 6 arasında ne değişmiştir? Ne aynıdır? Bu soruları düşünmek sizin kanonik bağlantıları daha net biçimde görmenize yardımcı olur ve sizi Kutsal Kitap hikâyesinin merkezinde olan Mesih'in gelişine yönlendirir.

Tanrı'nın Karakteri

Kutsal Kitap'ı okurken değişmeyen bir şey Tanrı'nın karakteridir. Dolayısıyla okumamızın teolojik olması gerekir. Şunları sormalıyız:

- Bu metin Tanrı hakkında neyi açıklıyor?
- Metin Tanrı'nın hangi niteliklerini vurguluyor?

Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Öğretişini Şekillendirir

- Bu metinde hangi teolojik temalar var?
- Bu teolojik temalar bana Kral Mesih hakkında ne öğretiyor?

Eski Antlaşma'nın Tanrısı, Yeni Antlaşma'nın Tanrısı'dır. Rabbimiz İsa Mesih'in Tanrısı ve Babası, İbrahim'in, İshak'ın ve Yakup'un Tanrısı'dır. "İsa Mesih dün, bugün ve sonsuza dek aynıdır" (İbr. 13:8). Bu nedenle, Tanrı'nın kim olduğu ve nasıl olduğu hakkında konuşan Kutsal Kitap metinlerini okurken özellikle dikkat etmeliyiz.

Şöyle sorun: Bu metin bana Tanrı'nın karakteri hakkında ne öğretiyor? Bu merceğe Mezmurlar'ı çalışırken muazzam faydalıdır. Örneğin, 90. Mezmur'un büyük bir kısmı Musa'nın, Tanrı'nın değişmeyen karakteri üzerindeki düşünceleridir. Tanrı ezelidir ve ebedidir (90:2, 4); O kudretli Yaratıcı olarak yaşam ve ölüm üzerinde egemendir (90:2-3, 5-6); O kutsal gazap Tanrısı'dır (90:7-8, 11); ve merhamet, acıma ve sonsuz sevgi Tanrısı'dır (90:13-14); görkem dolu güce ve güzelliğe sahiptir (90:16-17). Dolayısıyla Tanrı'nın karakterine dikkat edin ve bu karaktere hayran olun.

Mesih

Şu ana dek baktığımız her şey bu nihai yorumlama merceğiyle zirveye ulaşır. En iyisini sona sakladık.

Okumamızın Mesihbilimsel olması gerekir. Hangi metinden öğretiliyor olursanız olun, her zaman o metnin Mesih'in kim olduğu ve ne yaptığıyla nasıl ilişkili olduğunu sormalısınız. Kutsal Kitap'ı her açışımızda, bu metnin büyük hikâyeyle nasıl uyduğunu anlamaya gayret etmemiz gere-

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

kir. Kahraman'ın İsa olduğunu gördük; dolayısıyla şu gibi sorular sormamız gerekiyor:

- Bu metin İsa Mesih, O'nun yaşamı ve yaptıkları hakkında ne açıklıyor?
- Bu metin Mesih'in ilk gelişine işaret ediyor mu?
- Mesih'in geri dönüşünü haber ediyor mu?
- Müjde benim bu metne ilişkin anlayışımı nasıl etkiliyor?
- Bu metin Müjde'yi nasıl haber ediyor veya yansıtıyor?

2. bölümde gördüğümüz üzere (özellikle bkz. “Gelmiş Geçmiş En İyi Kutsal Kitap Çalışması” adlı başlık), Kutsal Kitap'ı, özellikle de Eski Antlaşma'yı bu şekilde Mesih merkezli olarak okumak bizzat İsa tarafından öğretilmiştir.

SONUÇ

Kutsal Kitap bu dünyanın bulabileceği en değerli şeydir. Kutsal Kitap'ta göksel bilgeliği ve yaşayan Tanrı'nın yaşayan vahiylerini bulursunuz. Tanrı yüreklerimizi sadakatle Söz'ü çalışmaya, uygulamaya ve başkalarına öğretmeye adamamızı sağlasın (Ezr. 7:10). Ve eğer Tanrı Sözü'nün sadık yorumcuları olacaksak, o zaman topluluğumuzdaki kişilerin tüm Kutsal Yazılar'da İsa'yı tanımlarına ve sevmelerine yardımcı olmamız gerekir.

Kutsal Kitap teolojisi bize böyle yardımcı olur. Kutsal Kitap teolojisi yerel kilisenin öğretiş hizmetini böyle dönüştürür.

Ama hepsi bu değildir.

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ BİR KİLİSENİN MİSYONUNU ŞEKİLLENDİRİR

Kutsal Kitap, Tanrı'nın nefes verdiği (esinlediği) uzun ve görkemli bir kitaptır. Okumakta olduğunuz bu küçük kitabın amacı, Kutsal Yazılar'ın ana mesajını daha iyi bir şekilde anlamanıza yardımcı olmaktır. Bu hayatidir çünkü Kutsal Kitap'ın ana fikrini kaçırmak sahte müjdelere ve sahte kiliseler üretir. Ayrıca kilisenin misyonunu da çarpıtır. Hatırlarsanız, ilk başta bazı vaka çalışmalarına yer vermiştik ve şimdi bu vakaların her birini, Kutsal Kitap'ın 3. ve 4. bölümlerde ortaya koyduğumuz olay örgüsüne göre değerlendirecek noktadayız.

REFAH MÜJDESİ KİLİSESİ

Bir refah müjdesini benimseyen kiliseler Mesih'e saygısızlık ederler ve Hristiyan'ın umudunu eksiltirler. Mesih'e bu ölümcül yanlış anlayıştan dolayı birçok şekilde saygısızlık edilir. İsa'nın kim olduğunu ve ne yapmış olduğunu yükseltmek yerine, bu sapkın görüşün savunucuları İsa'yı ve O'na

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

güvenmeyi, dünyasal bir amaç yolundaki araca çevirirler. Kutsal Yazılar'ın hikâyesi günahkârların karşısındaki en büyük sorunun işsizlik, cesaretsizlik ya da kanser olmadığını, kutsal ve iyi bir Tanrı'nın sonsuz gazabı olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. "Oğul'a iman edenin sonsuz yaşamı vardır. Ama Oğul'un sözünü dinlemeyen yaşamı görmeyecektir. Tanrı'nın gazabı böylesinin üzerinde kalır" (Yu. 3:36).

Baba Tanrı sevgili Oğlu'nu dünyaya bizi bu yaşamda zengin kılmak için değil, bizi sonsuza dek kendisiyle barıştırmak için gönderdi. "Mesih İsa günahkârları kurtarmak için dünyaya geldi" (1.Ti. 1:15).

İsa'yla –bilgelğin, bilginin ve göksel yerlerdeki her ruhsal kutsamanın tüm zenginliklerinin bulunduğu Kişi'yle– seviyip coşmak yerine (Ef. 1:3; Kol. 2:3), refah müjdesi vaizleri içi boş sağlık, varlık ve mutluluk vaatleri verirler. İsa'nın öğrencileri, onlara göre, bu bereketleri tüm bolluğuyla *bu dünyada* deneyimleyecektirler.

Ancak Acı Çeken Kul, takipçilerine son derece farklı bir vaatte bulunmuştur: "Dünyada sıkıntınız olacak" (Yu. 16:33).

Kutsal Kitap teolojisi, Kutsal Yazılar'ın gayesi, hedefi ve merkezi olarak sadakatle İsa Mesih'i duyurmamız gerektiğini anlamamıza yardımcı olur. Nitekim "Tanrı'nın bütün vaatleri Mesih'te 'evet' tir" (2.Ko. 1:20). Kahraman İsa'dır, hiçbirimiz değil.

İbrahim'in tohumu olarak İsa Mesih, Tanrı'nın İbrahim'e ve soyuna olan vaatlerini gerçekleştirdiği Kişi'dir. Pavlus bize şunu söyler: "Vaatler İbrahim'e ve soyundan olana verildi. Tanrı birçok kişiden söz ediyormuş gibi, 'Ve soyundan olanlara' demiyor; 'Soyundan olana' demekle tek bir kişiden,

Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Misyonunu Şekillendirir

yani Mesih'ten söz ediyor” (Gal. 3:16). İbrahim'in soyu olarak İsa Mesih yaşamı, ölümü ve dirilişi aracılığıyla kendi yüceliği için tüm uluslardan bir halk yaratmak için gelmiştir. Ve O'na güvenen herkese, vaat edilmiş gelecek bir mirasın teminatı ve mührü olarak Kutsal Ruh'u vermektedir (Ef. 1:13-14). Dolayısıyla, bu bereketleri bizim için güvence altına alan şey bizim imanımızın muhteşem güçlülüğü değil, Kurtarıcımız'ın muhteşem lütfudur. Bunu çarpıtmak, İsa'ya saygısızlıktır.

Refah müjdesi ve onu öğreten yerel kiliselerden ötürü ayrıca Hristiyan'ın umudu da eksiltir. Kutsal Kitap teolojisi, bu çağdaki İsa imanlılarının “çağların sonuna ulaşmış olan” kişiler olarak yaşadıklarını anlamamıza yardımcı olur (1.Ko. 10:11). Hristiyanlar iki zamanın arasında, *zaten* ile *henüz değil* arasındaki gerilimde yaşamaktadırlar. Mesih *zaten* gelmiştir ama sonsuzluklar boyunca kalıcı olan krallığını tam tamına kurmak için tekrardan *henüz* gelmemiştir. İsa kefareten ölümü ve muzaffer dirilişi ve göğe yükselişi sayesinde iki bin yıl önce ölümü zaten yenmiştir ama ölümün artık olmayacağı günü hâlâ bekliyoruz (Vah. 21:4).

Dolayısıyla, Efendileri'nin dönüşünü bekleyen Mesih'in kulları umutlu, uyanık bir bekleyiş sergilemelidirler (1.Pe. 1:14). Kutsal Kitap'a dayanan bu umut, refah müjdesinin ve şu anda en iyi yaşamı vaat eden kiliselerin yalanını görmemize yardımcı olmaktadır.

İmanlının en iyi yaşamı *şimdi* değildir. *En iyi* yaşamımız *mübarek umudumuz* geldiği zaman gelir. Bu umut maddi güvenlikte veya doktorun verdiği temiz çıkan sağlık raporunda bulunmaz. Yeni bir arabada veya iş yeri terfiinde bulunmaz.

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Mübarek umudumuz tam olarak şudur: “Ulu Tanrı ve Kurtarıcımız İsa Mesih’in yücelik içinde gelmesini bekliyoruz. Mesih bizi her suçtan kurtarmak, arıtıp kendisine ait, iyilik etmekte gayretli bir halk yapmak üzere kendini bizim için feda etti” (Tit. 2:13-14).

Açığa çıkarılacak olan yüceliği beklerken, bu düşmüş dünyada acı çekmekteyiz. Bunu daha önceki sayfalarda, 4. bölümdeki şu sözlerle hatırlamıştık: “İmanlılar şimdi acı çekerler ama Mesih geri döndüğünde, O’nda yüceltilecekler. Bu yüce umut, zorlu denemelerin ve zulmün ortasında bile, Rabbimiz ve Kralımız’a güven ve itaat dolu yaşamlar sürmeye esin olur” (bkz. “Kral Hüküm Sürüyor” adlı başlık). Kutsal Kitap teolojisiyle değerlendirildiğinde, refah müjdesinin umudunun umutsuz olduğu görülür. Hristiyan’ın umudu *Mesih’tedir* ve imanlılar nihayetinde huzurunda bol sevinç ve sonsuz mutluluk olan *Mesih’le* oldukları zaman, bu umut tamamına erecektir.¹

YURTTAŞLIK MÜJDESİ KİLİSESİ

Hristiyanlar çok sık olarak Kutsal Kitap’taki “çok büyük ve değerli vaatler”den alıntı yaparlar ancak bunları yanlış uygularlar. Bu büyük yanlış yorumlamanın bir biçimi de yurttaşlık müjdesini duyurmak için var olan kiliselerde gerçekleşir. Bu, esasen “Tanrı ve vatan”la ilgili bir mesajdır. Kutsal Kitap vaatlerini bu şekilde yanlış yorumlamanın temelinde yatan şey, Kutsal Kitap’ın antlaşmalarının nasıl Mesih’e ve kilisesine çıktığını anlayamamaktır. Ve Kutsal Kitap’ın anlamının bu şekilde çarpıtılması, kilisenin misyonunun çarpıtılmasıyla sonuçlanır.

Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Misyonunu Şekillendirir

Kutsal Kitap teolojisi yurttaşlık müjdesine karşı nasıl koruma sağlar? Örneğin, sıkça bahsedilen 2. Tarihler 7:14 vaadini düşünün. Hristiyanların bu vaadi doğrudan Amerika Birleşik Devletleri'ne uyguladıklarını, metnin yakın ve uzak bağlamlarına pek dikkat etmediklerini görmüşüzdür. Davut'un oğlu ve İsrail'in kralı olan Süleyman bu metinde tapınak inşasını henüz bitirmiştir: "Süleyman RAB'bin Tapınağı'nı, sarayı ve RAB'bin Tapınağı'yla kendi sarayında yapmayı istediği bütün işleri başarıyla bitir[di]" (2.Ta. 7:11). Rab gece Süleyman'a göründü ve onunla konuştu (2.Ta. 7:12). Sonrasında şunları okumaktayız:

Yağmur yağmasın diye göğü kapadığımda, toprağın ürününi yiyip bitirmesi için çekirgelere buyruk verdiğimde ya da halkımın arasına salgın hastalık gönderdiğimde, adıyla çağrılan halkım alçakgönüllülüğü takınır, bana yönelip dua eder, kötü yollarından dönerse, gökten onları duyacağım, günahlarını bağışlayıp ülkelerini sağlığa kavuşturacağım. (2.Ta. 7:13-14)

Bu koşullu vaadin Tanrı'nın kadim halkı olan İsrail'e özel olduğunu gösteren ipuçlarından biri 13. ayette bulunmaktadır. Kral Süleyman, İsrail'in günahına karşılık Tanrı'nın vereceği yargıdan -kıtlık, mahsullerin mahvolması ve ölümcül hastalıklardan- daha öncesinde, Yeruşalim'deki tapınağı adamak için yaptığı duada bahsetmiştir (2.Ta. 6:26, 28). Eski Antlaşma'yı dikkatlice okuyan kişi, Tanrı'nın İsrail'e daha Vaat Edilen Topraklar'a girmelerinden önce yaptığı uyarılar listesinde aynı lanetler kümesini fark edecektir (Yas. 28:20-24).

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Tanrı kadim halkına itaat etmeleri koşuluna göre birçok vaat ve uyarıda bulunmuştur. Eğer İsrail Rab'be güvenseydi ve Tanrıları'nın sözüne sadakatle itaat etseydi, Tanrı'nın bereketleri onların üzerinde olacaktı. Ama eğer imansızlıkla hareket etseydi ve Tanrı'nın iyi sözüne itaat etmekte başarısız olsaydı, sonuç yargı ve sürgün olacaktı (Yas. 28:63-64). Tanrı'nın Musa'ya, Davut'a ve Süleyman'a bildirdiği açık uyarılarına rağmen, İsrail feci hâlde günah işledi ve Tanrı'nın öncesinden söylemiş olduğu gibi sonunda krallık ikiye bölündü, tapınak yok edildi ve Tanrı'nın halkı sürgüne gönderildi.

Daha önceki sayfalarda İsrail'in Tanrı'nın ilerleyen kurtuluş tasarısındaki rolünden bahsetmiştik. 3. bölümde şunları söyledik:

Tanrı'nın kendisinin ilk oğlu olarak adlandırdığı İsrail'in (Çık. 4:22) tıpkı Adem gibi, dünya karşısında bir tür kâhinsel temsilci olması gerekiyordu. Rab'bin onlara ne söylediğine dikkat edin: “Sözümü dikkatle dinler, antlaşmama uyarsanız, bütün uluslar içinde öz halkım olursunuz. Çünkü yeryüzünün tümü benimdir. Siz benim için kâhinler krallığı, kutsal ulus olacaksınız. İsraililer'e böyle söyleyeceksin” (Çık. 19:4-6). Tanrı, İsrail'in kutsallığının onların Kralları'nın kutsallığını yansıtmasını istiyordu: “Kutsal olun, çünkü ben Tanrınız RAB kutsalım” (Lev. 19:2). Rab'bin iyi sözlerine güvenerek ve itaat ederek, İsrail yeryüzünün tüm halklarına Kralları'nın bilgeliğini sergileyen eşsiz bir halk olacaktı. Kral'ın buyruklarını muhafaza edip uygulayarak, İsrail halkı onları seyretmekte olan bir dünyaya Tanrı'nın bilgeliğini sergileyecekti (Yas. 4:4-6). (bkz. “Kral Buyuruyor” adlı başlık)

Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Misyonunu Şekillendirir

Kutsal Kitap'ın hikâyesi ilerledikçe, İsrail'in başarısız olduğu yerde, İbrahim'in gerçek tohumu olan İsa'nın, Tanrı'nın sadık Oğlu olduğunu açıkça kanıtladığını gördük. O kendisi için bir halk kurtardı. Ve bu halk, yani O'nun kilisesi, Mesih'in Müjdesi'ne imanla bir olan Yahudileri ve diğer ulusları içerir. Tanrı'nın kilisesi, O'nun çok yönlü bilgeliğini göksel yerlere sergiler (Ef. 3:10) ve O'nun eşsiz değerini dünyaya duyurur. Elçi Petrus kiliseyi şu şekilde tarif eder:

Siz seçilmiş soy, Kral'ın kâhinleri, kutsal ulus, Tanrı'nın öz halkısınız. Sizi karanlıktan şaşılması ışığına çağıran Tanrı'nın erdemlerini duyurmak için seçildiniz. Bir zamanlar halk değildiniz, ama şimdi Tanrı'nın halkısınız. Bir zamanlar merhamete erişmemiştiniz, şimdiyse merhamete eriştiniz. (1.Pe. 2:9-10)

Dolayısıyla Kutsal Kitap teolojisi bizim şunu anlamamıza yardımcı olur: Ne Amerika ne de dünya üzerindeki başka bir ulus Tanrı'nın kutsal ulusudur; Tanrı'nın kutsal ulusu kilisedir. Amerika tepeye kurulan kent değildir (bkz. Mat. 5:14); tepeye kurulan kent kilisedir.

Bu, kilisenin misyonunun Amerika'nın veya ait olduğunuz ulusun refahını yükseltmek olduğunu düşünme hatasına karşı kiliseleri korur. Bunun yerine, Mesih'in takipçileri Tanrı'nın takdiri uyarınca nereye yerleştirilmiş olurlarsa olsunlar (Elç. 17:26), iyi haberi duyurarak (Elç. 8:4) ve Tanrı'nın kulları olarak yaşayarak (1.Pe. 1:13-17) tüm uluslara bir bereket olmaya çalışırlar.

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

AŞEVİ KİLİSESİ

Kutsal Yazılar'ın tüm hikâyesini göz önünde tutmak kiliselerin misyonları olarak Tanrı'nın vurguladığı şeyi vurgulamalarına yardımcı olur. 1. bölümde "Aşevi Kilisesi" örneğini değerlendirdik. Açları doyurmanın, evsizlerle ilgilenmenin ya da yoksullara hizmet etmenin neresi kötü olabilir? Mesih imanlılarının mümkün olan her zamanda ve her yerde etraflarındaki acıları dindirmeleri ve komşularına iyilik etmeleri gerekmez mi?

Elbette öyle! Ve yerel kiliseler bu tür merhamet hizmetlerine öncelik verebilir ve üyelerini bu ihtiyaçları karşılamaları için harekete geçirebilirler. Merhamet hizmeti acil ihtiyaçları karşılamak ve bunu yaparken de günahkârları en acil ihtiyaçları, yani İsa Mesih'e iman aracılığıyla kutsal Yaratacılar'ıyla barışmaları ihtiyacı için var olan tek çareye yönlendirmenin güzel bir fırsattır.

4. bölümde bunu gördük:

Mesih'in tüm dünyaya yaptığı tövbe çağrısına itaat etmeyi reddedenler korkunç bir yargıyla yüzleşecekler. "Bütün bunlar Rab İsa alev alev yanan ateş içinde güçlü melekleriyle gökten gelip görüldüğü zaman olacak. Rabbimiz İsa, Tanrı'yı tanımayanları ve kendisiyle ilgili Müjde'ye uymayanları cezalandıracak" (2.Se. 1:7-8). Kral döndüğünde, O'nun iyi, doğru ve kutsal hükümdarlığına karşı dünya çapındaki isyan kırılacak. İsa şu beyanda bulunuyor: "Korkak, imansız, iğrenç, adam öldüren, fuhuş yapan, büyücü, putperest ve bütün yalancılara gelince, onların yeri, kükürtle yanan ateş gölüdür. İkinci ölüm budur." Tanrı'nın başından beri düşmanı olan İblis, ateş gölüne atılacak ve "gece gündüz, sonsuzlara dek işkence çekecek" (Vah. 20:10). (bkz. "Kral Geri Dönüyor" adlı başlık)

Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Misyonunu Şekillendirir

Dolayısıyla Kutsal Kitap teolojisi bizi kilisenin bugünkü merhamet hizmetlerini son günün ışığında değerlenmeye iter. Açları doyurduğumuzda ve çıplakları giydirdiğimizde, muhakkak Kral'ın o gün şöyle demesini isteriz: "Size doğru-sunu söyleyeyim, bu en basit kardeşlerimden biri için yaptığınızınızı, benim için yapmış oldunuz" (Mat. 25:40).

Ama aynı zamanda kiliselerimiz yalnızca bedava çorba dağıtmakla kalmadığından da emin olmamız gerekir. Sonsuza dek besleyebilecek ve tatmin edebilecek olan bir şeyi karşılıksız olarak vermeye çağrılmaktayız.

İnsan yalnız ekmekle yaşamaz, Tanrı'nın ağzından çıkan her sözle yaşar. (Mat. 4:4)

Merhamet hizmetleri ne kadar harika olursa olsun, Mesih'i onurlandıran bu emekler kilisenin misyonu olarak Müjde'yi duyurma önceliğinin yerini almamalı ve bu önceliği azaltmamalıdır. Yalnızca Müjde, iman edenlerin kurtuluşu için Tanrı'nın gücüdür (Rom. 1:16). Ve yalnızca Müjde sonsuz acının korkunç tehlikesini ortadan kaldırabilir.

Kutsal Kitap teolojisi kilisenin bu uyandırıcı gerçekliği göz önünde tutmasına yardımcı olur.

AHLAKSIZLIĞI ONAYLAMA KİLİSESİ

Kutsal Yazılar imanlılara gayretle kutsallığın ardından gitmelerini söyler. Kutsallık olmadan Rab'bi görmeyeceğiz (İbr. 12:14). Ancak ne yazık ki, günümüzde dünya üzerindeki birçok kilise Tanrı Sözü'nün günah olarak hükmettiği eylemleri uygulamakta, kabul etmekte ve onaylamaktadır (Rom. 1:32; 1.Ko. 6:9-10).

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Tanrı halkı bu dünyaya benzer hâle gelmek yerine, düşüncelerinin yenilenmesiyle değişmeye çağrılmaktadır (Rom. 12:2). İsa Mesih'in kilisesine şu uyarı yapılmaktadır: "Dünyayı da dünyaya ait şeyleri de sevmeyin. Dünyayı sevenin Baba'ya sevgisi yoktur" (1.Yu. 2:15). Yine de esasen dünyanın sevgi dolu onayını almaya çalışmakla meşgul gibi görünen birçok kilise vardır ve bunlar ahlaksızlığı onaylamaktadırlar.

Kutsal Kitap teolojisi kilisenin misyonunun her zaman dünyayla çatışma içinde olacağını hatırlamamıza yardımcı olur. İsa Mesih'in kilisesi günahları affedilmiş ve Kuzu'nun kanıyla yıkanmış tövbe eden, vaftiz olmuş Mesih imanlılarından oluşur (Rom. 6:1-4). Müjde'ye iman aracılığıyla Kral İsa'ya bağlılık beyan ederek, imanlılar dünyanın, benliğin ve Şeytan'ın düşmanlığıyla yüzleşirler. Bu da, kilisenin misyonunun kolay olmayacağı anlamına gelir.

4. bölümde bu gerçekliği hatırladık:

İsa'nın kiliselerine verdiği görev zor ve maliyetli bir görevdir. O'nu iman ve itaatle izlemek muhakkak Müjde uğruna zulme ve acılara katlanmayı gerektirecektir. Ancak imanlılar gözlerini Mesih'in geri döneceği umuduna çevirirken, aynı zamanda geriye bakıp şunu da hatırlarlar: Şu anda dirilmiş ve yüceltilmiş Olan, acı çekmiş ve ölmüş olan kuldu.

İsa takipçilerine şöyle dedi: "Benim yüzümden insanlar size sövüp zulmettikleri, yalan yere size karşı her türlü kötü sözü söyledikleri zaman ne mutlu size! Sevinin, sevinçe çoşun! Çünkü göklerdeki ödülünüz büyüktür. Sizden önce yaşayan peygamberlere de böyle zulmettiler" (Mat. 5:10-12). Pavlus sonrasında şöyle yazacaktı: "Mesih İsa'ya ait olup Tanrı yoluna yaraşır bir yaşam sürmek

Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Misyonunu Şekillendirir

isteyenlerin hepsi zulüm görecek” (2.Ti. 3:12). İmanlılar da tıpkı diğer herkes gibi düşmüş bir dünyada acı çekerler. Ama hâlâ günahlarının içinde olanların aksine, Kral İsa'nın takipçilerine Rab'den nefret eden ve O'nun halkına karşı olan bir dünyanın düşmanlığından doğan ilave acılar vaat edilmektedir. (bkz. “Kral Hüküm Sürüyor” adlı başlık)

Dolayısıyla kilisenin misyonunun hedefi bu dünyanın geçici övgülerini temin etmek değil, cennette büyük sevinçlere sebep olmaktır (Lu. 15:7, 10). Cennet ne zaman sevinç duyar? İsa şöyle demiştir: “Size şunu söyleyeyim, aynı şekilde Tanrı'nın melekleri de *tövbe eden* bir tek günahkâr için sevinç duyacaklar” (Lu. 15:10).

Tövbe, Tanrı'nın İsa'daki merhametinin ışığında günah-tan yüz çevirmek demektir. Dolayısıyla, Mesih'in kilisesi sevgiyle ve alçakgönüllülükle, dünya *uğruna* dünyaya karşı durur ve dünyayı günah-tan yüz çevirmeye ve yalnızca İsa Mesih'e güvenmeye çağırır çünkü Yol, Gerçek ve Yaşam O'dur ve O'nun aracılığı olmadan hiç kimse Baba'ya gelemez (Yu. 14:6). İsa'nın dünyaya yönelik ilk talebi, tövbe etmeleri yönündeki egemen çağrısıydı: “Tanrı'nın Egemenliği (Krallığı) yaklaştı. *Tövbe edin*, Müjde'ye inanın!” (Mar. 1:15). Mesih günahkârları kurtarmak ve onları tövbeye çağırmak için bu dünyaya geldi. Şöyle dedi İsa: “Ben doğru kişileri değil, günahkârları tövbeye çağırmaya geldim” (Lu. 5:32).

Bu sebeple, Petrus'un ve Yeruşalim'deki yeni oluşan kilisenin Pentikost'ta Mesih'in Ruhunu aldıktan sonra günahkârları tövbeye ve imana çağırmaları da şaşkıncı değildir (Elç. 2:37-41; ayrıca bkz. 3:19; 8:22; 26:20). Tanrı şimdi “her yerde herkesin tövbe etmesini buyuruyor” (Elç. 17:30). Me-

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

sih'in temsilcileri olarak, dünyaya Mesih uğruna yalvarıyoruz: "Tanrı'yla barışın" (2.Ko. 5:20).

Yerel kiliseler Müjde'nin ileri karakolları ve elçilikleridir. Kendimizin de yalnızca lütufla kurtarıldığımızı alçakgönüllülikle hatırlayarak, misyonumuzun önceliği Müjde'yi duyurmak ve günahkârları tövbeye çağırarak olmalıdır. "Bazılarınız böyleydiniz; ama yıkandınız, kutsal kıldınız, Rab İsa Mesih adıyla ve Tanrımız'ın Ruhu aracılığıyla aklandınız" (1.Ko. 6:11).

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİYLE MİSYON ARASINDAKİ BAĞLANTI

Görebildiğiniz üzere, Kutsal Yazılar'ın olay örgüsünü nasıl gördüğünüz kilisenin misyonunu nasıl gördüğünüzü muazzam bir şekilde etkiler. Bunu vurgulamak önemlidir çünkü bu, kilisenizin Söz'ü vaaz edişini (bkz. 5. bölüm), kilisenizin bütçelemesini, pastörünüzün iş tanımını ve üyelerinizin hafta boyunca nasıl yaşamaya çağırıldıklarını etkileyecektir.

3. ve 4. bölümlerde gördüğümüz olay örgüsü hakkında tekrardan düşünelim. Bu hikâyeye göre, kilisenin misyonunun ne olduğunu söylediniz? Bunu kilise yaşamının şu iki farklı anına göre iki şekilde cevaplayabiliriz: kilise toplandığında ve kilise dağıldığında. Öyleyse nedir kilisenin misyonu? İsa şöyle demiştir:

Gökte ve yeryüzünde bütün yetki bana verildi. Bu nedenle gidin, bütün ulusları öğrencilerim olarak yetiştirin; onları Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'un adıyla vaftiz edin; size buyurduğum her şeye uymayı onlara öğretin. İşte ben, dünyanın sonuna dek her an sizinle birlikteyim. (Mat. 28:18-20)

Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Misyonunu Şekillendirir

Dolayısıyla İsa bizi bu Yüce Görev’de öğrenciler *yetiştirmeye* ve öğrenciler *olmaya* çağırmaktadır.²

Öyleyse ilk olarak, misyonumuz öğrenciler *yetiştirmektir*. Kilise topluluk yaşamında bir araya geldiğinde, öğrenci yetiştirme hizmetini öncelik hâline getirmemiz gerekir.

Kilise toplandığında, Tanrı’nın bir araya gelen halkı Tanrı Sözü’nün etrafında toplanır. Söz’ü okur, Söz’ü vaaz eder, Söz’ü duaya döker, Söz’ü ezgiye döker ve vaftiz ve Rab’bin Sofrası törenlerinde Söz’ü “görürüz.”³ Bir araya geldiğimizde, tüm Kutsal Yazılar’da Mesih’i duyurmayı vurgulamamız gerekir çünkü “iman, haberi duymakla, duymak da Mesih’le ilgili sözün yayılmasıyla olur” (Rom. 10:17). Pastörler şunu hedef alır:

Kutsallar hizmet görevini yapmak ve Mesih’in bedenini geliştirmek üzere donatılsın. Sonunda hepimiz imanda ve Tanrı Oğlu’nu tanımada birliğe, yetkinliğe, Mesih doluluğundaki olgunluk düzeyine erişeceğiz. Böylece artık insanların kurnazlığıyla, aldatıcı düzenler kurmaktaki becerileriyle, her öğretinin rüzgarıyla çalkalanıp öteye beriye sürüklenen çocuklar olmayacağız. (Ef. 4:12-14)

Kilise bir araya geldiğinde, kilise üyeliğini ciddiye almamız gerekir. Bu, Mesih’in vaftize ve Rab’bin Sofrası’na ilişkin buyruklarına dikkatle itaat etmemizi gerektirir. Kutsal Kitap’a dayalı törenlerin sadakatle uygulanması, topluluğun üyeleri kabul etme sorumluluğuyla ve kilise disiplini uygulamasıyla bir aradadır (Mat. 18:15-17; 1.Ko. 5:1-13). Dünyadan farklı, kutsal ve ayrı olan kilise bir araya geldiğinde, birbirlerine sonraki dünyayı esas alan, Müjde’yle yanan bir sevgi

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

gösterirler ve bu da, Tanrı'nın lütfu sayesinde, dünyayı kazanır. "Birbirinize sevginiz olursa, herkes bununla benim öğrencilerim olduğunuzu anlayacaktır" (Yu. 13:35).

Misyonumuz dirilmiş Kralımız'ın öğrencilerini O'nun Müjdesi aracılığıyla, Ruhu'nun gücüne dayanarak ve Baba Tanrı'nın yüceliği için yetiştirmektir.

İkinci olarak, misyonumuz öğrenciler *olmaktır*. Tüm hafta hem bireysel olarak hem de kilisenin diğer üyeleriyle birlikte yapmaya çağrıldığımız şey budur.

Toplantılar sonrasında kilise dağıldığında, nereye gidersek gidelim İsa'nın lütfunun kurtaran mesajını dağıtan İsa öğrencileri olmaya gayret ederiz çünkü "Rab'bi adıyla çağırın herkes kurtulacak" (Rom. 10:13). Rab'bin kaybolmuş ailemizi, arkadaşlarımızı, komşularımızı ve iş arkadaşlarımızı kurtarması için dua ederiz (Rom. 10:1). Cesaretle ve alçakgönüllülükle gerçeğin bildirisi olan kurtuluş Müjdesi'ni paylaşırız çünkü yine, "iman, haberi duymakla, duymak da Mesih'le ilgili sözün yayılmasıyla olur" (Rom. 10:17) ve ancak ve ancak Müjde, "iman eden herkesin kurtuluşu için Tanrı gücüdür" (Rom. 1:16).

Kilise dağıldığında, çeşitli tüm vazifelerimizi Kralımız'ı onurlandırmanın bir yolu olarak görürüz. Bu, Rab'bi ve komşularımızı yaşamlarımızın her alanında sevmek anlamına gelir. Kral'ın öğrencisi olmak, nerede olursanız olun, O'nun yüceliği için yaşıyor ve O'nun için çalışıyor olduğunuz anlamına gelir. "Rab'den miras ödülünü alacağınızı bilerek, her ne yaparsanız, insanlar için değil, Rab için yapar gibi candan yapın. Rab Mesih'e kulluk ediyorsunuz" (Kol. 3:23-24). Bu emekler izole bir şekilde değil, paydaşlığın ve yerel kilise topluluğunun parçası olarak gösterilir.

Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Misyonunu Şekillendirir

Mesih'in öğrencileri olmaya gayret etmek ailenin önemini görmemiz ancak onu putlaştırmamamız anlamına gelir. Adalet ve siyasetle ilgili konulara ilişkin yaklaşımımızda, Tanrı'ya sadık olmamız ancak partici ve taktiksel meselelerle Mesih'teki kardeşlerimizin vicdanına yük olmamaya dikkat etmemiz gerekir.

Her durumda, bir Mesih öğrencisi olmak demek iyilik ederek Tanrı'yı yüceltmeye gayret etmek ve her şeyde Mesih'i onurlandırmayı hedeflemek demektir. Petrus şöyle yazıyor:

İnanmayanlar arasında olumlu bir yaşam sürün. Öyle ki, kötülük yapanlarmışsınız gibi size iftira etseler de, iyi işlerinizi görerek Tanrı'yı, kendilerine yaklaştığı gün yüceltsinler.

İnsanlar arasında yetkili kılınmış her kuruma –gerek her şeyin üstünde olan krala gerekse kötülük yapanların cezalandırılması, iyilik edenlerin onurlandırılması için kral tarafından gönderilen valilere– Rab adına bağımlı olun. Çünkü Tanrı'nın isteği, iyilik yaparak akılsızların bilgisizliğini susturmanızdır. Özgür insanlar olarak yaşayın, ancak özgürlüğünüzü kötülük yapmak için bahane etmeyin. Tanrı'nın kulları olarak yaşayın. Herkese saygı gösterin. İmanlı kardeşlerinizi sevin, Tanrı'dan korkun, krala saygı gösterin. (1.Pe. 2:12-17)

Bu şekillerde, toplanmış ve dağılmış olarak Mesih'in kilisesi, Mesih gelene ve yeryüzü O'nun yüceliğinin bilgisiyle dolana dek, öğrenciler *yetiştirmeye* ve öğrenciler *olmaya* gayret eder.

SONUÇ

Gözümüzün önünde olsa bile, yüce güzellikte olan bir şeyi fark edemeyebiliriz.

12 Ocak 2007'de Washington, DC'deki L'Enfant Plaza'da bulunan metro istasyonundan bir adam çıktı ve bir çöp kutusunun yanına geçti. Bu genç adamın üstünde bir tişört, kot pantolon ve beysbol şapkası vardı. Küçük bir kılıftan bir keman çıkardı ve sonrasında yaya trafiğine yüzünü dönerek açık kılıfı önüne koydu. Sonrasında çalmaya başladı.

Bir cuma sabahı saat 7:51'di. Sabahın acele saatinin ortasıydı. Sonraki 43 dakika boyunca adam altı tane klasik parça icra etti ve neredeyse yanından 1,100 kişi geçti. Bu insanlardan bir tanesi müziğin tadını çıkarmak için duracak mıydı?

Metronun dışındaki düz duvara karşı dikilen bu kemancı sıradan bir sokak sanatçısı değildi. Adı Joshua Bell'di ve kendisi dünyadaki en iyi klasik müzik sanatçılarından bir tanesiydi. Dört yaşında bir müzik dehası olduğu görülmüştü ve şimdiyse alkışlanan bir virtüözdür. Dünya çapında konserler vermekte ve konserleri dolup taşmaktadır. Bell'in o sabah çaldığı müzik, sıradan bir müzik değildi.

O 43 dakika boyunca, Bell yüzyıllardır değerini korumuş, bugüne dek yazılmış en hoş müziklerden bazıları olan başyapıtlar çaldı. Ve bu güzel müziği bugüne dek yapılmış en

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

değerli kemanlardan birinde çaldı. Bell'in kemanı bir Stradivarius'tu, 1713 yılında elle yapılmıştı ve değeri 3.5\$ milyon dolardı.

2007 yılındaki o cuma günü, binden fazla kişi dünyanın en ünlü müzisyenlerinden birinin harika bir konserine bedava, en ön sıradan bilet bulmuştu ama bu muazzam ayrıcalığın tadını çıkarabilmeleri için gören gözleri ve duyan kulakları olmalıydı. O sabah istasyonda, Bell'in muhteşem müziğini dinlemek ve keyif almak için duran yalnızca bir avuç insan vardı.¹

Hepimiz bunu anlayabiliriz. Yaşamın meşguliyeti, hızlıca bir şeyden diğere atlamak ve ölümüne durmadan yaşamak, istemeden de olsa gözlerimizi gerçekten önemli olan, gerçekten güzel olan ve gerçekten değerli olan şeylere karşı kör edebilir; hatta her şey doğrudan önümüzde yaşanıyor olsa bile. Gerçekten harika, şaşırtıcı ve yüce güzellikte olan bir şeye bakma ayrıcalığına sahip olsak bile, bu düşmüş dünyadaki yaşam, yüreklerimizi hayranlık ve huşu duygularına karşı nasırlaştırabilir.

Ben (Nick) bunu bazen Kutsal Kitap'ı okurken yaşıyorum. Belki de siz de öyle. Tanrı Sözü'nün baldan tatlı ve altından değerli (Mez. 19:10) olduğunu bilmeme rağmen, çoğu zaman uygulamada bu inançta olmakta zorlanıyorum. Gözümün önündeki yüceliği kaçırıyorum. Durmayı ve Kutsal Yazılar'ın senfonisini sabırla, duayla dinlemeyi beceremiyorum.

Ancak yine de naçizane umudumuz ve duamız, bu kitabı okuduğunuz sırada, tüm Kutsal Yazılar'da açıklanan İsa Mesih'i tanımanın ve sevmenin o harika, huşu verici ve derin ayrıcalığını bir derece tatmış ve görmüş olmanızdır. Kutsal

Kitap teolojisinin neden bu kadar harika olduğunu daha dolu bir şekilde anlıyor olmanızı umut ediyor ve bunun için dua ediyoruz. İsa Mesih tüm bereketlerin kaynağı olan pınardır ve Kutsal Kitap teolojisi bizi bu sonsuza dek akan kaynağa yönlendiren Kutsal Yazı haritasıdır. Kutsal Ruh adım adım, bizim şunu görmemize yardımcı olur: Kutsal Yazılar'ın yüce haritası, dirilmiş ve hükmeden Kralımız'a ve O'nun kendi yüceliği için kaniyla satın alınan bir halk kurtarma tasarısına çıkmaktadır.

Emmaus yolundaki o öğrenciler gibi, bizim de umudumuz ve duamız, gözlerimizin ve zihinlerimizin tamamen açılmasıdır (Lu. 24:31, 45); öyle ki, tüm Kutsal Yazılar'da İsa'yı *fark edelim* ve böylece tüm Kutsal Yazılar'da O'nu tüm yüreğimizle tam olarak *sevelim* (Lu. 24:32). Kralımız bundan daha azını hak etmemektedir.

Elçi Petrus ilk mektubunda şöyle yazmıştır:

Size başlanacak lütuftan söz etmiş olan peygamberler, bu kurtuluşla ilgili dikkatli incelemeler, araştırmalar yaptılar. İçlerinde olan Mesih Ruhu, Mesih'in çekeceği acılara ve bu acıların ardından gelecek yüceliklere tanıklık ettiğinde, Ruh'un hangi zamanı ya da nasıl bir dönemi belirttiğini araştırdılar. Şimdi size de bildirilen gerçeklerle kendilerine değil, size hizmet ettikleri onlara açıkça gösterildi. Bu gerçekleri gökten gönderilen Kutsal Ruh'un gücüyle size Müjde'yi iletenler bildirdi. Melekler bu gerçekleri yakından görmeye büyük özlem duyarlar. (1.Pe. 1:10-12)

Mesih'te sahip olduğumuz yüce kurtuluş, Tanrı'nın Eski Antlaşma peygamberleri tarafından önceden bildirildi ve

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

şimdi de Tanrı'nın meleklerinin yoğun dikkatinin merkezindedir. Mesih'te sahip olduğumuz ayrıcalıklı konumumuzu derin derin düşünün! Ve sonra da Tanrı'nın Ruhu'yla, İsa'daki yüce lütfunun zenginliklerini daha fazla keşfetmek için O'nun güzel Sözü'nü alçakgönüllülükle ve duayla araştırmaya devam edin.

Ek

İLAVE

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

ÖRNEKLERİ

Ben (Nick) yeni bir şey öğrenirken çoğunlukla şöyle derim: “Lütfen bana yalnızca anlatma; bana göster.” Aşağıda, bir dizi Kutsal Kitap teolojisi örnekleri göreceksiniz ve bunlar Kutsal Kitap’taki çeşitli yazı biçimlerinden alınmışlardır. Her metni kısaca bağlamına yerleştirdikten sonra, Kutsal Kitap teolojisinin bizim o metni Mesih merkezli bir şekilde aydınlatmamıza nasıl yardımcı olduğunu göstereceğim.

Öncelikle, üç Eski Antlaşma metnine ve sonra da üç Yeni Antlaşma metnine bakacağız. Bunların Kutsal Kitap teolojisi merceği aracılığıyla nasıl okunacağı ve anlaşılacağını göreceğiz.

“KENTTE KUTSANACAKSINIZ” (YAS. 28:1-6)

Bağlamdan yoksun bir metnin, seçmece anlam çıkarmanın vesilesi olduğunu görmüştük. Bir başka deyişle, eğer bir Kutsal Yazı metnini bağlamından bağımsız olarak yorumlarsak, metne aslında söylemek istemediği bir şeyi söyletebiliriz.

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Örneğin, Yasa'nın Tekrarı kitabının sonundaki şu ayetleri ele alalım:

Eğer Tanrınız RAB'bin sözünü iyice dinler ve bugün size ilettiğim bütün buyruklarına uyarsanız, Tanrınız RAB sizi yeryüzündeki bütün uluslardan üstün kılacaktır. Tanrınız RAB'bin sözünü dinlerseniz, şu bereketler üzerinize gelecek ve sizinle olacak: “Kentte de tarlada da kutsanacaksınız. Rahminizin meyvesi kutsanacak. Toprağınızın ürünü, hayvanlarınızın dölü –sığırlarınızın buzağuları, sürülerinizin kuzuları– bereketli olacak. Sepetiniz ve hamur tekneniz bereketli olacak. İçeri girdiğinizde de dışarı çıktığınızda da kutsanacaksınız.” (28:1-6)

Refah müjdesi öğretmenleri bu metnin anlamını çarpıtıp şuna döndürebilirler: “Tanrı size bereketler vaat ediyor! Rab sizi yücelteceğini vaat ediyor. Rab sizi bereketlere boğacağını vaat ediyor. Bulduğunuz şehirde ve yaptığınız işte bereket bulacağınızı vaat ediyor. Size çocuklarınızın, ekinlerinizin, hayvanlarınızın ve sürülerinizin kutsanacağını vaat ediyor. Tek yapmanız gereken Rab'be sadakatle itaat etmek ve O'nun tüm buyruklarını yerine getirmektir. Böylece sosyal, fiziksel ve finansal olarak bereket bulacaksınız! Bu bereketli yaşama şimdi sahip olabilirsiniz. Yalnızca Rab'be itaat edin.”

Bu metnin açıkça itaatle bereket arasında *gerçekten* ayrılamaz bir bağ kurduğunu görmemiz gerekir. İtaat yoksa, bereket de yoktur. Ancak İsrail'in hikâyesi ilerledikçe, onların Rab'be itaat etmeyecekleri açıkça belli olur. Yasa'nın Tekrarı kitabının geri kalan kısımlarını okuyun sadece. Bu metinde bir refah müjdesi gören bir vaiz, metnin bağlamını ve Kutsal Kitap'ın olay örgüsünü gözden kaybetmiş demektir.

Kutsal Kitap teolojisi bizim bu metni sadakatle yorumlamamıza nasıl yardımcı olur? Bu metnin antlaşma bağlamını göz önünde bulundurarak başlayalım. Yasa'nın Tekrarı 28. bölümde Musa İsrail halkına, Tanrı'nın onlarla Sina Dağı'nda yaptığı antlaşma uyarınca, O'nun sözünü yerine getirmelerini söyler. Halkın önünde hem itaatin yüce bereketlerini (28:1-14), hem de itaatsizliğin korkunç lanetlerini koyar (28:15-68).

Musa'nın bereketleri anlatmaktan ziyade lanetleri anlatmaya nasıl dikkate değer oranda daha fazla zaman harcadığına dikkat edin. Bu bize göstermektedir ki, Musa'nın kendisi ölümünden sonra (Yeşu'nun önderliğinde Vaat Edilen Topraklar'a girişten sonrası şöyle dursun) halkın Rab'be itaat edeceğinden emin değildir. Hatta, Musa İsrail'in yakın geleceğine baktığında, itaatsizlik, putperestlik ve sürgün görmüştür; sadakat, bereket ve refah değil.

İsrail, Musa sağken Rab'be itaat etmiyordu. Bu ölümünden sonra neden değişecekti ki? Hatta Rab, Musa'ya İsrail'in yakında onlarla Sina Dağı'nda yapılan antlaşmayı itaatsizlikleri ve putperestlikleriyle çiğneyeceklerini söyledi: "RAB Musa'ya şöyle seslendi: "Yakında ölüp atalarına kavuşacaksınız. Bu halk da gideceği ülkenin ilahlarına bağlanıp bana hainlik edecek. Beni bırakacak, kendileriyle yaptığım antlaşmayı bozacaklar" (Yas. 31:16; ayrıca bkz. 31:24-29).

Bu metnin bağlamı bize açıkça öğretiyor ki, İsrail Tanrı'nın antlaşmasına uymayacak ve uyamayacaktır.

Biz de uyamayız. Onlar gibi biz de Tanrı'nın lanetlerini hak ettik, O'nun bereketlerini değil. Tanrı'nın yasası kusursuz itaat talep eder ancak hem İsrail halkının yürekleri hem

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

de bizim yüreklerimiz günahlıdır ve kötülüğe meyillidir (Yar. 6:5; 8:21; Yas. 31:21). Bereket için tek umudumuz bizim eksik kaldığımız yerde kusursuzca itaat edecek, bizim itaatsizliğimizden ötürü hak ettiğimiz lanetleri bizim yerimize yüklenecek ve bize Tanrı'nın buyruklarını yerine getirip takip eden yeni yürekler verecek bir başka kişidir.

Musa, Tanrı'nın çaresiz halkının yeni bir antlaşmaya ihtiyaç duyduğunu anlamıştı. Ve Yasa'nın Tekrarı 29-30 tam olarak da bunun hakkındadır! Musa umutla uzak geleceğe baktı: “Sizin ve çocuklarınızın yüreğini değiştirecek. Öyle ki, O'nu bütün yüreğinizle, bütün canınızla sevesiniz ve yaşayacaksınız” (Yas. 30:6; bkz. Yer. 31:33; 32:39-40; Hez. 11:19; 36:26-27; Kol. 2:11). Gelecekte Tanrı kendi halkıyla yeni bir antlaşma yapacaktır.

Ama bir dakika. Daha da iyi bir haber vardır. Musa gibi bir peygamber olan birisi çıkacak (Yas. 18:15, 18; Lu. 7:16), Tanrı'ya kusursuzca tüm yüreği, tüm canı, tüm aklı ve tüm gücüyle itaat edecek, Yasa'yı yerine getirecek (Mat. 5:17) ve halkı için yeni antlaşma bereketlerini güvence altına alacaktır (Lu. 22:20). O'nun adı İsa'dır.

Ancak İsa'nın kendi halkını bu bereketlere kavuşturabilmesi için, onların lanetlerini yüklenmesi gerekiyordu. Pavlus, Galatyalılara yazdığı mektupta Yasa'nın Tekrarı 27:26'dan alıntı yapar: “Yasa'nın gereklerini yapmış olmaya güvenenlerin hepsi lanet altındadır. Çünkü şöyle yazılmıştır: ‘Yasa Kitabı'nda yazılı olan her şeyi sürekli yerine getirmeyen herkes lanetlidir’” (Gal. 3:10).

Ve böylece, Pavlus'un dediği üzere, doğru olan İsa Mesih çarmıhta bizim yerimize mahkûm edildi: “İbrahim'e sağ-

lanan kutsama Mesih İsa aracılığıyla uluslara sağlansın ve bizler vaat edilen Ruh'u imanla alalım diye, Mesih bizim için lanetlenerek bizi Yasa'nın lanetinden kurtardı. Çünkü, 'Ağaç üzerine asılan herkes lanetlidir' diye yazılmıştır" (Gal. 3:13-14).

Refah müjdesi ve diğer sahte mesajlar Kutsal Kitap'ı tümüyle bizim hakkımızdaymış gibi sunarlar; oysa gerçekte, Kutsal Kitap tümüyle Mesih hakkındadır.

“TANRI KUTSAL TAHTINA OTURMUŞ” (MEZ. 47:8)

3. ve 4. bölümlerde, Kutsal Yazılar boyunca baskın olan Tanrı'nın krallığı temasını gördük. Örneğin, Mezmurlar'daki şu ayeti ele alalım:

Tanrı kutsal tahtına oturmuş; krallık eder uluslara.
(47:8)

47. Mezmur dünyaya, “tüm halklara” sevinçle Rab'bi övmeleri için yapılan bir çağrıdır (47:1). Neden?

Çünkü RAB Yücedir, korkunçtur; bütün dünya üzerinde büyük Kral'dır (47:2 – Kitab-ı Mukaddes Çevirisi)

Tüm dünya Rab'bi övmelidir çünkü yalnızca O tüm yüzünün yüce Kralıdır. Aynı yapıyı 47:6-7 ayetlerinde de görüyoruz. 6. ayet Rab'be övgü ezgileri sunma çağrısıdır ve 7. ayet bunun nedenini sunar: “Çünkü Tanrı bütün dünyanın kralıdır.”

Bu da bizi Mezmurlar 47:8'e ulaştırıyor:

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Tanrı kutsal tahtına oturmuş; krallık eder uluslara.
(47:8)

Bu ayet Tanrı'nın tüm uluslar üzerinde hüküm sürdüğünü öğretmektedir. Uluslar ne kadar ele avuca sığmasalar da, Tanrı onların üzerinde hüküm sürmektedir. İsrail'in Kutsal kutsal tahtında oturmaktadır. Tanrı hüküm sürüyor. Tanrı'nın evrensel hükümdarlığı Mezmurlar'daki başlıca temalardan biridir. Hatta, baştan sonra "RAB egemenlik sürüyor!" diye tekrar eden harika bölümler vardır (bkz. Mez. 93:1; 97: 1; 99:1).

Çünkü RAB ulu Tanrı'dır; bütün ilahların üstünde ulu kraldır. (Mez. 95:3)

Eğer biraz uzaklaşırsak, Tanrı'nın krallığı temasının günah sorununa nasıl ışık tuttuğunu görürüz. Yaratılış 3. bölümden itibaren, Kutsal Yazılar ulusların Tanrı'ya karşı gelmelerinin hüsrana dolu hikâyesini anlatır. Dünya çapındaki bu isyan, Babil Kulesi'nin kibir dolu inşa tasarısında açıkça görülmüştür (Yar. 11:1-9): "Sonra, 'Kendimize bir kent kuralım' dediler, 'Göklere erişecek bir kule dikip ün salalım (kendimize ad yapalım). Böylece yeryüzüne dağılmayız' " (Yar. 11:4). Tanrı, Babil'deki günahlı çabaları boşa çıkardı ve bunun yerine, Avram'ı seçti. Avram aracılığıyla onun için ad yapacağını vaat etti (Yar. 12:1-3). Bunun sonucu olarak, yeryüzündeki tüm uluslar Avram'ın ailesi aracılığıyla bereket bulacaktı (Yar. 17:4-6; 22:17-18).

İlginçtir ki, 47. Mezmur son ayetinde Avram'a (İbrahim'e) verilen bu vaade değinir:

Ulusların önderleri
 İbrahim'in Tanrısı'nın halkıyla bir araya gelmiş;
 Çünkü Tanrı'ya aittir yeryüzü kralları.
 O çok yücedir! (47:9)

Bu mezmur ulusların, İsrail'in Tanrısı'nı tüm ulusların yüce Kralı olarak tanıyacıkları bir güne işaret etmektedir. Ve dahası, burada "ulusların önderleri" olarak temsil edilen uluslar bizzat, "İbrahim'in Tanrısı'nın halkıyla bir" olacaklardır.

Mezmurlar kitabı kralların Tanrı'ya ve O'nun Meshettiği'ne karşı ayaklanışlarıyla başlar (Mez. 2:1-3). Ancak Mezmurlar 47:8-9 ulusların önderlerinin tahtta oturan Rab'be hayranlık ve onur gösterecekleri bir günden bahsetmektedir.

Ve Kutsal Yazılar'ın kapanışında, Vahiy 4-5'te yer alan Tanrı'nın tahtı görümünde tam da bunu bulmaktayız. Yuhanna; Kutsal Olan, Her Şeye Gücü Yeten, "var olmuş, var olan ve gelecek olan" Rab Tanrı'nın tahtını görür (Vah. 4:8). Ve Vahiy 5. bölümde Yuhanna tahtta oturan Aslan ve Kuzu'yla ilgili yeni ezgiyi işitir. O övgüye layıktır. Neden?

Çünkü boğazlandın
 Ve kanınla her oymaktan, her dilden,
 Her halktan, her ulustan
 İnsanları Tanrı'ya satın aldın. (5:9)

Ulusların tapınması, tahtta hüküm süren ve oturan Kuzu'nun kanıyla satın alınmıştır.

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Peki Yüceler Yücesi'nden gelen böylesine muhteşem bir eyleme o insanların karşılığı nedir? Şöyle okuyoruz:

Sonra tahtın, yaratıkların ve ihtiyarların çevresinde çok sayıda melek gördüm, seslerini işittim. Sayıları binlerce binler, on binlerce on binlerdi. Yüksek sesle şöyle diyorlardı:

“Boğazlanmış Kuzu
Gücü, zenginliği, bilgeliği, kudreti,
Saygıyı, yüceliği, övgüyü
Almaya layıktır.” (Vah. 5:13)

Bir gün, tüm uluslar onların uğruna boğazlanan Kuzu'dan dolayı Tanrı'ya “sevinç çığlıkları” atacaklar (Mez. 47:1). Tanrı'nın tahtında hüküm sürmekte ve oturmakta olan Tanrı Kuzusu, çektiği acıların ödülünü alacak: Tüm halklar sonsuza dek O'nu övecek; tüm uluslar sevinçle O'na tapınacaklar.

“OĞLUM, SÖZLERİMİ KABUL EDERSEN” (ÖZD. 2:1-6)

Eski Antlaşma'nın bazı kısımları, Mesih'le bağlantı kurma açısından diğer kısımlara göre daha kolay görünür. Örneğin, gelecek Mesih'le ilgili bir peygamberliği Süleyman'ın Özdeyişleri'ndeki bir bölümden daha kolay buluruz.

Öyleyse, Bilgelik kitaplarını Mesih'le nasıl bağlarız? Süleyman'ın Özdeyişleri 2:1-6'yı kısaca inceleyelim:

Oğlum, bilgeliğe kulak verip
Yürekten akla yönelerek
Sözlerimi kabul eder,

Buyruklarımı aklında tutarsan,
 Evet, akli çağırır,
 Ona gönülden seslenirsen,
 Gümüş ararcasına onu ararsan,
 Onu ararsan define arar gibi,
 RAB korkusunu anlar
 Ve Tanrı'yı yakından tanırısın.
 Çünkü bilgeliğin kaynağı RAB'dir.
 O'nun ağızından bilgi ve anlayış çıkar.

Bu ayetlerin ana fikri şöyle görünür: Eğer bilgeliği gayretle ararsanız, Tanrı onu size verir. Bu metne göre, “bilgelik” ile “bilgi ve anlayış” (2:6), “RAB korkusu” ve “Tanrı'yı tanımak” paraleldir (2:5). Bir başka deyişle, Süleyman'ın Özdeyişleri 2:1-6 ayetleri Süleyman'ın Özdeyişleri 1:7 ayetini genişletmektedir: “RAB korkusudur bilginin temeli.” Bilgelik –Rab'den korkmak– buradaki babanın “sözlerine”, “buyruklarına” ve “akla” kulak vermekte ve onları gayretli takip etmekte bulunur.

Şimdi uzaklaşalım ve bu özdeyişin Kutsal Kitap'ın olay örgüsüyle nasıl uyduğunu değerlendirelim. Süleyman'ın Özdeyişleri 1:1'de Kral Süleyman'ın bu kitabın en azından giriş kısımlarını yazdığını keşfediyoruz. Davut'un oğlu olan Süleyman, İsrail'in meshedilmiş kralıydı. Tanrı, Davut'a soyundan gelen bir oğlun İsrail ulusu karşısında ve bu ulus aracılığıyla da dünya ulusları karşısında O'nun hükümdarlığının bir aracısı olacağını vaat etmişti. Uluslar, gece gündüz Tanrı Sözü'nün aracısı olan bilge bir kral tarafından önderlik edilen İsrail'e bakacak (Yas. 17:18-20) ve bilge ve anlayışlı bir halk görecekti (Yas. 4:6).

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Dolayısıyla Süleyman'ın Özdeyişleri kitabında, Tanrı'nın özel olarak atadığı oğlu olan Kral Süleyman'ı diğer oğulları bilgelik yolunda yönlendirmek üzere kullandığını görüyoruz. Süleyman'ın Özdeyişleri 1:8'e bakın:

Oğlum, babanın uyarılarına kulak ver,
Annenin öğrettiklerinden ayrılma.

Bu baba bilgeliği, “Oğlum” diye başlayan Süleyman'ın Özdeyişleri 2:1-6'da bulunmaktadır. Ancak bu metin nasıl Mesih'e işaret eder?

İlk olarak, metnimiz yazarı vasıtasıyla Mesih'e işaret etmektedir. Davut'un bir oğlu olan Süleyman gelecek olan gerçek Davut Oğlu'na işaret etmektedir.

İkinci olarak, Kutsal Kitap'taki bilgelik temasını ve bunun nasıl Davut'un soyundan gelecek olan Kral'ın işaretlerinden biri olduğunu düşünün. Süleyman elbette bilgeliğiyle meşhurdu. “Tanrı, Süleyman'a bilgelik, derin bir sezgi, kıyılarıdaki kum kadar anlayış verdi. Süleyman'ın bilgeliği, bütün doğuluların ve Mısırlıların bilgeliğinden daha üstündü” (1.Kr. 4:29-30).

Vaat edilen Mesih de bilge bir Oğul olacaktı ve O'nun bilgeliği Süleyman'ın bilgeliğini dahi aşacaktı. Bu Oğul bilgelik ve anlayış Ruhu'nun üzerine ineceği bir kişi olarak tarif ediliyor:

İşay'ın kütüğünden yeni bir filiz çıkacak,
Kökünden bir fidan meyve verecek.
RAB'bin Ruhu, bilgelik ve anlayış ruhu,

Öğüt ve güç ruhu, bilgi ve RAB korkusu ruhu

Onun üzerinde olacak. (Yşa. 11:1-2; ayrıca bkz. Yşa. 50:4-5)

Böylelikle, Yeni Antlaşma'ya baktığımızda, İsa'nın bilgelikle dolu bir genç adam olarak tarif edildiğini görüyoruz: “Çocuk büyüyor, güçleniyor ve bilgelikte yetkinleşiyordu. Tanrı'nın lütfu O'nun üzerindeydi” (Lu. 2:40). İsa, Babası'nın evinde olmayı arzu ediyordu (Lu. 2:49). Sonrasında, kendisiyle Süleyman arasında açıkça bir mukayesede bulunacak ve şöyle diyecekti: “Güney Kraliçesi, yargı günü bu kuşakla birlikte kalkıp bu kuşağı yargılayacak. Çünkü kraliçe, Süleyman'ın bilgece sözlerini dinlemek için dünyanın ta öbür ucundan gelmişti. Bakın, Süleyman'dan daha üstün olan buradadır” (Mat. 12:42; ayrıca bkz. Lu. 11:31).

İsa sinagogda öğrettikten sonra, insanlar O'na şöyle karşılık verdi: “Adamın bu bilgeliği ve mucizeler yaratan gücü nereden geliyor?” (Mat. 13:54). Elçi Pavlus bize, “bilginin ve bilgeliğin bütün hazinelerinin” O'nda saklı olduğu (Kol. 2:3) Mesih'in *hem* Tanrı'nın gücü *hem de* Tanrı'nın bilgeliği olduğunu anlatıyor (1.Ko. 1:24).

Dolayısıyla, Süleyman'ın Özdeyişleri kitabının tamamının yalnızca Kutsal Kitap teolojisinin sunabileceği bir anlayışla okunması gerekir: İsa *hem* Süleyman'ın oğulluğunu *hem de* Süleyman'ın bilgeliğini gerçekleştirmektedir. Bu, elimizdeki metinle kendini belli eder çünkü Yeni Antlaşma'da çocuk İsa'nın göksel Babası'ndan böyle bir bilgelik aradığını görmekteyiz: “Üç gün sonra O'nu tapınakta buldular. Din öğretmenleri arasında oturmuş, onları dinliyor, sorular soruyordu. O'nu dinleyen herkes, zekâsına ve verdiği yanıtlara hayran kalıyordu” (Lu. 2:46-47). Yasa öğretmenlerinin bile

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

bu 12 yaşındaki İsa isimli çocuğun anlayışına hayran kaldıklarını görüyoruz.

Eğer Mesih'teysek, o zaman oğullar olarak evlat edinildiğimizi de biliriz. Eğer Mesih'teysek, o zaman Süleyman'ın Özdeyişleri kitabının bize sadece yaşama dair pratik ipuçları vermekle kalmadığını biliriz. Süleyman'ın Özdeyişleri kitabı yaşamlarımızı Rab korkusuyla kurmanın ve sonrasında Tanrı'nın çocukları olarak O'nun yollarında yürümenin ne anlama geldiğini bilmemize yardımcı olur; öyle ki, tıpkı Mesih'in yaptığı gibi, bilgelikte, boyda ve berekette gelişebilelim.

Tanrı'nın bilgeliği değerlidir. Onu hazine olarak görüp peşinden gitmemiz gerekir (Özd. 2:1-5). Ve eğer bilgeliği bulursak, tüm yüceliği Tanrı'ya vermemiz gerekir çünkü yalnızca O bilgelik verir (Özd. 2:6).

Şimdi de Müjde kitaplarındaki iki bilindik hikâyeye ve Pavlus'un Koloselilere yazdığı mektuptaki bir metne bakalım.

“İSA GÖLÜN ÜSTÜNDE YÜRÜYEREK ONLARA YAKLAŞTI” (MAR. 6:45-52)

Markos 6. bölümde İsa bize yaşayan Tanrı'nın Oğlu olarak sahip olduğu kimliği açıklayan bazı mucizeler yapar. Beş bin kişiyi doyurur (6:30-44) ve hastaları iyileştirir (6:53-56). Bu mucizelerin arasında İsa'nın gölün üstünde yürüdüğü olay vardır (6:45-52). Bu parçada, biraz şaşırtıcı bir ifadeye rastlıyoruz: “İsa, öğrencilerinin kürek çekmekte çok zorlandıklarını gördü. Çünkü rüzgar onlara karşı esiyordu. Sabaha karşı İsa, gölün üstünde yürüyerek onlara yaklaştı. Yanlarından geçip gidecekti” (6:48).

İsa zorlanan öğrencilerine doğru suyun üstünde yürüyor ve öğrencileri O'nu tanıyamıyorlar. O'nun bir hayalet olduğunu sanıyorlar! Ancak Markos neden “gölün üstünde yürüyerek onlara yaklaş[an]” İsa'nın aynı zamanda onların “yanlarından geçip gidecek” olduğuna dikkatimizi çekiyor? Kutsal Kitap teolojisi bu soruya vereceğimiz cevaba ışık tutmaktadır.

Markos okuyucuları için İsa'nın gerçek kimliğini açığa kavuşturan Eski Antlaşma metinlerine gönderme yapmaktadır. Açıklamalı Kutsal Kitapların çoğu, okuyucuların burada Eski Antlaşma'ya yapılan göndermeleri fark edebilmeleri için çapraz başvurular yapmaktadır. Bu nedenle bu referanslara bakmayı alışkanlık hâline getirmelisiniz. Bu kanonik bağlantıları kısaca inceleyelim.

“Geçip gitmek” olarak çevrilen fiilin aynısı, Eski Antlaşma'da sıklıkla bir teofaniyi tarif etmek için kullanılmaktadır. Teofani, Rab'bin varlığının kendi halkı karşısındaki bir tezahürüdür. Sina Dağı'nda Musa, Rab'den ona yüceliğini göstermesini istemişti ve Rab bu isteği onun önünden “geçerek” yanıtladı (Çık. 33:17-23; 34:6). Tanrı, yüceliğini Musa'ya dolaylı olarak göstermek için önünden “gececekti” çünkü Tanrı şöyle demişti: “Yüzümü gören yaşayamaz” (Çık. 33:20).

Tanrı ayrıca peygamber İlyas'ın da yanından “geçti”: “RAB, ‘Dağa çık ve önümde dur, yanından geçeceğim’ dedi. RAB'bin önünde çok güçlü bir rüzgar dağları yarıp kayaları parçaladı” (1.Kr. 19:11).

Markos 6:48'in bir başka kanonik bağlantısı daha vardır ve o da Eyüp kitabındadır:

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Tanrı'nın önünde insan nasıl haklı çıkabilir?
Biri O'nunla tartışmak istese,
Binde bir bile O'na yanıt veremez.
O'nun bilgisi derin, gücü eşsizdir,
Kim O'na direndi de ayakta kaldı?
O dağları yerinden oynatır da,
Dağlar farkına varmaz,
Öfkeyle altüst eder onları.
Dünyayı yerinden oynatır,
Direklerini titretir.
Güneşe buyruk verir, doğmaz güneş,
Yıldızları mühürler.
O'dur tek başına gökleri geren,
Denizin dalgaları üzerinde yürüyen.
Büyük Ayı'yı, Oryon'u, Ülker'i,
Güney takımyıldızlarını yaratan O'dur.
Anlayamadığımız büyük işler,
Sayısız şaşılası işler yapan O'dur.
İşte, *yanımdan geçer*, O'nu göremem,
Geçip gider, farkına bile varmam. (Eyü. 9:2-11)

Yaratan Tanrı'yla ilgili şu gerçeğe dikkat edin:

Anlayamadığımız büyük işler,
Sayısız şaşılası işler yapan O'dur.

Yalnızca O güneşe ve yıldızlara buyruk verir. Ve ilginçtir ki, O ayrıca denizin dalgaları üzerinde yürüyendir. Tanrı'nın bu görkemli tarifi 11. ayette şu alçakgönüllü itirafla bağlanır:

İşte, *yanımdan geçer*, O'nu göremem,
Geçip gider, farkına bile varmam.

Bir başka deyişle, bu sonsuz yüceliğe sahip olan Tanrı insan kavrayışının çok ötesindedir. Tanrı'nın yüceliği gizemli bir şekilde kavranılmazdır.

Bu kanonik bağlantıların bizim Markos 6:48'i anlama şeklimizle ne ilgisi vardır? İsa'nın suyun üstünde yürümesi O'nun tanrısal yüceliğinin ve gücünün bir gösterimi olsa da, O öğrencilerinin tam kavrayışının ötesinde kalmaktadır (bkz. Mar. 6:51-52). Ancak İsa'nın öğrencilerine söylediği teselli edici sözler –“Benim [kelimesi kelimesine, “Ben Ben'im”]. Korkmayın” (Mar. 6:50)– İbrahim'in, İshak'ın ve Yakup'un Tanrısı'nın, Mısır'dan Çıkış 3:14'te yanan çalıda Musa'ya açıkladığı kendi ismini yankılamaktadır.

Ve böylece Markos, İsa'yı Tanrı'nın Oğlu, beden almış RAB olarak tarif etmektedir. Markos 6'daki mucizeler O'nun kimliğine işaret etmektedir. O sınırsız yüceliğe sahiptir, “sayısız şaşılabilir işler” yapar ve “denizin dalgaları üzerinde” yürür. Ve Markos Müjdesi'ni okumaya devam ettiğimizde, bu aynı İsa'nın, nihayetinde kendisini tüm yüceliğiyle kanlı bir Roma çarmihinde açıkladığını görürüz (Mar. 15:39).

“BEN İYİ ÇOBANIM” (YU. 10)

Yuhanna 10. bölümde İsa'nın Ferisilerle tartıştığını görürüz (Yu. 9:40). İsa 9. bölümde daha yeni harika bir belirti gerçekleştirmiştir. Kör doğan bir adamı iyileştirmiştir ve şimdi, O'nun sözlerini reddeden Ferisilere kimliğini açıklamaktadır.

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

10. bölüm boyunca İsa kendi mesihliğini ortaya koymak için Eski Antlaşma'dan farklı tasvirler kullanır. Daha öncesinde gelen “haydutlar” a ve “hırsızlar” a karşın, İsa kendisine “iyi çoban” der:

Ben iyi çobanıam. İyi çoban koyunları uğruna canını verir. Koyunların çobanı ve sahibi olmayan ücretli adam, kurdun geldiğini görünce koyunları bırakıp kaçır. Kurt da onları kapır ve dağıtır. Adam kaçır. Çünkü ücretlidir ve koyunlar için kaygı duymaz. Ben iyi çobanıam. Benimkileri tanıırım. Baba beni tanıdığı, ben de Baba'yı tanıdığım gibi, benimkiler de beni tanıır. Ben koyunlarımanın uğruna canımı veririm. Bu ağıldan olmayan başka koyunlarıam var. Onları da getirmeliyim. Benim sesimi işitecekler ve tek sürü, tek çoban olacak. (Yu. 10:11-16)

Sonunda Yuhanna 10:19-30'da, İsa tekrardan Yahudilere seslenir ve koyun/çoban tasvirine geri döner. Şöyle der:

Koyunlarıam sesimi işitir. Ben onları tanıırım, onlar da beni izler. Onlara sonsuz yaşam veririm; asla mahvolmayacaklar. Onları hiç kimse elimden kapamaz. Onları bana veren Babam her şeyden üstündür. Onları Baba'nın elinden kapmaya kimsenin gücü yetmez. Ben ve Baba biriz. (10:27-30)

Ancak dinleyicilerinde şoke edici bir karşılık uyandıran şey son cümle –“Ben ve Baba biriz” oldu: “Yahudi yetkililer O'nu taşlamak için yerden yine taş aldılar” (10:31).

Dolayısıyla İsa'nın bu bölümdeki ana fikri iki yönlü görünmektedir: “Ben iyi çobanıam” (Yu. 10:11) ve “Ben ve Baba biriz” (10:30).

Burada hem İsa'nın iddialarının gücü hem de düşmanlarının tepkisi, bunlara Kutsal Kitap teolojisi merceğiyle bakıldığında aydınlanmaktadır. Öyleyse, Yuhanna 10'da hangi kanonik bağlantılar kurulabilir?

Kutsal Yazılar'daki çapraz başvuruları kullandığımızda, İsa'nın Hezekiel 34. bölümdeki peygamberliğe birden çok göndermede bulunduğunu görürüz. Bu bölümde Rab, İsrail'in sahte çobanlarını ve ruhsal önderlerini açıkça kınar. Hezekiel'e şöyle der: "İsrail'in çobanlarına karşı peygamberlik et" (34:2). Rab'bin kendisi "çobanlara karşı"dır (34:10); İsa da Ferisilere karşıdır.

Hezekiel 34. bölümde iki nokta daha öne çıkar. İlk olarak, Rab'bin kendisi halkının İyi Çobanı olacaktır: "Ben kendim koyunlarımı güdeceğim, onları kendim yatıracağım. Ege-men RAB böyle diyor" (34:15). Rab'bin kendisi halkına çobanlık edecek ve koyunlarını besleyecektir (34:14).

İkinci olarak, Davut'un soyundan gelmekte olan kral da halkının iyi çobanı olacaktır: "Başlarına, onları güdecek tek çoban olarak kulum Davut'u koyacağım. Onları o güdecek, çobanları o olacak. Ben RAB onların Tanrısı olacağım, kulum Davut da onların arasında önder olacak. Ben RAB, böyle diyorum" (34:23-24). Gelmekte olan Mesih, halkına çobanlık edecek ve koyunlarını besleyecektir.

Böylece Hezekiel 34. bölümdeki peygamberlik kışkırtıcı bir soru doğurur: Tanrı halkının gelecek olan iyi çobanı Rab'bin kendisi mi olacak, yoksa Davut'un soyundan gelecek olan bir kral mı? İsa bu gizemin cevabını Yuhanna 10. bölümde verir. İsa halkının İyi Çobanı olan vaat edilen Mesih, Davut'un soyundan gelen Kral'dır. Ancak İsa ayrıca "Baba'y-

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

la bir”dir. Tanrı’nın kendisidir. Bir başka deyişle, Hezekiel 34. bölümdeki Rab ve Davut’un soyundan gelen çoban aynı kişidir. İsa başlangıçta Tanrı’yla olan ve Tanrı olan (Yu. 1:1) beden almış ezeli Söz’dür (Yu. 1:14).

Hezekiel 34. bölümde Rab aynı zamanda bir vaatte bulunur: “Koyunlarımı kurtaracağım” (34:22). Bu kurtarış nasıl gerçekleşecek? Yine, İsa bunun cevabını Yuhanna 10. bölümde verir: “Ben iyi çobanım. İyi çoban koyunları uğruna canını verir” (10:11). Beden almış Söz ve vaat edilen Mesih olan İsa’da Hezekiel 34’ün umudu yerine gelir. İsa’da Tanrı’nın halkı İyi Çoban’ını bulmuştur ve İyi Çoban olarak İsa kendi halkını arar ve onları besler. Ve en harika şey de şu ki, İsa halkını sonrasında çarmıhta onlar için kendi canını vererek kurtarır. Dolayısıyla İsa kendi halkına sonsuza dek bakacak olan İyi Çoban’dır (Vah. 7:17).

“BİZLERİ KARANLIĞIN EGEMENLİĞİNDEN O KURTARDI” (KOL. 1:12-14)

Tanrı halkının Mısır’dan Çıkışı, Eski Antlaşma’nın en büyük tanrısal kurtarış eylemidir ve Rab’bin kurtaran gücünü gösteren zirve noktasıdır. Kutsal Kitap’ın Eski Antlaşma yazarları, Tanrı halkına O’nun için hiçbir şeyin imkânsız olmadığını hatırlatmak amacıyla çoğu zaman geriye bakıp Çıkış’a göndermede bulunurlar.

Çıkış ayrıca Tanrı’nın kendi halkı için gelecekte ne yapacağını da bir resmi olur. Bu “yeni çıkış” temalarını peygamberlik kitaplarında, özellikle de Yeşaya’da okuyabilirsiniz (Yeş. 11:11, 15-16; 14:1-2; 62:11-12). Bu peygamberlikler gelecek olan çok daha büyük bir kurtarış operasyonunu gösterir-

ler ve bu kurtarış, Yaratılış'tan Vahiy'e dek Kutsal Yazılar'ın kumaşına işlenen parlak bir ipliktir.

Bu da bizi Koloseliler 1:12-14'e getiriyor. Göreceğimiz üzere, Elçi Pavlus okuyucularının Baba Tanrı'ya, sevgili Oğlu İsa Mesih aracılığıyla gerçekleştirmiş olduğu şeyden dolayı şükretmelerini sağlamak için bu çıkış temasına değiniyor. Bu ayetler Pavlus'un giriş duasının kapanış kısmıdır.

Pavlus Kolose'deki kiliseyi bizzat başlatmış olmasa da (krş. Kol. 2:1-5), Tanrı'nın orada yapmakta olduğu Müjde işinden sevinç duyuyordu. Dolayısıyla Pavlus çoğu zaman yaptığı gibi mektubuna Tanrı'ya şükrederek (1:3-8) ve topluluk uğruna dua ederek başlar (1:9-14). Bu duanın hemen sonrasında, Pavlus hem yaratılışın (1:15-17) hem de yeni yaratılışın (1:18-20) Rabbi olan Tanrı Oğlu'nun üstünlüğüne ilişkin görkemli bir açıklamaya geçiş yapar.

Koloseliler için ettiği dua Mısır'dan Çıkış'ı hatırlatan noktalarla doludur:

Bu nedenle, bunu duyduğumuz günden bu yana durmadan sizler için dua ediyor ve dilek sunuyoruz. Öyle ki, bilgelik doluluğunda ve ruhsal anlayış bütünlüğünde Tanrı isteğini bilme aşamasının doruğuna ulaşasınız. Vaktinizi Rab'be yarasır yolda geçiresiniz ve her bakımdan beğenilir olasınız. Her tür iyi işe özgü ürünü veresiniz ve Tanrı'yı bilme doğrultusunda gelişesiniz. O'nun yücelikle beliren egemenliğinden kaynaklanan tüm güçle güçlenesiniz. Her tür sabır ve katlanış olgunluğuna sevinçle varasınız. Işıktaki kutsal yaşamlıların mirasını paylaşmanıza olanak veren Baba'ya şükran sunasınız. Bizleri karanlığın egemenliğinden O kurtardı ve çok sevgili Oğlu'nun hükümranlığına aktardı. Kurtuluşumuz ve günahların bağışlanması O'ndadır. (1:9-14 – Thomas Cosmades Çevirisi)

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Bu ayetlerin Mısır'dan Çıkış'la olan metinsel bağlantılarını inceleyelim.

12. ayette Pavlus, Tanrı'nın "ışıkta olan kutsal yaşamların mirasını paylaşmanıza olanak" verdiğini söyler. Tanrı bir halkı bir miras için "olanaklı" veya "uygun" kılmıştır. Buradaki "siz" diline dikkat edin; bu önemlidir çünkü Pavlus sonraki ayette "biz" diline geçiş yapar. 12. ayette Pavlus, Kolose'deki büyük oranda Yahudi olmayanlardan oluşan dinleyici kitlesine şunu söylüyor gibidir: Tanrı "sizi" –*sizi* bile-mirasçıları kıldı! Mesih'te Tanrı öteki ulusları mirasçılar, ışık krallığındaki kutsallar kılmıştır.

"Mirasçılar" ve "miras" tabirleri eski antlaşma altındaki Yahudilere istinaden kullanılır (Say. 26:52-56). Ancak burada Pavlus aynı tabirleri *yeni* antlaşma altındaki *öteki uluslu* imanlılara uygular. Tanrı kendi halkı için bunu gerçekleştirmek üzere ne yapmıştır? Pavlus bize şöyle aktarır: "Bizleri karanlığın egemenliğinden O kurtardı ve çok sevgili Oğlu'nun hükümrانlığına aktardı. Kurtuluşumuz ve günahların bağışlanması O'ndadır" (Kol. 1:13-14).

Bir başka deyişle, Tanrı'nın yeni antlaşma halkına verdiği miras armağanı yeni ve daha büyük bir çıkış sayesinde güvence altına alınmıştır. O kendi halkını karanlık bir hükümrانlıktan kurtarmış ve sevgili Oğlu'nun görkemli krallığına aktarmıştır.

13. ayette kullanılan dil Tanrı'nın Mısır'dan Çıkış 6:6-8 ayetlerinde Musa'ya söylediklerini anımsatmaktadır:

Onun için İsraililer'e de ki, "Ben Yahve'yim. Sizi Mısırlıların boyunduruğundan çıkaracak, onların kölesi olmaktan kurtaracağım. Onları ağır biçimde yargılayacak

ve kudretli elimle sizi özgür kılacağım. Sizi kendi halkım yapacak ve Tanrınız olacağım. O zaman sizi Mısırlıların boyunduruğundan çıkararak Tanrınız Yahve'nin ben olduğumu bileceksiniz. Sizi İbrahim'e, İshak'a ve Yakup'a vereceğime ant içtiğim topraklara götüreceğim. Orayı size mülk olarak vereceğim. Ben Yahve'yim."

İsrail halkı Mısır'da zalim bir efendiye tutsak durumdaydı. Köleydiler. Ama Tanrı, İsrail'i güçlü eliyle kurtardı (Çık. 14:30). Ve şimdi, diyor Pavlus, Tanrı Mesih'te çok daha büyük bir şey yapmıştır. O şimdi kendi halkını daha büyük bir tutsaklıktan ve daha büyük bir karanlıktan kurtarmıştır (Elç. 26:18). Nasıl? İsa'nın çarmıhı aracılığıyla: "Yönetimlerin ve hükümlerinin elindeki silahları alıp onları çarmıhta yenerek açıkça gözler önüne serdi" (Kol. 2:15). Mesih'te Tanrı'nın halkı kurtuluşa sahiptir (1:14). Mesih çarmıhta halkının kefareti sunusu olarak, halkının tutsaklıktan özgürlüğünü güvence altına almıştır (Mar. 10:45).

Kutsal Kitap teolojisi Koloseliler 1:12-14'ü çalışma şeklimizde nasıl bir fark yaratır? Pavlus, Koloselilerin (ve bizlerin!) yüce kurtuluşumuz için Tanrı'ya şükretmesini ister. Bu doğrultuda Pavlus Tanrı'nın, Mesih'in çarmıhtaki ölümü aracılığıyla gerçekleştirmiş olduğu yeni çıkışı tarif etmek için Mısır'dan Çıkış'taki dili kullanır. Pavlus okuyucularının, Tanrı'nın bu iki büyük kurtuluş işi arasında bağlantı kurmalarını ister: Mısır'dan Çıkış ve çarmıh.

Ama Pavlus ayrıca bizim Mesih'in çarmıhını Mısır'dan Çıkış'tan daha büyük olarak gördüğümüzden emin olmak ister. Mesih'in çarmıhı ağızımızı şükranla ve yüreğimizi övgüyle doldurmalıdır. İsa Tanrı'nın Oğlu olarak kendisinin, Tanrı'nın Eski Antlaşma'daki ilk "oğlu" olan İsrail'in izinden

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

gittiğini biliyordu. İsrail gibi İsa da Mısır'dan çıktı (Mat. 2:13-15). İsrail gibi İsa da sulardan geçti. İsrail gibi İsa da çölde denendi.

Luka Müjdesi'nde Mesih'in kurtaran işi Mısır'dan Çıkış'ın diliyle tarif edilir. Nasıl? Luka 9:22'de İsa öğrencilerine, halkını kurtarmak üzere acı çekmek, ölmek ve üçüncü gün dirilmek için Yeruşalim'e gittiğini anlatır. Birkaç ayet sonra Luka, İsa'nın "ayrılışı", yani çıkışıyla neyi gerçekleştirecek olduğuna değinir (9:31).

İsa'nın gerçekleştireceği bu çıkış Fısıh Bayramı döneminde Yeruşalim'de olacaktı. İsa çarmıhta kendisini dünyanın günahını ortadan kaldıran lekesiz Tanrı Kuzusu olarak sundu (Yu. 1:29) ve Mısır'dan Çıkış'ın ve Fısıh'ın tüm tiplerini ve gölgelerini tamamına erdirdi. O'nun kanı halkının günahlarını örtmek için döküldü ve onların hak ettikleri gazabı yatıştırdı ama O'nun hiçbir kemiği kırılmadı (Çık. 12:46; Yu. 19:36). Fısıh Kuzumuz olan Mesih kurban edildi ve halkına yeni ve daha büyük bir çıkış getirdi (1.Ko. 5:7).

Sevgili Hristiyan, Tanrı'nın senin uğruna Oğlu aracılığıyla sağlamış olduğu bu yüce kurtuluş için, bu yeni ve daha büyük çıkış için minnettar mısın? Bu metinden çıkarmamız gereken esas uygulama noktası hatırlamak ve şükretmektir.

Pavlus neden bir şükran duası bağlamında Mısır'dan Çıkış dilini kullanıyor? Bunun bir nedeni İsrail'in, Tanrı'nın onlar için yapmış oldukları karşısında verdikleri tepkidir. Şükretmek yerine, Tanrı'ya karşı homurdandılar; O'nun kurtaran işlerini unuttular. Pavlus'un Mısır'dan Çıkış'a yaptığı göndermeler Koloselilere yapılan bir çağrı bağlamında verilmiştir. Koloseliler, Mesih'te tecrübe etmiş oldukları yeni çıkış için Tanrı'ya şükürler sunmalıydılar.

İsrail kurtarıldı ama yine de homurdandılar. Biz de Me-sih'te kurtarıldık. Şükür mü edeceğiz, yoksa homurdanıp şikayet mi edeceğiz?

NOTLAR

3. Bölüm: Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir? 1. Kısım

1. Paul R. Williamson, *Sealed with an Oath: Covenant in God's Unfolding Purpose*, New Studies in Biblical Theology (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2007), 43.

4. Bölüm: Kutsal Kitap'ın Büyük Hikâyesi Nedir? 2. Kısım

1. Bkz. Graeme Goldsworthy, "Kingdom of God," *New Dictionary of Biblical Theology* içinde, ed. T. Desmond Alexander and Brian S. Rosner (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2000), 618.

5. Bölüm: Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Öğretişini Şekillendirir

1. Bu benzetme Andrew Errington'tan uyarlanmıştır; aktaran: Brian S. Rosner, *Paul and the Law: Keeping the Commandments of God*, New Studies in Biblical Theology (Downers Grove, IL: IVP Academic, 2013), 25.
2. Sinclair Ferguson, *From the Mouth of God* (Carlisle, PA: Banner of Truth, 2014), 111.

6. Bölüm: Kutsal Kitap Teolojisi Bir Kilisenin Misyonunu Şekillendirir

1. Refah müjdesinin ölümcül hatalarının daha etraflıca tartışıldığı bir kaynak olarak bkz. David W. Jones & Russell S. Woodbridge, *Health, Wealth, and Happiness: How the Pros-*

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

perity Gospel Overshadows the Gospel of Christ (Grand Rapids, MI: Kregel, 2011, 2017).

2. Bu paradigmanın daha etraflıca tartışıldığı bir kaynak olarak bkz. Jonathan Leeman, “The Soteriological Mission,” *Four Views on the Church’s Mission* içinde, ed. Jason S. Sexton (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2017).
3. Bkz. Mark Dever and Paul Alexander, *The Deliberate Church: Building Your Ministry on the Gospel* (Wheaton, IL: Crossway, 2005), 81–86.

Sonuç

1. Gene Weingarten, “Pearls before Breakfast,” *Washington Post Magazine*, 8 Nisan 2007, https://www.washingtonpost.com/lifestyle/magazine/pearls-before-breakfast-can-one-of-the-nations-great-musicians-cut-through-the-fog-of-a-dc-rush-hour-lets-find-out/2014/09/23/8a6d46da-4331-11e4-b47c-f5889e061e5f_story.html

ÖNERİLEN KAYNAKLAR

Aşağıda Kutsal Kitap teolojisine yönelik çalışmalarınızda size yardımcı olacak kitaplara, makalelere ve sesli kaynaklara yer verilmiştir. Bu kaynaklar sırasıyla, başlangıç seviyesinden daha ileri seviyelere göre listelenmiştir.

Helm, David & Gail Schoonmaker. *The Big Picture Story Bible*. Wheaton, IL: Crossway, 2004.

Roberts, Vaughan. *God's Big Picture: Tracing the Storyline of the Bible*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2002.

Bruno, Chris. *The Whole Story of the Bible in 16 Verses*. Wheaton, IL: Crossway, 2015.

Helm, David R. *Açıklayıcı Vaaz: Tanrı Sözü'nü Bugün Nasıl Konuşuruz? Karanlıktan Işığa Yayınları*, 2023.

Charles Simeon Trust Workshops, <http://www.simeontrust.org>.

Goldsworthy, Graeme. *The Gospel and Kingdom: A Christian Interpretation of the Old Testament*. Carlisle, UK: Paternoster, 1994.

Sailhamer, John H. *NIV Compact Bible Commentary*. Grand Rapids, MI: Zondervan, 2009.

KUTSAL KİTAP TEOLOJİSİ

Leeman, Jonathan. “The Soteriological Mission.” *Four Views on the Church’s Mission* içinde, ed. Jason S. Sexton. Grand Rapids, MI: Zondervan, 2017.

Carson, D. A. *The God Who Is There: Finding Your Place in God’s Story*. Grand Rapids, MI: Baker, 2010.

Lawrence, Michael. *Biblical Theology in the Life of the Church: A Guide for Ministry*. Wheaton, IL: Crossway, 2010.

Schreiner, Thomas R. *The King in His Beauty: A Biblical Theology of the Old and New Testaments*. Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2013.

Chapell, Bryan & Dane Ortlund, ed. *ESV Gospel Transformation Bible*. Wheaton, IL: Crossway, 2013.

NIV Zondervan Study Bible: Built on the Truth of Scripture and Centered on the Gospel Message, ed. D. A. Carson & T. Desmond Alexander, 2631–96. Grand Rapids, MI: Zondervan, 2015.

Van Pelt, Miles V., ed. *A Biblical-Theological Introduction to the Old Testament: The Gospel Promised*. Wheaton, IL: Crossway, 2016.

Kruger, Michael J., ed. *A Biblical-Theological Introduction to the New Testament: The Gospel Realized*. Wheaton, IL: Crossway, 2016.

Rosner, Brian & T. Desmond Alexander. *New Dictionary of Biblical Theology: Exploring the Unity and Diversity of Scripture*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2000.

9Marks hizmeti, kilise önderlerini Kutsal Kitap'a bağlı bir vizyon ve kullanışlı kaynaklarla donatmak amacıyla, Tanrı'nın yüceliğini sağlıklı kiliseleri kullanarak dünyadaki bütün uluslara yansıtmak için kurulmuştur.

Bu doğrultuda, kiliselerde şu dokuz sağlık işaretini görmek istiyoruz:

- 1 Açıklayıcı Vaaz
- 2 Müjde Öğretisi
- 3 Kutsal Kitap'a Dayalı Mesih'e Dönme ve Müjdeleme Anlayışı
- 4 Kutsal Kitap'a Dayalı Kilise Üyeliği
- 5 Kutsal Kitap'a Dayalı Kilise Disiplini
- 6 Kutsal Kitap'a Dayalı Öğrenci Yetiştirme ve Büyüme Arzusu
- 7 Kutsal Kitap'a Dayalı Kilise Önderliği
- 8 Kutsal Kitap'a Dayalı Dua Uygulaması Anlayışı
- 9 Kutsal Kitap'a Dayalı Müjde Hizmetleri (Misyon) Anlayışı ve Uygulaması

9Marks'da bizler makaleler, kitaplar, kitap eleştirileri ve online makaleleri yayınlıyoruz. Web sitemiz çeşitli dilleri kapsıyor. Diğer dilleri görmek için lütfen şu linki ziyaret edin:

9marks.org/about/international-efforts

Türkçe: tr.9marks.org | İngilizce: 9marks.org

KİLİSE SAHTE MÜJDELERE KARŞI NASIL ÖNLEM ALIR?

Her hafta dünya çapında birçok kilise Kutsal Kitap'ı okuyor ancak onun ana fikrini kaçırıyor ve böylece gerek hafta içi gerek hafta sonu, sahte müjdelere öğretme durumunda kalıyorlar. Bu tehlikeye karşı en önemli emniyet tedbirlerinden biri Kutsal Kitap teolojisi anlayışıdır; yani, Kutsal Kitap'ı İsa Mesih'e çıkan ana mesajı ışığında okumaktır.

Bu kitap kiliselerin Müjde'nin gerçeğini korumalarına yardımcı olmayı hedefliyor. Bu doğrultuda, Kutsal Kitap'ın olay örgüsünü anlamak için bir çerçeve sunarak başlıyor ve sonrasında bu mesajı öğretide öncelik hâline getirmek için gereken basit ilkeleri açıklıyor.

“Eğer Kutsal Kitap teolojisini açıklayan ve uygulayan bir kaynak arıyorsanız, kitabınız budur. Böylesine kısa bir kitaba bu kadar sağlam dersin nasıl sığdırıldığına şaşıyorum.”

MIGUEL NÚÑEZ, Baş Pastör, Santo Domingo Uluslararası Baptist Kilisesi

“Pastörler, öğretmenler ve sıradan insanlar için oldukça faydalı bir kaynak.”

THOMAS R. SCHREINER, Yeni Antlaşma Yorumu James Buchanan Harrison Öğretim Üyesi ve Kutsal Kitap Teolojisi Öğretim Üyesi, The Southern Baptist Theological Seminary

“Güçlü, aydınlatıcı örneklemelerle dolu olan bu kitapta, Roark ve Cline argümanlarıyla şunu ikna edici bir şekilde ortaya koyuyorlar: Kutsal Kitap'ın olay örgüsünün nasıl tümüyle İsa Mesih hakkında olduğunu görmek, her imanlıyı Tanrı'nın amacına uygun bir şekilde İsa Mesih'e hizmet etmek üzere donatır. Okuyun ve kendiniz görün!”

CONRAD MBEWE, Pastör, Kabwata Baptist Kilisesi; Rektör, The African Christian University, Lusaka, Zambia

NICK ROARK (MDiv, Southeastern Baptist Theological Seminary) Alexandria, Virginia'daki Franconia Baptist Kilisesi'nin pastörü olarak hizmet etmektedir. Daha öncesinde Washington, DC'deki Capitol Hill Baptist Kilisesi'nin pastörlük takımında hizmet etmiştir.

ROBERT CLINE Southern Baptist Convention (Güney Baptist Konvansiyonu) Uluslararası Hizmet Kurulu'nda eğitim içeriğinden ve müfredatından sorumlu yöneticidir.

*Bu cilt, 9Marks: Sağlıklı Kiliseler İnşa Etmek İçin adlı kitap serisinin bir parçasıdır.

KARANLIKTAN
IŞIĞA YAYINLARI

IX 9Marks